

GELİR VERGİSİ KANUNU

Kanun No.: 193

Kabul Tarihi: 31.12.1960

(6 Ocak 1961 gün ve 10700 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.)

GEREKÇESİ

VE

KANUN TASARISI

193 SAYILI GELİR VERGİSİ KANUNU GEREKÇESİ VE KANUN TASARISI *

Mucip Sebepler

A - Umumi İzahat

1950 yılında, geniş mikyasta karineler vergisi olan kazanç vergisiyle, iktisadî buhran, muvazene ve hava kuvvetlerine yardım vergileri kaldırılmış, bunların yerine hakikî ve hükmi şahısların hakiki kazançlarını en iyi şekilde teklife tabi tutabilecek olan gelir vergisi sisteminin tatbikine başlanmıştır.

Bu sistem ile, memleketimizde muasır ve medenî bir vergi sisteminin esasları kurulmuş ve medenî vergi hukukunun temelleri atılmıştır.

Esaslı vergi rejimi değişikliğini ihtiva eden mevzubahis sistemin, bu sistemi kabul eden diğer bütün medenî memleketlerde olduğu gibi, ilk tatbik yıllarında hayatın bütün realitelerine ve bunların icaplarına tam bir şekilde cevap ve istikamet vermesi düşünülemez.

Nitekim, gelir vergimizin on yıllık tatbikatında da, kanunda, bu vergi sisteminin istinat ettiği prensiplere muhalefet arzeden hükümlerin mevcudiyeti, bir kısım hükümlerin kifayetsizliği, müphem ve gayrı vazih bulunması sebebiyle, devamlı ihtilaflara, mükellefler arasında farklı muameleler icrasına ve binnetice haksızlık ve adaletsizliklere yol açıldığı müşahede ve tespit olunmuştur.

Gelir vergisinin mevzuuna giren kazanç ve iratların teklif tarzı ve tesbit usullerinin, teknik zaruretlere lüzumlu kılınmadıkça, farklılık arz etmemesi, muafiyet ve istisnaların, kaçınılmaz iktisadî, içtimaî ve bilhassa teknik sebep ve zaruretlere istinat etmesi ve hudut ve şümulünün vazih şekilde tayin ve tespit edilmesi, verginin kendi kendini kontrol etmesini sağlayacak tedbirlerin Vergi Kanununun bünyesi içinde derpişi, bu vergide mevcudiyeti şart olan umumiyet ve eşitlik prensiplerinin tahakkuku bakımından zaruri olduğu kadar verginin randımanına da müessir esaslardır.

Gelir Vergisi randımanının iktisadî inkişafımıza ve millî gelirlerimizdeki tezayüde mütenazır olarak artmasını temin için yukarıda mevzubahis esasların, Gelir Vergisi Kanununda yer alması veya bu esasları haleldar ettiği müşahede olunan müphemiyet ve vuzuhsuzlukların izalesi lüzumu aşikârdır.

Maddeler hakkında açıklamalar yapılmazdan evvel bu tasarı ile değişikliğe uğrayan başlıca müesseseler ve değiştirme sebepleri üzerinde durulması faydalı olacaktır.

1. Esnaf muafılığı:

5421 sayılı Gelir Vergisi Kanununda muayyen ölçüler dahilinde iş yapan ticaret ve san'at erbabı bu vergiden muaf tutulmuş, bu suretle gelir vergisinden muaf tutulmuş olan ticaret ve san'at erbabı, esnaf vergisi adıyla adlandırılan ve gelir vergisiyle ilişkisi olmayan götürü bir vergiye tâbi tutulmuşlardır.

Tatbikatta tevlit ettiği teklif eşitsizliği ve haksızlıkları sebebiyle geniş ölçüde şikâyet ve ihtilâflara sebebiyet veren bu vergi (esnaf vergisi) 1955 yılında kabul edilmiş bulunan 6582 sayılı kanunla yürürlükten kaldırılmış, buna mukabil bu vergi mükelleflerinin büyük kısmı gelir vergisi bünyesi içine alınmıştır. Ancak, bu kanunun henüz tatbikine başlanmadan bu kanunla gelir vergisi bünyesine sokulan esnafın büyük bir kısmının vergi dışı bırakılmasını sağlayan 6839 sayılı kanun yürürlüğe konulmuştur.

Halen yürürlükte bulunan bu kanunla, bilfarz; yıllık alışları 50.000, satışları 57.500 lirayı aşmayan bir manifaturacı, bir bakkal veya tuhafiyeci veya yıllık taşıma ücreti 15.000 lirayı

* Maliye Bakanlığı tarafından 5421 Sayılı Gelir Vergisi Kanununun bazı maddelerini değiştiren 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu Tasarısının, Milli Birlik Komitesine gönderilen gerekçe metni.

aşmayan bir kamyon, bir otobüs veya otomobil işleticisi gelir vergisine tâbi tutulmadığı gibi götürü şekilde de olsa bu gelirleri giderden herhangi bir vergi ile de teklif olunmamaktadır.

Bu halin gelir vergisinin umumiliğini ve eşitliğini ne nisbetlerde ihlâl ettiği izahtan varestedir.

Kaldı ki, Gelir Vergisi Kanunu yürürlüğe gireli 10 yıl gibi oldukça uzun bir tecrübe ve tatbikat devresi geçirmiştir. Anılan kanunun yürürlüğe girdiği tarihlerde duyulan endişeler bu gün ya tamamen zail olmuş veya pek mahdut sahalara münhasır olarak yaşamaktadır.

Mükelleflerin gelir vergisine intibakı bakımından lüzumlu müddet geçmiş bulunmaktadır.

Diğer taraftan, bu kanunun mükelleflere yüklediği mecburiyetlerin mühim bir kısmı esasen bunların bir kısmı tarafından fiilen yerine getirilmektedir.

Binaenaleyh, bu sektörde ipka veya ihdas edilecek muafiyetin ancak bilgi seviyesi gayet düşük ve en basitinden de olsa vergi ödevlerini yerine getirmekten aciz, vergilendirilmeleri cihetine gidilmesi takdirinde, kazançlarının asgari maişet hadleri civarında olması bakımından fiilen vergi ödemiyecek olan kimselere hasrı iktiza eder.

Diğer taraftan, şimdiye kadar gelir vergisinden muaf tutulan bu zümre içinde, gerçek usullere göre mükellefiyetlerini yerine getiremeyecek oldukça mühim bir kitlenin bulunduğunu da gözden uzak tutmamak bir zarurettir.

Bu sebep ve zaruretlerdir ki, halen tamamen vergi dışı bırakılmış bulunan esnafın bir kısmını gerçek usullerle gelir vergisine tâbi tutmak mümkün olsa bile, bugün için bir kısmının yine götürü usullerde teklifine devam edilmesi, mükellefler ve idare yönünden arzettiği teknik müşküller sebebiyle bir kısmının tamamen vergi dışı kalması zaruri görülmüştür.

Bu üç esasın ne suretle ve hangi ölçüler dahilinde yürütüleceği tasarının maddelere ait gerekçe kısmında ayrıca izah olunacaktır.

2. Vergi emniyeti (asgarî kâr haddi ve gider esası)

Gelir vergisinde, bazı istisnai haller hariç, umumiyetle vergilendirme mükellefin beyanına istinat etmektedir, tdare bu beyanların doğruluk derecesini lüzum gördükçe kontrol eder. Ancak, sözü edilen beyanlar üzerinde yapılacak kontroller ne derece şümüllü olursa olsun verginin kendi bünyesi içinde lüzumlu emniyet tedbirleri alınmadıkça, ümidedilen neticeye ulaşmak mümkün olamamaktadır.

Bu sebeplerle ki, bir emniyet tedbiri olarak, Gelir Vergisi Kanunumuzda asgarî kâr haddi ve gider esası müesseseleri yer almıştır. Ancak, bu hükümler, lüzumu kadar vazih olmadığı veya noksan bulunduğu cihetle beklenen faydayı sağlayamamaktadırlar.

Anılan iki emniyet müessesesinin işler hale konulmasını teminen lüzumlu tedbirler ve ilâveler yapılmıştır.

3. Vergi tevkifatı ve mahsuplar:

Gelir vergilerinde, verginin, kaynağında tevkif suretiyle alınması usulüne geniş miyasta yer verilmektedir.

Ancak, mükelleflerin ileride kafi olarak hesap ve beyan edeceği vergiye mahsuben bir kısmının alel hesap alınması maksadiyle, gelir vergisi sistemlerinde yer alan bu müessese, Gelir Vergisi Kanunumuzda (bilhassa şirketlerin kazancı üzerinden % 15 nisbetinde tevkif olunan vergilerde) maksat ve gayesini aşacak ve gelir vergisinin umumî prensiplerine aykırılık teşkil edecek şümulde hükümlendirilmiştir.

Nitekim bu şümul sebebiyledir ki, hattı zatında gelir vergisinin mükellefi olmayanların iratları üzerinden de gelir vergisi alınmakta ve bir çok ahvalde bu verginin mahsubu da mümkün olamamaktadır. Hele bazı mükellefler ne gelir ve ne de kurumlar vergisi mükellefi olmadıkları halde, gelir vergisi ödemek durumuna dönmektedirler.

Bu mahzurların izalesi düşüncesiyledir ki, iratlarda vergi tevkifatına taallûk eden 82 nci madde tadil olunmuştur.

Keza, kaynakta alınan vergi, ileride mükellfin ödeyeceği kafi mahiyetteki vergiye mahsuben alındığına nazaran her halükârda kafi vergiden tevkif suretiyle alınan verginin mahsup edilebilmesi zaruridir. Buna rağmen mahsup müessesesine taallük eden hükmi kifayetsizliği sebebiyle halen mükelleflerin bir kısmı buna imkân bulamamaktadırlar. Bu aksaklıklar yapılan tadilâtla giderilmiştir.

4. Müphemiyet, vuzuhsuzluk ve kifayetsizliklerin izalesi

Gelir Vergisi Kanununun bazı maddelerinde mevcut müphemiyetler, vuzuhsuzluk ve hüküm noksanlıkları sebebiyle tatbikatta, idare ve mükellefler uygulayacakları muameleyi tayinde tereddüde düşmekte, kazaî ve idarî içtihatlarla da bunların izalesi mümkün olamamaktadır.

Tasarının bir çok maddelerinde yapılan tadilât bu zarurete dayanmaktadır.

Maddeler hakkında aşağıda verilecek izahattan açıkça anlaşılacağı üzere, Gelir Vergisi Kanununda yapılan tadiller ve bu kanuna eklenen bazı münferit hükümler, yukarıki esasların tahakkuku ve böylece gelir vergimizin mükemmelleştirilmesi maksadına matuf bulunmaktadır.

B-Tasarı maddeleri hakkında izahat:

MADDE 1-2 — Gelir Vergisi kanununun, dar mükellfiyet bakımından, ticari kazançların Türkiye'de elde edilmiş olmasını gerektiren şartları ihtiva eden 7 inci maddesinin 1 numaralı bendi ile bu bentte mevzubahis (sabit iş yeri) (daimi temsilci) tabirlerinin tarifine taallük eden 8 inci maddesi hükmü kâfi vuzuhu ihtiva etmemektedir.

Filhakika; 7 inci maddenin 1 numaralı bendinde, ticarî işlerinden dolayı dar mükellefiyete tâbi olacak şahısların Türkiye'de bulunması hali derpiş edilmemiştir. Ayrıca aynı bendin parantez içindeki, satın aldıkları malları aynen veya işledikten sonra Türkiye'de veya Türkiye'de satmaksızın ihraç edenlere müteallik istisna hükmünde yer alan (Türkiye'de veya Türkiye'den satmak) tabirleri, bu tabirlerden ne kast olduğu tasrih edilmediğinden tatbikatta bazı ihtilâfların zuhuruna sebebiyet vermektedir.

Bu vuzuhsuzluklar tadil tasarısı ile giderilmiştir.

8 inci maddede Vergi Usul Kanununa atf yapılarak (sabit iş yeri)nden bahsedilmiş fakat Vergi Usul Kanununda (sabit iş yeri) değil (iş yerinin) tarifi yapılmış bulunmaktadır. Bu bakımdan (sabit) kelimesinin fuzulen kullanıldığı anlaşılacak maddeden çıkarılmış, diğer taraftan (daimi temsilci) nin tarifine taallük eden fıkra hükmü, yeni Ticaret Kanunu hükümleri de gözetilmek suretiyle yeniden yazılmıştır.

Bundan başka 8 inci maddenin son fıkrasındaki (Türkiye'de değerlendirme) tarifinin 7 inci maddede mevzu kazançların bir kısmını kavramadığından, hüküm maksada uygun halen ifrağ olunmuştur.

MADDE 3 — Gerekenin umumi izahlar bölümünde belirtilen sebep ve zaruretlerden dolayı, halen gelir vergisinden tamamen muaf oldukları gibi başka bir vergiye de tâbi kılınmayan esnafın bir kısmının gerçek bir kısmının götürü usullerde gelir vergisi bünyesi içine alınması düşünülürken vergi kanunlarının asgari mecburiyetlerini dahi yerine getirmekten aciz, vergilendirilmeleri idare ve kendileri bakımından büyük zorluklar taşıyan bir kısım ticaret ve san'at erbabının muafiyetinin devam ettirilmesi zarureti görülmüştür.

Tasarının bu maddesinde sözü edilenler, kazançları, umumiyetle en az geçim indirimi hadlerinin dînunda kalan ve bu bakımdan da teklifleri cihetine gidilmesinde malî bakımdan fayda mülâhaza edilmeyecek zümreyi teşkil etmektedirler.

Maddenin 1 ve 2 numaralı fıkralarında muafiyeti derpiş edilenler, iş yeri olmayarak faaliyet icra eden ticaret ve san'at erbabıdır. Bunların faaliyetlerini köy veya kasaba yahut şehirlerde icra etmeleri, muafiyetlerini ihlâl eylememektedir.

3 numaralı fıkrada muafiyeti derpiş edilenlerin işlerini köyde yapmaları şart kılınmıştır. İşin bir iş yerinde icrası muafiyetlerine mani teşkil etmeyecektir.

Herhangi bir geliri için Gelir Vergisi ve Vergi Usul Kanununun mecburiyetlerini yerine getiremeyecek durumda olan bir mükellefin, ticari faaliyetleri bakımından bu mecburiyetleri yerine getiremeyeceği mümkün görülmez. Kaldı ki, bu ilâve geliri sebebiyle yekûn geliri asgarî geçim indirimi haddinin fevkine çıktığı ve vergi ödeme gücünü ihraz ettiği cihetle, muafiyetini haklı kılan sebep de zail olmaktadır.

Bu düşünce ile ki maddenin son fıkrası ile herhangi bir gelirden dolayı gerçek usulde gelir vergisine tabi olanların mevzu bahis muafiyetlerden faydalanamayacakları hükme bağlanmıştır.

MADDE 4—Fikir ve San'at Eserleri Kanununa göre eser sayılan fikir ve sanat mahsullerini, eser sahibine sağladığı çeşitli hakların istimalinden mütevellit kazançlar hakkında, Gelir Vergisi Kanunu, çeşitli hükümler ile ayrı ayrı istisnalar kabul etmiştir. (Madde 18,22,66/3)

Bu istisnaların bir hükümde toplanarak aynı esasa raptı, istisnada vahdet ve eşitliği temin edeceğinden, ayrı ayrı maddelerde yer alan istisna hükümleri 18 inci maddede birleştirilmiş, telif haklarının kiralanması veya satışıyla alâkalı 54 ve 66/3 üncü maddelerdeki kayıtlar maksada uygun hale konulmuştur.

MADDE 5 — Gelir Vergisi Kanununun gayri menkul sermaye iratlarının 2.500 liralık kısmının istisnasına taallük eden 22 nci maddesinin son fıkrası hükmü, hem maksada uygun değildir hem de gayri âdil neticeler tevhit etmektedir.

Filhakika, bu istisna hükmü, yılda 2.500 lira civarında kira sağlayan bir çoğu okur yazar olmayan bir kısım vatandaşların, masrafların ve diğer indirimlerin tenzilinden sonra üzerinden vergi ödenmesi pek az ihtimal dahilinde bulunan bu mahdut gelirleri sebebiyle vergi kanunlarının mecburiyetlerinden vareste tutulması böylece hem kendilerinin hem de idarenin fuzulen işgal edilmesinin önlenmesi maksadıyla kanunda yer almıştır.

Bir kimsenin eğer yıllık beyanname ile bildirilecek bir geliri mevcutsa yukarıki mucip sebeplere istinat edilerek muamele yapılması doğru olmaz. Tadilâtla bu mahzur giderilmektedir.

MADDE 6 — Emekli, dul ve yetim aylıklarıyla alâkalı olarak gelir vergisi kanununumuzda yer alan çeşitli istisnalar meyanında, 60 yaşını doldurmuş olanların bu kabil aylıkları da vergiden müstesna tutulmuştur. Ancak fıkrada, bu istisnadan faydalanabilmek emekli, dul ve yetim aylığı dışında vergiye tâbi yıllık 5.000 lirayı aşan bir gelir mevcut olmaması şart kılınmıştır.

Bu kayıt tatbikatta birtakım müşküller tevhit etmekte, kontrol ve murakabe imkânsızlığı sebebiyle eşitsizliğe yol açmaktadır. Mükelleflerin de, mezkûr hükmün tatbikinde ölçüde hataya düştükleri anlaşılmaktadır.

Normal olarak bu çağda bir emeklinin, dul veya yetimin, çalışma gücünü de kaybetmiş olacağı nazara alınarak bu kaydın fıkradan çıkarılması uygun görülmüş, böylelikle evvelki fıkralarda yer alan istisna hükümlerine tenazuru sağlanmıştır.

Diğer taraftan, tasarının bu maddesiyle 24 üncü maddenin 1 inci fıkrasına yeni bir hüküm eklenmiştir.

Mezkûr hükme göre malûllük, emeklilik, dul ve yetim aylıklarının 400 lirası gelir vergisinden müstesna tutulmuştur.

Böyle bir hükmün tasarıda yer alması, tamamen sosyal eşit ve adalet mülâhazalarına müstenittir.

istisna, kanunda yer alan diğer istisnaları bertaraf etmediği cihetle bu kabil mükelleflerden durumu, 1 inci fıkranın diğer bentlerinde yazılı şartlara uyanlar aylıkları ne miktara balığ olursa olsun yine hiçbir vergi ödemiyecekleri gibi, ayrıca en az geçim indiriminden de faydalandırılacaklardır. Bu bakımdan kabul edilmiş olan istisna haddi mevcutlara ilâveten büyük bir emekli, dul ve yetim kitlesinin ya hiç vergi ödememelerini veya pek cüz'i miktarlarda vergi ödemelerini intaç edecektir.

MADDE 7 — Tasarının bu maddesiyle, Gelir Vergisi Kanununun 24 üncü maddesinin 5 numaralı fıkrası tadil edilmiştir.

Mezkûr fıkranın 6582 sayılı kanunla değiştirilen hükmüne göre, esnaf muafılığından faydalananlar yanında çalışanlar da ücretleri üzerinden vergiye tabi değildir. Bu hüküm muhafaza edilmekle beraber, ayrıca mahalle ve köy muhtarları ile köylerin kâtip, korucu, imam, bekçi ve benzeri müstahdemlerinin ücretlerini vergiden istisna eden bir hüküm eklenmiştir.

Filhakika, mahalle ve bütçesi olmayan köylerin muhtarlarından bu husustaki Danıştay içtihatlarına göre, esasen ücretleri üzerinden vergi alınmamaktadır.

Bütçesi olan ve olmayan köylerdeki muhtarlar arasında bir fark yaratılmasını haklı gösterecek bir sebep mevcut değildir. Kaldı ki köylerdeki ticaret ve san'at erbabı, ticari kazançlar üzerinden vergiye tâbi tutulmadıklarına göre köylerin yukarıda sözü edilen müstahdemlerin ücretlerinden (bu ücretleri ekseriya en azgeçim indirimi hadleri civarındadır.) vergi aranılması vergi eşitlik ve adaleti prensiplerine aykırılık arzedecektir.

MADDE 8 — Gelir Vergisinin mevzuuna giren ücretten neyin kasıt olduğu kanununun 45 inci maddesinde izah edilmiştir. Mezkûr tarif muvacehesinde, hizmet erbabına konut tedariki veya konut bedeli ödenmesi de ücret mefhumuna girmektedir.

Aynı kanununun 24 üncü maddesinde, sosyal mülâhazalarla, bazı nevi hizmet erbabına (madenlerde, fabrikalarda çalışan işçilere, kanunen barındırılması gerekenlere) tahsis olunan konutlar, bunların aydınlatılması, ısıtılması ve suyunun temini suretleriyle sağlanan menfaatler vergiden müstesna tutulmuştur.

Konut tedariki şeklinde değil de, konut bedeli şeklinde yapılan ödemeler hakkında ise, 25 inci maddenin 4 numaralı bendinde bir istisna hükmü mevcuttur. Bu hükmün vaz'ında 24 üncü maddede yer alan hükmü yukarıda izah olunan konut tedariki suretiyle sağlanan menfaatlerde olduğu gibi, sosyal bir mülâhazanın bulunmadığı, sadece Gelir Vergisi Kanununun yürürlüğe konulduğu tarihlerde mülga vergiler bakımından mevcut olan bir istisnanın devam ettirilmesi düşüncesinin hakim olduğu anlaşılmaktadır.

Zira, sosyal mülâhaza hakim olsa idi, istisnanın kamu idare ve müesseseleri, 3659 sayılı Kanuna tâbi teşekküller ve kamu menfaatlerine yararlı dernekler tarafından yapılan ödemelere hasredilmemesi lâzım gelirdi.

Kaldı ki, bu kabil bir tediyeinin umumi olarak vergiden istisnası, konut tedarikinde olduğu gibi sosyal bir menfaatte temin etmemekte, bilâkis hizmet karşılığı olarak yapılan ödemelerin bu namla parçalanarak vergi dışı kalmalarına ve binnetice haksızlık ve adaletsizliklere yol açmaktadır.

Diğer taraftan, fıkra geçici tazminatlardan bahsedilmektedir. Gelir Vergisi Kanununun kabulü tarihlerinde, Ankara'da vazifeli memurlara bu adla konut bedeli ödenmekte idi. Bu ödemeler 9/2/1951 tarihinde yürürlüğe giren 5715 sayılı kanunla kaldırılmıştır.

İstisna hükmünün mesnedi bulunan konut bedeli tediyeatına müteallik kanunlar yürürlükten kalktığına nazaran, fıkradaki buna ait hükmün tatbik yeri kalmamak lâzım gelirse de, hüküm açıkça yürürlükten kaldırılmamış olması, hükmün vaz'ını zaruri kılan sebepler dışında tatbikine imkân vermekte ve bu yüzden idare ile mükellefler arasında anlaşmazlıklara yol açmaktadır.

Bu sebeptendir ki, fıkradaki istisna hükmü (yakacak zamlarına) hasredilmek suretiyle değiştirilmiştir.

MADDE 9 — Kanununun 26 ncı maddesinin 1 ve 7 numaralı fıkralarında yer alan tazminatlara ait istisna hükümleri, bir takım ücret ödemelerinin bu sahaya aktarılarak vergi dışı kalmalarına imkân verecek mahiyettedir.

İyi niyet sahibi olmayan mükelleflerin muvazaa yollarına sapmalarını önlemek maksadiyle, bu kabil ödemelerin kanun, tüzük, mukavelename veya ilâma istinat etmesi belirtilmiştir ki, gerçekten de bu nevilere mesnedi olmayan bir tazminat ödemesi pek tasavvur edilemez.

MADDE 10—Gelir Vergisi Kanununun 27 inci maddesiyle askeri malûllere verilen terfih zamları, harb malûllerine tefviz edilen arazinin değeri vergiden müstesna tutulmuştur.

Mezkûr fıkra hükümlerinin kabul tarihi 551 sayılı kanunun yürürlükte bulunduğu zamana rastladığı, halbuki bu kanun, 5434 sayılı kanunla, 1950 yılında yürürlükten kalktığı buna mukabil terfih zamları yerine aynı kanunun 64 üncü maddesiyle harp malûllüğü zamlı kaim olduğu cihetle, tatbik yeri kalmayan bu fıkra hükümlerinin kaldırılarak yerine harp malûllüğü zamlarının vergiden istisnasını sağlayacak bir fıkranın ikamesi uygun görülmüştür.

Gelir Vergisi Kanununun sözü edilen 27 inci maddesinin 4 numaralı fıkrasındaki şehitlik tabirinin, delâlet ettiği manaya genişlik ve vuzuh verilmiş, böylece benzerlik arzeden bu kabil ödemelerde istisna tatbiki bakımından yeknesaklık sağlanmıştır.

Maddenin diğer fıkralarında bir değişiklik yapılmamıştır.

MADDE 11—Tasarının bu maddesiyle, Gelir Vergisi Kanununun 29 uncu maddesinin 3 numaralı fıkrasındaki öğrencilere tatbikat dolayısıyla verilen paraların vergiden istisnasına müteallik hüküm değiştirilmiştir.

Fıkranın vaz'ı maksadı, öğrencilerin tatbikat sebebiyle ihtiyar edecekleri masraflarının karşılığını teşkil edecek ödemelerin vergi dışında tutmak olduğuna göre, bu gibilere yapılan ödemelerin ifa olunan bir hizmetin karşılığını teşkil etmemesi tabiidir. Bu ölçüyü ise, ödemeyi yapanın durumuna bakarak tayin etmek mümkündür.

Tadilat bu maksadı sağlamak üzere yapılmıştır.

MADDE 12 — Memleketin kültürü, sağlığı ve emniyetiyle alâkalı bir kısım mükellefiyetleri teşvik maksadiyle yapılan bir kısım ödemeler Gelir Vergisi Kanununun 30 uncu maddesi ile vergiden müstesna tutulmuştur.

Ezcümle, bu maddenin 1 numaralı fıkrasında, ilmî, fennî, güzel sanatları, tarımı, hayvan yetiştirilmesini teşvik maksadiyle verilen ikramiyeler ve mükâfatlar vergiden müstesnadır. Ancak fıkrada teşvike layık görülen faaliyetler bu şekilde sayılmakla kalmamış, fıkra içinde gayet umumî ve suistimale daima müsait bir ibare (memleket bakımından faydalı olan diğer işleri ve faaliyetleri ibaresi) kullanılmıştır, ibarenin delâlet ettiği manadaki genişlik bir kısım hususi maksatlar ve menfaatler için yapılan ödemelerin bu fıkra içinde mütalâasına imkân vermektedir.

Buna mukabil aynı maddenin 2 inci fıkrasında yer alan hüküm kâfi vuzuhu ihtiva etmediğinden maksat dışında bir tatbikata sebebiyet vermemesi için daha açık bir hale getirilmiştir.

Tasarının bu maddesiyle, anılan fıkra hükümleri vaz'ı maksadına uygun hale ifrağ olunmuştur.

MADDE 13 — Gelir Vergisi ve Vergi Usul Kanunlarında ve bu tasarı ile kanuna eklenen bazı hükümlerde, ticari kazancın tesbit usulleri nazara alınarak gerçek veya götürü usullerinden bahsedilmektedir.

Ticari kazancın tesbit usullerini gösteren 38 inci maddenin son fıkrasında, bu tabirlere yer verilmemiş olmasının ileride bazı tereddütlere yol açabileceği düşünülerek hükme vuzuh verilmiş bulunmaktadır.

MADDE 14—Tasarının bu maddesiyle, ticari kazançların işletme hesabı esasında tesbit usulünü tayin eden 40 inci maddesine ilk fıkradan sonra bir fıkra hükmü eklenmektedir. Eklenen bu fıkra ile (elde edilen ticari hasılatın ve giderlerden) neyin kastolunduğu izah edilmekte böylece tatbikattaki tereddütlerin izalesi cihetine gidilmektedir.

MADDE 15—Ticari kazancın tesbitinde nazara alınan giderler meyanında, işletmede kullanılan amortisman tabii kıymetlerin amortismanları da zikredilmiş, ancak değeri 50 liraya kadar olan alet ve demirbaşların bu bedellerinin def atan masraf kaydına cevaz verilmiştir.

50 liralık had (500) liraya çıkarılmış, diğer taraftan masraf meyanında tasrih olunmadığı cihetle tereddütler doğuran pestemallıklar hükme eklenmiştir.

MADDE 16 — Gelir Vergisi Kanununun mer'i 43 üncü maddesinde, birden fazla takvim yılına sari inşaat ve onarım işleri için her yıl beyanname verilmesi, şu kadar ki hakiki kazancın işin hitamında tesbiti mümkün olduğundan, bu suretle tesbit edilecek kazanç (kâr veya zarara) göre işin devam ettiği yılların beyanlarının düzeltilmesi kabul edilmiştir.

Tatbikatta bu hüküm, mükellefleri içinden çıkılmaz ameliyelerle karşılaştırmış, hatalı beyanlara ve mükelleflerin mağduriyetlerine yol açmıştır.

Beliren mahzurların izalesi için, tasarının bu maddesi ile mezkûr 43 üncü madde hükmü tadil olunmuştur. Yeni hükme göre, mükellefler bu neviden işlerin kazancını işin hitamında tesbit ve o yılın beyannamesine ithal edeceklerdir. Ancak bu vergi tarifelerindeki müterakkiyet sebebiyle mağdur olmalarını önlemek maksadiyle dileyenlerin, bu suretle tesbit edecekleri kazanç, işin sirayet ettiği yıllara taksim ederek her yıl için ayrı vergi ödemelerine imkân verilmiş bulunmaktadır.

işin devam ettiği yıllar zarfında kazanç tesbitindeki müşkülât daha çok inşaat onarım işlerindedir. Bu gibi işlerde müşkülât doğuran husus ise, emtia stoklarının çeşitli safhalardaki değerlerinin tesbitindedir.

Ulaştırma işlerinde böyle bir mahzur mütalâa edilmediğinden, madde metninde, ulaştırma işleri hariç tutulmuştur.

Kazancın işin hitamında tesbiti, verginin yıllarca sonra ödenmesini intaç edecektir. Verginin, yıllarca sonra, işin sonunda topluca ödenmesi, hazinenin olduğu kadar mükellef yönünden de mahzurlar tevhit edeceğinden ve hakiki vergiye mahsuben bir miktar verginin menbada alınması işin mahiyetine de uygun düştiğünden, bu gibi kazançlar için vergi tevkifatı esası kabul edilmiş bulunmaktadır.

MADDE 17 — Kanunun 47 inci maddesinin birinci fıkrasının bir numaralı bendindeki ifade zaafi sebebiyle, gerçek ücretin tesbitinde emekli aidatından başka sosyal sigorta primi ödenmesi takdirinde, her ikisinin de vergi dışı kalacağı gibi bir mana çıkarılmaktadır.

Bu şekilde bir anlayış, müteakip fıkra hükmündeki anlayışa da aykırı düşeceğinden hükümler arasındaki yeknesaklığı temin maksadiyle I numaralı bende vuzuh verildi.

MADDE 18 — Kanunun 48 inci maddesinin I numaralı bendi, kazançları götürü usulde tesbit edilecek ticaret erbabı yanında çalışanların ücretlerinin götürü usulde tesbitine imkân vermek, yürürlükteki 3 ve 4 numaralı bentleri daha vazıh hale koymak maksatları ile değiştirilmiş bulunmaktadır.

MADDE 19 — Tasarının bu maddesiyle, kanunun serbest meslek kazancının tarifine taallük eden 49 uncu maddesi daha vazıh hale konulmuş, tereddütlere yol açan bazı ibareler, bu arada iş yeri açmak kaydı metinden çıkarılmış, işin arızî veya devamlı yapılmasının kazancın mahiyetine müessir olmadığını göstermek bakımından ilk fıkraya (arızî veya devamlı ibaresi eklenmiş bulunmaktadır.

MADDE 20 — Serbest meslek erbabının tarifine müteallik 50 inci maddedeki vuzuhsuzluk, tatbikatta bir kısım serbest meslek kazançlarının vergi dışında bırakılması gibi kanunun umumî esaslarına açıkça muhalefet arzeden neticeler tevhit etmektedir.

Bu sebeplerdir ki, bir taraftan umumî tarif fıkrası daha vazıh hale konulmuş, diğer taraftan, bazı meslek mensupları zikrolunarak bu gibilerin serbest meslek erbabı olduğu açıklanmıştır.

MADDE 21 — Gelir Vergisi Kanununun, serbest meslek kazancının tespitine taallük eden 51 inci maddesinde, serbest meslek hasılatına nelerin dahil olduğu sarahatle zikredilmediğinden, bilfarz müşterilerden tahsil olunan masraf karşılıklarının hasılat meyanında gösterilip gösterile miyeceği, keza, devamlı olarak serbest meslek işleriyle iştigal etmemekle beraber, serbest meslek kazancı sağlıyanların bu kazançlarını ne suretle tesbit edecekleri hususunda tereddüt hasıl olmakta, ihtilâflar doğmaktadır.

Mevcut noksanlık ve vuzuhsuzluklar giderilmiş ve tahsil addedilen hallerin şümulü gerçeğe uyacak şekilde tayin edilmiştir.

MADDE 22 — Serbest meslek kazancının safi miktarını tesbitte nazara alınacak giderler, kanunun 52 inci maddesinde tadat ve tasrih olunmuştur.

Umumiyetle işletmelerde, bir yıldan fazla kullanılabilir demirbaş eşya, makine ve tesisat bedelleri defaten masraf yazılmıyarak amortismanlarının masraf kaydına cevaz verilmektedir. Bu hareket tarzı, her vergilendirme dönemine ait hasılat ve masrafın o döneme ait vergilendirmede *nazara* alınması ve bu suretle gerçek kazancın vergi mevzuunda mütalâası prensibine uygundur.

Halbuki 52 inci maddede serbest meslek erbabı, bu gibi masraflarını diledikleri takdirde, yapıldığı yılın hasılatından düşmekte, isterlerse amortisma tâbi tutmaktadırlar.

Bu hal mükellefler arasında izahı gayri kabil ikilik tevlit ettiği gibi kârlı veya zararlı yıllara göre ihtiyarilik hakkının istimali vergi ahlâkının teessüsüne mani bir durumun ihdasına da sebebiyet vermektedir.

Bu sebeplere binaen fıkradaki ihtiyarilik hakkı maddeden çıkarılmıştır.

Keza maddenin birinci fıkrası sonuna, bu gibi meslek erbabının, meslekî faaliyetiyle alâkalı olarak ödeyecekleri tazminatları masraf yazmalarına imkân veren bir bent hükmü ilâve edilmiş, son fıkrasında sözü edilen götürü gider nisbetlerinin gerçek masrafların çok fevkinde olduğu yapılan tetkiklerle anlaşıldığından, haddi lâyıkına ifrağ edilmiştir.

MADDE 23 — Tasarının bu maddesiyle, gayri menkul sermaye iradı tarifine taallûk eden kanunun 54 üncü maddesi hükmündeki bazı vuzuhsuzluklar ve noksanlıklar (gayri menkul olarak mütalâa edilen haklar meyanına tuğla ve kiremit harmanları, tuzlalar, kum ve çakıl istihsal yerleri, gemilerin ithali gibi) giderilmiş, telif haklarının, müellif dışında kalanlar tarafından (kiralama veya intikal veya satınalma suretiyle iktisap eden tarafından) kiralanması hali bu maddede muhafaza edilmiş, vakıfların gelirinden hizmet karşılığı olmayarak alınan hisselerin de gayri menkul sermaye iradı olduğu madde sonuna eklenen fıkra ile sağlanmış bulunmaktadır.

MADDE 24 — Gayri menkul sermaye iradından gayri safi hasılatın mahiyeti, kanunun 56 ncı maddesinde tayin olunmuştur.

Mezkûr hükmün tatbikinde bazı boşlukların bulunduğu, bu halin içtihatlarla da giderilemediği görülmüştür.

Filhakika, kiracılar tarafından gayri menkulü genişletecek veya iktisadi değerini devamlı surette arttıracak şekilde gayri menkule ilâve olunan değerlerin, kiralayana bedelsiz veya emsal bedelinden düşük bedellerle devri halinde bu değerlerin, kiralanan gayri menkulün mütemmim bir kirası olmasına rağmen, kiralayan tarafından hangi tarihte elde edilmiş addolunacağı maddede hükme bağlanmıştır.

Keza, gelecek yıllara ait olarak peşin tahsil olunan kiralar sahiplerinin o yıllara ait geliri addolunmakta ve tallûk ettiği yıllar hulul ettikçe vergilendirilmektedir. Ancak, bu suretle müteakip yılların kirasını tahsil eden bir mükellefin ölümü veya memleketi terketmesi takdirinde, ne muamele yapılacağı kanunda meskûttur.

Bu haller tatbikatta tereddüt ve ihtilâflar tevlit etmektedir. Bu tereddüt ve ihtilâfların izalesi düşüncesiyedir ki, maddeye lüzumlu hükümler eklenmiştir.

Maddenin son iki fıkrasındaki tadilât, tahsil addolunacak hallere bazı gelirlerinin ilâvesi ve yabancı parasiyle yapılan ödemelerde bu paraların ne suretle değerlendirilmesine taallûk etmektedir.

MADDE 25 — Gayri menkullerin bedelsiz olarak veya düşük bedelle başkalarının intifama terk halinde hasılatın ne suretle *nazara* alınacağı, kanunun 57 inci maddesinde tasrih olunmuştur. Ancak hüküm noksan ve tatbik kabiliyeti zayıftır.

Bir kerre, bu madde hükmüne göre, düşük bedelli kiralamalarda emsal kira bedeline gidebilmek için evvel emirde, kiralanın gayri menkulün aynı şartlarla kiraya verilen emsallerini bulmak ve bunların kiralalarıyla alınan kirayı mukayese etmek, bu mukayesede emsallerine nisbetle bariz şekilde kirada düşüklük mevcutsa o zaman emsal kirası ölçüsüne müracaat etmek lâzım gelecektir. Bu suretle muamele icrasındaki müşkilât sarıhtir. Bu hal, hükmün tatbik sahasını daraltmakta hükmü hemen hemen işlemez hale getirmektedir.

Keza, maddede, gayri menkullerden sadece binalar için emsal kira bedelinin ne olduğu tasrih edilmiş, diğer gayri menkuler hakkında ne yapılacağı gösterilmemiştir.

Yapılan tadillerle, emsal kira bedeli müessesesi işler hale konulmuş, bina dışındaki gayri menkuller için emsal bedellerinin ne olduğu tasrih edilmiştir.

MADDE 26 — Gayri menkul sermaye iratlarının tesbitinde nazara alınacak giderlerin mahiyeti kanunun 58 inci maddesinde açıklanmıştır.

Bu arada kiraya verilen mal ve haklar için ödenen vergi, resim ve harçlar (birinci fıkra 5 numaralı bend) ve ayrılan amortismanlar (birinci fıkra 6 numaralı bend) masraflar meyanında zikredilmiştir.

5 numaralı bendin sonunda parantez içindeki vergi mahsubu ile alâkalı hüküm, mezkûr mahsup müessesesi kaldırdığından fıkra metninden çıkarılmış, dolayısıyla mevzu bahis vergilerin de masraf olarak hasılattan düşülmesine imkân sağlanmıştır. (Mahsubun kaldırılması sebebi alâkalı maddede izah olunmuştur.)

Kiraya verilen mal ve hakların hangi değer üzerinden amortisman ayrılacağı, madde tasrih edilmediğinden, tatbikatta tereddütlere ve ihtilâflara yol açmıştır. 6 numaralı fıkroda yapılan tadilât, bu tereddütleri izale maksadına matuftur.

Mezkûr maddenin 3 üncü fıkrasında yapılan tadilât, birinci fıkranın 5 numaralı bendinde yapılan tadilâta tenazuru temininden ibarettir.

MADDE 27 — Tasarının bu maddesi ile, Gelir Vergisi Kanununun 59 uncu maddesinin 2 nci fıkrasının 3 numaralı bendinde, iştirak hisselerinden doğan kazançlar meyanında zikrolunan kooperatif şirket hisselerinden doğan kazançlara, vuzuh verilmiştir.

Filhakika, mer'i hükme göre bu kabil şirketlerin sadece sermaye üzerinden dağıttıkları kazançlar menkul sermaye iradı addedilmiş, risturn karakterinde olmayan ve bu sebeple vergi mevzuunda mütalâası gereken kazançların bir kısmının mahiyeti, diğer bölümlerde de belirtilmediğinden, ne suretle teklif olunacağı tereddütlere yol açmıştır.

Bilfarz, kooperatif şirketin ortakları ile yaptığı muamelelerden tahassül etmeyen üçüncü şahıslarla yaptığı muamelelerden doğan kazançların (ortaklara sermayeleri nispetinde dağılmıyarak bunların muameleleri nispetinde dağıtılsa dahi) ortaklar bakımından, risturn addine imkân yoktur. Teklifi gereken bir kazançtır. Binaenaleyh fıkradaki (sermaye üzerinden) kaydı metinden çıkarılarak umumiyetle kazanç dağıtımından bahsetmekle ve ayrıca risturnun umumî bir tarifi yapılarak bu tarife uyan dağıtımların kazanç dağıtımı sayılmıyacağı tasrih olunmakla, bu gün teklif zorluğu ile karşılaşılın risturn dışında dağıtılan kazançların, menkul sermaye iradı olarak teklifi sağlanmış bulunmaktadır.

MADDE 28— Menkul sermaye iratlarında elde etme fiilen veya hukuken tasarruf ile mümkün olduğuna, fiili tahsil dışında da elde etme halleri mevcut bulunduğu nazaran, bütün bu halleri karşılayacak şekilde yabancı parası olarak elde etme hallerinde uygulanacak muameleyi göstermek maksadiyle madde hükmü değiştirilmiştir.

MADDE 29 — Sair kazanç olarak gelir vergisi mevzuuna dahil bulunan (gayri menkulleri.! ve hakların menkul kıymetlerin satışından, hisselerin devir ve temlikinden doğan kazançların) mahiyeti ve teklif şartları kanunun 66 ncı maddesinde belirtilmiştir.

Mezkûr maddenin birinci fıkrasının 1 numaralı bendinden doğrudan doğruya satın almayıp veya inşa etmeyip de, bir kooperatif şirket ortağı olarak bir gayrimenkula tesahup edenlerin, gayrimenkula tesahup tarihi, gayrimenkulun ortaklara tahsis tarihi olması ve bu tarihten itibaren fıkarda belirtilen süre içinde vaki satışların vergi mevzuu içinde mütalâası lâzım geldiği halde, maddede lüzumlu sarahat bulunmaması sebebiyle tatbikatta tereddütler hasıl olmaktadır. Bend sonuna bu vuzuhu sağlayacak bir hüküm eklenmiştir.

Keza aynı fıkarda, bu kabil satışların vergi mevzuunda mütalâa edilebilmesi için, satışın iktisap tarihinden itibaren iki yıl içinde vuku bulması ve tahassül eden kazancın 5000 lirayı aşması şarttır.

Fıkarda zikrolunan iki yıllık müddet, gerçekte gelir vergisi mevzuunda mütalâası icabeden bir kısım büyük mikyastaki kazançların vergi dışında kalmasını mucip olmaktadır.

Bu sebeple mevzuubahis müddet, 4 yıl olarak tayin edilmiş, buna mukabil, para değerindeki tahavvülâtı vergi dışında tutulmasını teminen kazanç haddi 10,000 liraya çıkarılmıştır.

Aynı fıkranın 3 numaralı bendine, telif kazançları istisnası ile alâkalı olarak tasannın 4 üncü maddesinde yapılmış olan tadile mütenazır parantez içinde bir hüküm eklenmiştir.

Aynı fıkranın 4 numaralı bendinde, iştirak hisselerinin devir ve temlik ve kazancı bilanço esasına göre tesbit edilen bir işletmenin faaliyeti durdurduktan sonra tamamen veya kısmen satılmasından sağlanan kazançların sair kazanç olarak vergilendirileceği tasrih olunmuştur.

iştirak hissesinden ne kastolunduğunu vergi kanunlarında sarahatle gösteren bir hüküm mevcut olmamakla beraber, daha ziyade hisse senetleri ile temsil edilmeyen sermaye şirketlerindeki hisseleri ifade ettiği kabul olunmaktadır.

Bu haliyle bilfarz, bir adi şirket veya kollektif, komandit yahut bir kooperatif şirketteki hissesini satan bir ortağın bu satıştan sağladığı kazancın mahiyetini tayin ve dolayısıyla teklif mevzuuna almak mümkün olamamaktadır. Bunun haklı bir sebebini bulmak mümkün olmadığından, bend hükmü ikmal ve islâh olunmuştur.

Diğer taraftan, işletmenin durdurularak kısmen veya tamamen satılması, kazançların hesabı esasına göre tesbit edenlerde de mümkün ve vakidir. Bu ahvalde tahassül eden kazancın mahiyetinin tayini zaruridir. Bu bakımdan hükümdeki tahdit edici kayıt kaldırılmıştır.

Mezkûr maddenin birinci fıkrasının 1 ilâ 3 numaralı bentlerinde, bu kabil kazançların vergilendirilmesi için, kazanç miktarının muayyen bir haddin üstünde olması şart kılınmıştır. Bu hadler mükellefiyetin şumulünü tayine matuf olmakla beraber tatbikatta, birer istisna hükmü olarak mütalâaya imkân vermektedir. Bu tededdüdü gidermek düşüncesiyledir ki, birinci fıkrayı takiben ayrı bir fıkra hükmü maddeye eklenmiştir.

Keza, mezkûr maddenin sonunda, sair kazancı tevhit eden muamelelerin devamlı olarak icrasının veya faaliyetine devam eden işletmelere dahil kıymetlerin satılması hallerinin ticari faaliyet addolunacağı tasrih edilmiştir. Bu fıkra hükmü, ilk fıkranın bazı hükümlerinde yapılan tadillerle alâkalı olarak değiştirilmiştir. Diğer taraftan, spekülâtif maksatlarla yapıldıkları aşikâr olan bazı tarzdaki gayri menkul alım ve satımlarında, sırf ahm-satımda tekerrürü mevcut olmadığı ileri sürülerek ahm-satımının ticari addedilmemesi büyük mikyastaki kazançta sahip bir kısım vatandaşların vergisiz kalmalarını tevhit etmektedir. Bunu önlemek maksadiyledir ki, maddenin son fıkrasına 4 ve 5 numaralı bend hükümleri ilâve edilmiştir.

MADDE 30—Tasarının bu maddesiyle, 69 unccu maddenin münferit beyannamenin tarifine taallük eden fıkrası, bu beyannamenin kullanıldığı halleri kapsayacak şekle ifrağ olunmuştur.

MADDE 31—Gelirin toplanması ve yıllık beyanname verilmesi mecburiyetini vaz eden kanunun 70 inci maddesi hükmünde bazı noksanlıklar bulunduğu, bu noksanlıklar sebebiyle, mükelleflerin bir kısmının beyanname vermesi zaruri olan hallerde dahi beyanname vermedikleri tesbit ve müşahade edilmektedir.

Bilfarz, gelirin en az geçim indirimi hadlerinin dununda kalması, faaliyetlerinin zararlarla neticelenmesi (bilhassa tüccarlar ve serbest meslek erbabında) hallerinde gelir beyannamesi verilmemektedir. Bu hal gelir vergisinin esaslarına aykırı düştüğü gibi, ticarî ve meslekî faaliyetlerde olduğu üzere, mükellefiyet yıllarının yek diğeri ile irtibatlı bulunması zarar nakilleri, gider bildirim ve saire sebebiyle bazı karışıklıklara ve mükellef haklarının ziyama da sebebiyet vermektedir.

Bu maksadı teminen 70 inci maddenin 2 nci fıkrası, sonuna parantez içinde bir hüküm ve takiben ikinci bir fıkra ilâve edilmiştir.

Ayrıca yabancı memleketlerde elde edilip de tasarruf imkânı bulunmayan gelirlerin hangi yılda beyan olunacağı hususunda 3 ncü fıkranın 2 numaralı bendine lüzumlu sarahat verilmiştir.

MADDE 32 — Geliri, asgari nisbet tarifesinin tatbik olunacağı gelir dilimi civarında bulunanlardan bu gelirleri stopaja tabi olanların, stopaj nisbetiyle, esas tarifedeki vergi nisbeti aynı olması hasebiyle mezkûr gelirlerinden dolayı ayrıca yıllık beyanname alınmaması hazine aleyhine bir durum ihdas etmemekte bilâkis, mükellef ve idare, bir takım fuzuli külfetlere katlanmaktan kurtarılmış olur.

Bilfarz, yıllık geliri 2500 liralık bir serbest meslek kazancından ibaret olan bir mükellefin, bu kazancı tediyesi sırasında vergi tevfiyatına tabi bulunursa, bu miktar üzerinden peşinen 375 lira vergi ödemiş demektir. Aynı miktarın yıllık beyanname ile birleştirilmesi takdirinde, eğer mükellef en az geçim indiriminden faydalanmamakta ise ödeyecek bir vergisi mevcut değildir, indirimden faydalanmakta ise, faydalanılacak indirim hadlerine göre behemahal evvelce peşin alınan verginin bir kısmının kendisine iadesi gerekecektir.

Böyle bir mükellefin sırf bu bakımdan yıllık beyana icbar edilmesinde hazine bakımından bir fayda mevcut değildir. Amma netice mükellef lehine tecelli edecekse yıllık beyanname verebilmelidir.

Kanunun 72 nci maddesiyle tevkif suretiyle alınan vergiden fazla bir vergi ödemiyecek olan mükellefler beyanname vermek külfetinden kurtarılmış, idarenin de fuzuli bir takım muamelelerle iştigali önlenmiştir.

Filhakika, mezkûr hükümle yıllık geliri 5 000 lirayı aşmayanların, bu gelirlerine dahil stopaja tabi bulunmayan kazanç ve iratları mevcutsa, bu kazanç ve iratlar için beyanname alınacak ve fakat stopaja tabi bakiye kazanç ve iratları yine verilecek beyannameye derç edilmeyebilecektir.

Üzerinden bidayette tevkif suretiyle vergisi alınmamış kazanç ve iratların vergisiz bırakılmaması tabii olduğundan bunlardan beyan suretiyle vergi alınması tabiidir. Şu kadar ki, bu şekilde beyanname tanzim edip veren mükellefin, artık bu beyannamesine, vergisi tevkif suretiyle alınmış kazanç ve iratlarını ithal etmemesini haklı gösterecek bir sebep mevcut değildir.

Bu bakımdan maddenin ilk fıkrası değiştirilmiş ve bu değişikliğe mütenazir olarak müteakip fıkrası da maksada uygun hale konulmuştur.

MADDE 33 — Aile reisi beyanlarında eşlerin ve küçük çocukların gelirleri toplanarak mecmuuna müterakki vergi nisbeti tarifeleri uygulandığına göre, toplanan ve gelirlere dahil gelir menbalarından bir kısmında tahassül eden zararlar aile fertlerinden hangisine ait bulunursa bulunsun, 73 üncü maddedeki esaslar dahilinde diğerlerinin kazanç ve iratlarından mahsup edilmesi bu müessesenin (Aile reisi beyanı müessesesinin) tabii ve zaruri bir neticesidir.

Kanunun 73 üncü maddesine, bunu sağlayacak hüküm konulmuş bulunmaktadır.

Gelir Vergisi Kanununun, menkul ve gayrimenkul sermaye iratlarında, eğer bu iratlar ticarî sermayeye dahil değilse, sadece menkul ve gayrimenkullerin gelirleriyle ilgilenmiş, bu geliri tevhit eden sermayenin şu veya bu şekilde kıymet tezayüdü veya kıymet tenezzülü üzerinde durmamıştır.

Ancak, bu demek değildir ki, mezkûr gelir menbaında zarar olmasın, masrafların hasılatın fevkinde olması takdirinde bu menbağda da zarar tahassül edebilir.

Bu hususları belirtmek üzere madde sonuna gereken hüküm ilâve edilmiştir.

MADDE 34—Tasarının bu maddesiyle, kanunun, yıllık beyannamenin şekil ve muhtevasını tayin eden 76 ncı maddesi hükmü tadil olunmuştur.

Maddenin A ve B fıkralarında yapılan tadilât, şekli mahiyette ve hükme vuzuh vermeye matuftur.

Gider bildiri ile alâkalı C fıkrasında, umumiyetle mükelleflerin müşterek masrafları meyanında yer aldığından ve gelirin masraf mahallini tayininde müşterek bir ölçü olarak kullanılabileceğinden (tahsil masrafları) ile alâkalı bir bend hükmü eklenmiştir.

İşletme hesabı esasına göre ticari kazancını tesbit edenler, işletme hesabı hülâsasında mevcut malûmata uygun şekilde hareket ettiklerinden, ayrıca bir cetvele bu malûmata dere edip, beyannameye rapt etmelerinde, pratik bir fayda mevcut değildir. Buna mukabil emtia üzerine iş yapan bu sınıf mükelleflerin emtia hesaplarının muvazenelerini beyannamelerine derç etmeleri gerçek kazançlarını tesbit yönünden daha faydalı görülmüştür.

Yıllık beyannameye dahil kazanç ve iratları üzerinden tevkif suretiyle ödenen vergiler, beyanname üzerinden hesaplanan vergiden mahsup olunabilmekte ve hatta kesilen vergi fazla ise, fazlası mükellefe iade olunmaktadır.

Gerek mahsubun sıhhatini tahkik gerekse iade edilecek mebaliğın gerçek miktarını tayin bakımından, bu vergilerin kim tarafından, ne zaman ve hangi vergi dairesine yatırıldığıın bilinmesi zaruridir. Bu halen mükelleften ayrıca bilgi istemek suretiyle yapılmaktadır. Beyannameye bu malûmatın derci mükellefin ayrıca rahatsız edilmesini önleyecek ve bilhassa iadelerde zamandan tasarruf sağlayacaktır.

Bu maddeye, aynı kanunun 43 üncü maddesinde yapılmış bulunan tadillerle alâkalı olarak, bir D fıkrası eklenmiştir. Bu fıkra ile beyannameye derci istenen malûmat, birden fazla yıllara sirayet eden inşaat ve onarım işlerinin kafi kâr ve zararlarının tesbiti bakımından lüzumlu ve faydalıdır.

Madde sonuna eklenen bir fıkra ile, ilk defa beyan esasında gelir vergisine giren mükelleflerin, beyanname tanziminde uğrayabilecekleri zorlukların giderilmesi için idareye mükellefler lehine bazı tasarruflarda bulunma imkânı verilmiştir.

MADDE 35—Gelir Vergisi Kanununun 77 inci maddesi hükmü, vergi tarihine yetkili daireyi tayin eden 93 üncü madde hükmü ile mütenazır bir hale konulmuş ve ayrıca dar mükellefiyette yıllık gelir beyannamesinin verileceği vergi dairesi tayin olunmuştur.

Halen yıllık gelir beyannameleri, mükellefiyetin kalkması halleri hariç, 1 -31 Mart içinde vergi dairesine tevdi olunabilir. Kurumlar Vergisinde, hesap dönemini takibeden 4 ay içinde beyanname tevdi mümkün olduğuna göre, gelir vergisi beyannamesinin 1 Ocak-31 Mart tarihine kadar tevdi imkân dahilinde bulunmalı, böylece bazı zaruri sebeplerle daha önce beyannamesini vermek isteyenlere bu imkân sağlanmıştır.

Maddenin ilk fıkrası bu maksadı temin edecek tarzda değiştirilmiştir.

MADDE 36—Bu tasarı ile kaldırılmış olan kanunun 79 uncu maddesinin 4 numaralı bendinin muhafazası zaruri görüldüğünden, mezkûr hüküm bu maddeye nakledilmiş bulunmaktadır.

MADDE 37—Gelir Vergisi Kanununun vergi tevkif edecekleri ve üzerinden tevkifat yapacak kazançları gösterir 80 inci maddesinde yapılan tadille, vergi kesecekler daha vazih olarak belirtilmiş ve gerçek gider usulünü kabul eden gayri menkul sermaye iratları sahipleri de, masraflarının gerçekleştiğini tesbit zarureti sebebiyle bu mecburiyete tabi tutulmuş, ayrıca 43 üncü maddede yapılan tadille alâkalı izahlarımızda belirtilen sebeplerle, bu madde; şümulüne giren kazançlar içinde kaynakta vergi tevkifatı esas kabul edilmiştir.

Maddenin sonuna eklenen fıkra ile, vergi tevkifatı müessesesinin işleyişinde de gerçek kazanç esasına uyulması sağlanmıştır.

MADDE 38 — Ücretlerde yıllık beyanname verilmesini zarurî kılan haller kanununun 81 inci maddesinde iki fıkra halinde zikredilmiştir. Halbuki tatbikatta o neviden ücret ödemeleri yapılmaktadır ki, bunların götürü usulde teklifleri muvafık olmadığı gibi vergilerinin tevkif suretiyle alınması da mümkün bulunmamaktadır.

Hususiyet arzeden bu ahval için her defasında kanun yoluna gidebilmekten ise, Maliye Bakanlığına, bu gibi ahvalde yıllık beyana davet yetkisi tanınması pratik bir hal çaresi olarak mütalâa edilmiştir.

MADDE 39 — Menkul sermaye iratlarında vergi tevkifatını tayin eden kanununun 82 inci maddesi hükmüne göre, sermaye şirketleriyle sermaye üzerinden kazanç dağıtan kooperatif şirketler, safi kazançlarından kurumlar vergisi çıktıktan sonra kalan kâr kısmı üzerinden gelir vergisi kesmeğe mecburdurlar.

Vergi kesilmesi için sözü edilen kâr kısmının ortaklara dağıtılıp dağıtılmaması üzerinde durulmadığı gibi bu kârların hakiki veya hükmî şahıslara vergiden muaf olsalar bile taallûku üzerinde de durulmamaktadır.

Diğer taraftan, ödeme sırasında tevkifata tabi diğer nevi menkul sermaye iratlarında da - tahvilat faizleri, mevduat faizleri, adi komandit şirketlerde komanditerlerin kâr hisseleri gibi istihkak sahibinin hakikî veya hükmî şahıs olması veya bu vergiye tabi bulunup bulunmaması vergi tevkifatına müessir değildir.

Bu durum, gerçekten gelir vergisi mükellefi olmayan kimselerden gelir vergisi alınması neticesini tevlit etmektedir.

Hele, bu gibilerden, kurumlar vergisi gibi bir verginin mükellefi olmayanların, tevkif suretiyle alınan bu vergiyi mahsup imkânları da mevcut olmadığından, mev'ema, gelir vergisinin mükellefi ve mevzuunu tayin eden hükümleri hilâfına, verginin mükellefi durumuna düşmektedirler.

Halbuki, menkul sermaye iratlarında, iradın tekevvünü sırasında tevkif edilen vergi, bu irat dolayısıyla, ileride vergi ödeyeceklerden bu vergiler mahsuben alınmaktadır.

Kanunun esaslarına aykırı şekilde tecelli eden bu durumun ıslahı düşüncesiyledir ki, tadil olunan madde ile, prensip olarak, gerçek kişilere nakden veya hesaben ödenen iratlar ödeme sırasında gelir vergisi tevkifatına tabi tutulması şu kadar ki, şahıs ve aile hakimiyetinde bulunan şirketlerin (şirket kazancı üzerinden ortaklarının tasarruf imkânları daima mevcut olmasına rağmen kârı tevzi etmemiş göstererek), ödemeleri gereken gelir vergisini asgari hadde tutmalarına imkân vermek için şirket kazançlarından, gerçekten ortaklara tevzii kabil olan kısmı, gelir vergisi tevkifatına tabi kılınmaktadır.

Ancak, bu sonuncu halde, yani; sermaye şirketleri ile kazanç dağıtan kooperatif şirketlerin kazançları üzerinden tevkifat yapılırken, eskisinden tamamen farklı olarak, gerçekten yapılan ve hiç bir zaman ortaklarının eline geçmeyecek olan masrafların, stopaj matrahından tenzili cihetine gidilmiş, ayrıca bu kazançlardan kesilen verginin, kazancın ortaklara tevzii sırasında kesilecek vergiden sağlanmış, ortağın gerçek kişi olmadığı anlaşıldığı takdirde, evvelce kesilen vergi şirkete iadesi derpiş olunmuştur.

MADDE 40 — Gelir Vergisi Kanununun yürürlükte bulunan 87 inci maddesi hükmüne göre, dar mükellefiyete tabi kimselerden yıllık beyanname vermeyenler, aynı kanununun 66 ve 67 inci maddelerinde yer alan kazançları için, münferit beyanname vermek suretiyle vergilerini ödemektedirler.

Diğer taraftan, aynı mükelleflerin, ücretleri, serbest meslek kazançları ve menkul sermaye iratları da yıllık beyana tabi değildir. Filhakika bu kazanç ve iratlardan bir kısmının vergisi tevkif suretiyle alınmaktadır ve bu suretle alınan vergi ile iktifa edilmesi kâfi görülmüştür denilebilirse de, mezkûr kazanç ve iratların tamamı tevkifata tabi olmadığından, bu gibi kazanç ve iratları sağlayanların, bu kazanç ve iratlarından ne suretle vergi ödeyecekleri kanunda belirtilmediğinden, tereddütler hasıl olmaktadır.

Eğer bu kazanç ve iratlardan tevkif suretiyle vergi alınmamış ise, bunların, münferit beyanname ile bildirilerek vergilerinin ödenmesi tabiidir. Tadilâtle bu sağlanmış bulunmaktadır.

MADDE 41 — Gelir Vergisi Kanununun 91 inci madesinde, gelirin vergilendirilmesinde, bu kanuna bağlı cetveller nazara alınacağı hükme bağlanmıştır. Cetvellerin ilki, yıllık ve münferit beyanname ile bildirilen gelire yıllık ücret ödemelerine, diğerleri ise sırasıyla aylık, haftalık ve gündelik ücret ödemelerine taallük etmektedir.

Ancak kanunda yıllık, aylık, haftalık ve gündelik ücretlerden neyin kastolunduğu açıklanmadığından, cetvelleri uygulamada tereddütler hasil olmakta ve yanlışlıklar yapılmaktadır.

Keza, aynı maddede, muhtelif ücret ödemelerinden bahsolunmakta, fakat bunun ifade ettiği mana tasrih olunmadığından çeşitli tatbikata sebebiyet verilmektedir.

Bütün bu mahzurların izalesi maksadiyle, 91 inci madde sonuna, bazı hükümler eklenmiş bulunmaktadır.

MADDE 42 — Kanunun 92 inci maddesinde yapılan değişiklik, birden fazla yıllara sari inşaat ve onarım işleriyle alâkalı ödemelerden kesilecek verginin nisbetini tayinden ibarettir. Bu sonuncu ödemelerden kesilecek verginin nisbeti bu gibi işlerden sağlanabilecek ortalama kazanç miktarı nazara alınmak suretiyle % 3 olarak tesbit edilmiştir.

MADDE 43 — Kanunun 93 üncü maddesinde yapılan tadil götürü usulde vergiye tabi olanların vergilerini tarha selâhiyetli vergi dairesini tayin bakımındandır.

Filhakika, bu gibi mükellefler umumiyetle işlerini geçici olarak ve yurdun muhtelif yerlerinde icra etmekte ve bazı ahvalde, ikametgâhları ile alâka ve irtibatları hemen hemen kaybolmuş vaziyettedir.

Bu durum, kendilerinin vergi dışı kalmalarını veya vergiyi tarh hususunda, vergi dairelerinin hataya düşmelerini mucip olmaktadır.

Maddelerin değişik şekli, bu gibilerin vergileri ikametgahları mahallindeki vergi dairesince tarh edilememişse, faaliyette buldukları mahal vergi dairelerince tarhına imkân vermektedir.

MADDE 44—Tasarının bu maddesiyle, Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesi daha vazıh hâle konulmuş, aile reisi beyanları ile dar mükellefiyette vergiye kimin muhatap olacağı sarahatle gösterilmiştir.

MADDE 45 — Mer'î hükümlere göre, götürü usulde vergilendirilen ücretlerin vergilendirme dönemi, bütçe yılının altışar aylık devreleridir. Yılın bu şekilde ikiye tefriki suretiyle vergilendirme döneminin tayin edilmiş bulunması, yıldan az veya dönemler içinde işe başlayanların vergi matrahlarını tayinde ve en az geçim indiriminin tatbikinde geniş mikyasta ihtilâflara ve karışıklıklara sebebiyet vermektedir.

Bu bakımdan, vergilendirme döneminin bütçe yılının tamamına sari olarak tayini, yıllık beyannameye bu gibi ücretlerin ithali halinde, mezkûr ücretlerin, hangi takvim yılının geliri addedileceğinin tasrihi lüzumlu görülmüştür.

MADDE 46 — Beyannamelerin, başka vergi daireleri vasıtasıyla gönderilmesi, tatbikatta, bazı karışıklıklara ve mükelleflerin mağduriyetlerine sebebiyet vermektedir.

Kaldı ki, beyannamelerin, posta ile gönderilmesi imkânı da mevcut olduğuna nazaran, bu usulü muhafazada bir fayda da mevcut değildir.

Bu bakımdan, bu usule imkân veren hükümler, 96 ncı maddeden çıkarılmıştır.

Götürü usulde tesbit olunacak ücretlerde vergilendirme dönemi, bundan evvelki maddede izah olunan sebeplerle, bütçe yılı olarak tadil edildiğinden, bu kabil ücretlerin vergilerine ait tarh zamanını da buna göre değiştirmek gerekir.

Maddenin 3 numaralı fıkrası, iltibaslara sebebiyet verdiği için, daha vazıh hale konulmuş ve götürü usulde vergilendirileceklerin vergilerini, karnelerini ibraz ederek tarh ettirecekleri hususu, ayrıca hükme bağlanmıştır.

MADDE 47 — Bu madde ile kanunun 97 inci maddesinde yapılan değişikliklerden, götürü ücretlere taallük eden kısmı, bundan evvelki maddelerde yapılan tadillerle alâkalıdır.

Diğer taraftan, yürürlükteki madde hükmüne göre, kazançları götürü usulde tesbit edilenlerden, vergilendirme döneminden noksan bir müddetle çalışanların vergilerinin, sanki aylık esasında salınacağı gibi bir mana çıkmaktadır. Aslında bu hükmün götürü matrahların yıllık takdir edilmesi sebebiyle, bir yıldan az çalışanlardan, çalışılan süreye ait vergi matrahlarının nasıl hesaplanacağına taallük etmesi lâzım gelir.

Tadilât ile, madde hükmü, maksada uygun hale ifrağ edilmiştir.

MADDE 48 — Gelir Vergisi Kanununda, gerçek hasılatların tesbitteki müşküller sebebiyle, tamamen mükelleflerin hüsnüniyetine terkedilen bir sahada, idare lehine mukabil bir tedbir olarak yer alan müesseselerden birisi, hükümleri 48 inci maddede belirtilen (ortalama kâr haddi esasını) müessesesidir.

Ancak madde hükmü, noksan ve vuzuhsuz olduğu için beklenen neticeyi vermemektedir.

Bir kerre, hasılat tesbitindeki müşkilât, sadece perakendecilere inhisar etmemekte, imalâtçılarda ve taşıma işleriyle iştilgal edenlerde de aynf zorluklar mevcut bulunmaktadır.

Diğer taraftan, gerek ortalama kâr hadlerini tesbit edecekleri gerekse tesbit olunan bu hadlere göre beyanların sıhhat ve derecesini kontrol vazifesini yapacakların tutumlarını tayin eyliyecek hükümler noksan bulunduğundan, tatbikatta madde hükmü çeşitli şekillerde anlaşılarak yürütülmektedir.

Bu sebep ve mülâhazalarla 98 inci madde hükmü tasanda belirtildiği şekilde değiştirilmiştir.

MADDE 49 — Kanunun, 98 inci maddesi gibi bir emniyet maddesi olan 99 uncu maddesinde yapılan tadilât, hükme vuzuh vermek ve bazı noksan görülen taraflarını ikmâlden ibarettir.

MADDE 50—Tasarının bu maddesiyle kanunun 101 inci maddesinde yapılmış olan tadilât; tasarının, 44, 45 ve 46 ncı maddeleri ile götürü usulde tesbit olunan ücretlerin vergilendirme dönemi, tarh zamanı ve matrah tesbiti ile alâkalı hükümlerinde yapılmış olan değişikliklerle alâkalıdır.

MADDE 51—Kanunun, yürürlükteki 104 üncü maddesi hükmüne göre, yıllık beyannamede gösterilen kazanç ve iratlar üzerinden evvelce kesilmiş bulunan gelir vergilerinin, beyanname üzerinden hesaplanan gelir vergisinden mahsubu cihetine gidilebilmek için, vergi tevkifatının beyannamenin taallük ettiği yıl içinde yapılmış olması şarttır. Vergi, daha evvelki yıllarda, kesilmiş ve fakat üzerinden vergi kesilen kazanç ve irat mükellefe daha sonraki yıllarda intikal etmişse, bu mahsup imkânı, mükellef için, zail olmaktadır.

Bu suretle zuhur eden neticeyi, vergi tevkifatı müessesesinin ihdası sebepleri ile telif etmek imkânsızdır. Bıdayette ileride kafi mahiyette tesbit edilecek miktara mahsuben alınan bir vergide, bu mahsup imkânının bertaraf edilmesi, bariz bir vergi mükerrerliğine sebebiyet vermektedir.

Yapılan tadille, bu mükerrerlik giderilmiş bulunmaktadır.

MADDE 52 — Tasarı gerekçesinin umumi izahat kısmında, esnaf muaflığının kaldırılmasını zaruri kılan sebepler etraflıca açıklanmış, muafiyetin pek mahdut sahada tatbikine devam edilmekle beraber, diğer büyük kısmın, gelir vergisi bünyesi içine alınması, ancak bu zümrenin de bir kısmının gerçek, diğerlerinin götürü usulde tespiti gerektiği izah olunmuştur.

Muafiyetleri devam edecek ticaret ve san'at erbabının mahiyeti, tasarının 3 üncü maddesine ait gerekçe kısmında belirtilmiştir.

Tasarının bu maddesi ile ticari kazançların tesbiti usullerine (bilanço ve işletme hesabı esaslarına) bir yenisi ilâve edilmektedir. Bu götürü usuldür.

Filhakika, gelir vergisi sistemimizde, kazanç ve iratların gerçek ve safi değerleri üzerinden vergilendirilmesi bir prensip olarak kabul edilmiş bulunmakla beraber, istisnai ahvalde ve şüphesiz kaçınılmaz sebep ve zaruretlar tahdında, bu prensipten ayrılmak zaruretinde kalmılmıştır.

Nitekim, bazı nev'i serbest meslek kazançları ve ücretler için halen bu esas caridir.

Tasarının bu maddesiyle, cari bu usule, gelir unsurlarından bir yenisi (ticari kazançlar) da ithal edilmektedir.

Ticari kazancın tesbit usulleri Gelir Vergisi Kanununun 3 üncü kısım birinci bölümünde yer almıştır.

Götürü usule ait hükümlerinde bu bölümü ve 44 üncü maddeyi takiben ve yeni madde numarası ihdas etmemek amacıyla 44/A, 44/B, 44/C, 44/D, 44/E ve 44/F olarak altı madde kanuna eklenmiştir.

Bu maddelerden ilkinde, ticari kazançlarda, götürü usulün esası tayin olunmaktadır.

Bu madde hükmüne göre, götürü ticari kazançlarda, götürü ücretler ve serbest meslek kazançlarında olduğu gibi il Takdir Komisyonları tarafından, Maliye Bakanlığınca tesbit olunacak iş neveleri nazara alınmak suretiyle ve ilçeler itibariyle, ayrı ayrı üçer derece üzerinden tesbit olunacaktır.

Aynı maddeye göre, ticaret ve sanat işleriyle iştilal edenlerin bu kazançlarının, götürü usulde tesbit edilebilmesi için müteakip 44/B ve 44/C maddelerinde yazılı şartları topluca haiz olmaları lâzım gelir.

Ayrıca bu şartlan haiz olsalar bile 44/F maddesinde yazılı olanlar, kazançlarını gerçek usullerde tesbit zaruretindedirler.

Bunların bir kısmı esasen bugün dahi esnaf muafiyetinden istifade etmeyen ve kazançlarını gerçek usullerde tesbit edegelen kimselerdir. (Kollektif şirket ortakları, komandit şirketlerin komandite ortakları, ikrazat işleriyle uğraşanlar gibi) yeni hükümde bu sayılanlara ilâveten sarraflar, gelir vergisine tabi müteahhitlerden iş alan taşaronlar, sigorta prodüktörleri, ilân ve reklamcılık işleriyle uğraşanlar veya bu işlere tavassut edenler ayrıca zikredilmiştir.

Filhakika, bu zümre mükellefler, işlerinin mahiyeti icabı gerçek usulde kazançlarını tespit edebilecek seviyede ve bu usulün gerektirdiği bir çok kayıtları fiilen tutmakta olan kimselerdir.

Götürü usule tabi olacaklar, esnaf muaflığında olduğu gibi umumî ve yapılan işlerin mahiyetine göre değişen özel şartlar derpiş edilmek suretiyle tayin ve tesbit olunmuşlardır.

Bu arada, esnaf muaflığının mer'i bulunduğu devrede müşahade ve tesbit edilen bazı aksaklıklar, bu vesile ile giderilmiştir.

özel şartlarda zikrolunan alım satım ve ücret ölçüleri, yıllık 2000-2500 lira civarında safi kâr tevhit edebilecek hadlerde tutulmuş, bu miktarlar civarındaki kazanç sahiplerinin götürü usulde teklifleri uygun görülmüştür.

Bir kerre gerçek usulde teklife tabi tutulmuş olanların (ister kendi talep, isterse ölçüleri kaybetmeleri sebebiyle olsun) artık aynı işe devam ettikleri müddetçe götürü usulden faydalandırılmamaları işin mahiyetine uygun mütalâa edilmiştir.

MADDE 53 — iş yeri veya mesken olarak kullanılan binaların gayri safi iratları bilhassa, umumi tahrirlerin uzun fasılalardan sonra tekrar edilmesi sebebiyle (iratların, takdir tarihlerindeki rayice göre tesbit edilmiş bulunması sebebiyle), büyük ölçüde farklılıklar göstermektedir.

Vergi Kanunlarında, gayri safi iradın karine veya ölçü olarak ele alındığı ahvalde, bu farklılığın, gözönünde tutulması tabiidir. Nitekim Gelir Vergisi Kanununda da, bu yolda hareket edilmiş ve geçici 6 ncı maddesinde kanunun 10 ve 57 nci maddelerinde sözü edilen gayri safi iratların, takdir tarihlerine göre muayyen emsaller tatbik edilerek kullanılacağı hükme bağlanmıştır.

Ancak, bu yeknesaklığı sağlamaya matuf geçici madde hükmü, uygulanacak emsallerin süresini, Millî Korunma Kanununun kiralar üzerine koyduğu takyitlerin kaldırıldığı tarihi takip eden ikinci yılın sonu olarak takyit etmiştir.

Millî Korunma Kanunu hükümleri kaldırılrsa dahi, yeni umumî bir tahrir gidilmedikçe iratlar arasında tam bir tavazun hasıl olamayacağına göre, madde hükmünün, yeni umumî tahrir esas alınacak tedvini maksada daha uygun düşecektir.

Kaldı ki 6570 sayılı kanunun 17 nci maddesi ile Millî Korunma Kanununun 30 uncu maddesi hükmü kaldırılmış ve kiralar yeni takyitlere bağlanmış olmasına rağmen Millî Korunma Kanunu ile müesses takyitler kaldırıldığı mülahazasıyla mevzuubahis geçici madde hükmünün yürürlükten kalktığı iddiaları da dermeyeran edilmeye başlanmıştır. Tadil hükmünün kabulü ile mevzuubahis tereddütler de izale edilmiş olacaktır.

MADDE 54 — Gelir Vergisi Kanununun esnaf muafılığı ile alâkalı hükümleri gerekçenin umumi izahat kısmında belirtilen sebeplerle kaldırılmıştır.

Tasarının bu maddesi ile kaldırılan diğer hükümlere ve kaldırma sebeplerine gelince:

1. (MADDE 25-5 —) 25 inci maddenin 5 numaralı fıkrasıyla özel kanunlarla kurulan komisyonların memur olmayan üyelerine yapılan ödemeler, vergiden müstesna tutulmuştur.

Tatbikatta, bu komisyonların nelerden ibaret olduğu bir takım ihtilâflara yol açtığı gibi, ücret sektörü içinde böyle bir istisnanın vaz'mı zaruri kılan sebeplerde istisnai haklı kılacak mahiyette görülmemiştir.

2. (MADDE 79—) Gelir Vergisi Kanununun bu maddesi toplanmayacak aile gelirlerine taallük etmektedir.

Aile gelirinin, o geliri tevhit eden malların iktisap tarihlerine ve iktisap şekline göre parçalanarak bir kısmının aile reisi beyannamesine ithali, diğerlerinin müstakillen teklif altına alınması, bu müessesenin vaz'ı sebeplerine aykırılık teşkil ettiği kadar, mükelleflere, bu yoldan tahmil olunan külfetler bakımından da bir takım mahzurları mevcut bulunmaktadır.

Bilfarz, eşin, babasından irsen intikal etmiş ve evlilik sırasında iktisap eylemiş bulunduğu çeşitli gayrimenkulleri mevcutsa, bunların bir kısmını şahsen vereceği beyannameye, diğerlerinin aile reisi tarafından verilecek beyannameye derceylemesi ve eğer istisnalardan faydalanmakta ise, bu gelirlerin toplamını nazara alarak durumunu tayin etmesi lâzım gelmektedir ki bunun tatbikindeki zorluk aşikârdır.

Bütün bu mahzurlarına binaen, bu maddenin son fıkrası hariç (bu fıkra 78 inci maddenin sonuna eklenmiştir) diğer hükümleri yürürlükten kaldırılmıştır.

3. (MADDE 107 -)Kanunun bu maddesi ile bina ve arazi vergilerinin gelir vergisinden mahsubu esası kabul edilmiştir.

Bina ve arazi vergileri, ayın'a bağlı reci bir vergi olduğu halde, gelir vergisi şahsi bir vergidir. Karakteri tamamen yekdiğerinden farklı bu iki verginin yekdiğerinden mahsubu, vergi anlayışına uygun değildir.

Yabancı memleket tatbikatında da durum böyle olduğu gibi gelir vergisi kanunumuzun ana mahsup maddelerinde de (104 ve 103 maddeleri) konu bu şekilde anlaşılmıştır.

Kaldı ki, bina ve arazi vergilerinin gelir vergilerinden mahsubu için dermeyeran olunan, kısmen ikisinin de irade müteveccih bir vergi olması iddiası, fiilen vaki de değildir. Zira, bina ve arazi vergileri yıllarca evvel, muayyen komisyonlar tarafından takdir olunan kıymet ve iratlar üzerinden alınmaktadır. Her geçen yıl verginin matrahının, gerçeklerle tamamen alâkası kesilmekte ve bu sebeplerdir ki, verginin bina ve arazinin gelirleriyle olan irtibatı zail olmaktadır.

Keza, bu verginin mahsubu, tatbikatta içinden çıkılmaz ihtilaflara ve tereddütlere sebebiyet vermekte, hesap zorluklan, beyanname tanziminde müşkillere doğurmaktadır.

Nihayet aynı bir karakteri haiz olan bina ve arazi vergilerinin, bu kabil diğer vergiler gibi gelirin tesbitinde, masraf olarak mütalâa edilmesi gelir vergisinin, kazançların tesbitindeki prensip ve esaslarına da uygun düşmektedir.

4. (GEÇİCİ MADDE 7—) Gelir Vergisi Kanununun bu maddesi bu kanun içinde kiranın ölçü olarak kullanıldığı -Esnaf muaflığında iş yeri kirası ölçüsü gibi- devrede kabili tatbik bir hükmü ihtiva etmektedir. İş yerleri kiralarının ölçü olarak kullanılmasından 6582 sayılı kanunla sarfınazar edilmiş bulunduğundan, bu kanunun kabul tarihinden itibaren mezkûr hükmün esasen tatbik yeri kalmamıştır.

5. (5820 SAYILI KANUN)

Bu kanun, 152 liraya kadarki emekli, dul ve yetim aylıklarının 75 lirasının gelir vergisinden istisnasını sağlayan hükümleri ihtiva eder.

Bu Kanun tasarısının 6 ncı maddesiyle bu kabil aylıklar için daha şümüllü bir istisna kabul edildiğinden sözü edilen kanunun tatbik yeri kalmamaktadır.

GELİR VERGİSİ KANUNU
(G.V.K.)

Kanun No: 193

Kabul tarihi: 31/12/1960

(6 Ocak 1961 gün ve 10700 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.)

BİRİNCİ KISIM

Mükellefiyet

BİRİNCİ BÖLÜM

Verginin mevzuu

Mevzu:

Madde 1 — Gerçek kişilerin gelirleri (Gelir Vergisi) ne tabidir. Gelir bir gerçek kişinin bir takvim yılı içinde elde ettiği kazanç ve iratların safi tutarıdır.

Gelir Unsurları:

Madde 2 — Gelire giren kazanç ve iratlar şunlardır:

1. Ticari kazançlar;
2. Zirai kazançlar;
3. Ücretler;
4. Serbest meslek kazançları;
5. Gayrimenkul sermaye iratları;
6. Menkul sermaye iratları;
7. Sair kazanç ve iratlar.

Bu kanunda aksine hüküm olmadıkça, yukarıda yazılı kazanç ve iratlar gelirin teshilinde gerçek ve safi miktarları ile nazara alınır.

İKİNCİ BÖLÜM

Tam mükellefiyet

Mükellefler:

Madde 3 — Aşağıda yazılı gerçek kişiler Türkiye içinde ve dışında elde ettikleri kazanç ve iratların tamamı üzerinden vergilendirilirler:

1. Türkiye'de yerleşmiş olanlar;
2. Resmî daire ve müesseselere veya merkezi Türkiye'de bulunan teşebbüslere bağlı olup işleri dolayısıyla yabancı memleketlerde ikamet eden ve buldukları memleketlerde benzeri bir vergiye tabi olmayan Türk vatandaşları.

Türkiyede yerleşme:

Madde 4 — Aşağıda yazılı kişiler Türkiye'de yerleşmiş sayılır:

1. ikametgâhı Türkiye'de bulunanlar (ikametgâh, Kanunu Medenin 19 uncu ve mütaakip maddelerinde yazılı olan yerlerdir.);
2. Bir takvim yılı içinde Türkiye'de devamlı olarak altı aydan fazla ikamet edenler (Geçici ayrılmalar Türkiye'de ikamet süresini kesmez.)

Yerleşme sayılmıyan haller:

Madde 5 — Aşağıda yazılı yabancılar memlekette altı aydan fazla kalsalar dahi, Türkiye'de yerleşmiş sayılmazlar:

1. Belli ve geçici görev veya iş için Türkiye'ye gelen iş, ilim ve adamları, uzmanlar, memurlar, basın ve yayın muhabirleri ve durumları bunlara benzeyen diğer kimselerle tahsil veya tedavi veya istirahat veya seyahat maksadiyle gelenler;
2. Tutukluk, hükümlülük veya hastalık gibi elde olmıyan sebeplerle Türkiyede alıkonulmuş veya kalmış olanlar,

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM**Dar mükellefiyet****Mükellefler ve mevzu:**

Madde 6 — Türkiye'de yerleşmiş olmıyan gerçek kişiler, sadece Türkiye'de elde ettikleri kazanç ve iratlar üzerinden vergilendirilirler. Şu kadar ki, mevduat faizleri ile menkul kıymet satışından doğan kazançlar Türkiye'de elde edilmiş olsa dahi, bunlar vergi mevzuuna alınmaz.

Kazanç veya iradın Türkiyede elde edilmesi:

Madde 7 — Dar mükellefiyete tabi kimseler bakımından kazanç ve iradın Türkiye'de elde edildiği aşağıdaki şartlara göre tâyin olunur:

1. Ticari kazançlarda: Kazanç sahibin Türkiye'de bulunması, Türkiye'de bulunmadığı hallerde Türkiye'de iş yerinin olması veya daimî temsilci bulundurması ve kazancın bu yerlerde veya bu temsilci vasıtasıyla veya bizzat yapılan işlerden doğması (Bu şartları haiz olsalar dahi iş merkezi Türkiye'de bulunmıyanlardan merkezleri hesabına ihraç edilmek üzere Türkiye'de satın aldıkları veya imal ettikleri malları Türkiye'de satmaksızın yabancı memleketlere gönderenlerin bu işlerden doğan kazançları Türkiye'de elde edilmiş sayılmaz.

Türkiye'de satmaktan maksat, alıcı veya satıcının Türkiye'de olması veya satış akdinin Türkiye'de inikat eylesidir. İş merkezinden maksat ise, iş bakımından muamelelerin bilfiil toplandığı ve idare edildiği merkezdir.);

2. Zirai kazançlarda: Zirai faaliyetlerin Türkiye'de icra edilmesi;

3. Ücretlerde:

a) Hizmetin Türkiye'de ifa edilmiş veya edilmekte olması ve Türkiye'de değerlendirilmesi;

b) Türkiye'de kâin müesseselerin idare meclisi başkanı ve üyelerine, denetçilerine, tasfiye memurlarına ait hakkı huzur, aidat, ikramiye, temettü hissesi ve benzerlerinin Türkiye'de değerlendirilmesi;

4. Serbest meslek kazançlarında: Serbest meslek faaliyetlerinin Türkiye'de icra edilmesi ve Türkiye'de değerlendirilmesi;

5. Gayrimenkul sermaye iratlarında: Gayrimenkulun Türkiye'de bulunması veya bu mahiyetteki hakların Türkiye'de kullanılması;

6. Menkul sermaye iratlarında: Sermayenin Türkiye'de yatırılmış olması;

7. Sair kazanç ve iratlarda: Bu kazanç veya iratları doğuran işin veya muamelenin Türkiye'de ifa edilmesi ve Türkiye'de değerlendirilmesi;

Bu maddenin 3 üncü, 4 üncü ve 7 nci bentlerinde sözü edilen değerlendirmeden maksat ödemenin Türkiye'de yapılması veya ödeme yabancı memlekette yapılmışsa, Türkiye'de ödeyenin veya nam ve hesabına ödeme yapılanın hesaplarına intikal ettirilmesi veya kârından ayrılmasıdır.

İş yeri ve daimî temsilci:

Madde 8 — 7 nci maddenin 1 numaralı bendinde yazılı iş yeri, Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre tâyin olunur.

Aynı maddede yazılı daimî temsilci, bir hizmet veya vekâlet akdi ile temsil edilene bağlı olup, onun nam ve hesabına muayyen veya gayrimuayyen bir müddetle veya mütaaddit ticari muameleler ifasına yetkili bulunan kimsedir.

Aşağıda yazılı kimseler, başkaca şartlar aranmaksızın temsil edilenin daimî temsilcisi sayılırlar.

1. Ticari mümessiller, tüccar vekilleri ve memurları ile Ticaret Kanununun hükümlerine göre acenta durumunda bulunanlar;
2. Giderleri devamlı olarak kısmen veya tamamen temsil edilen tarafından ödenenler;
3. Mağaza veya depolarında temsil edilen hesabına konsinyasyon suretiyle satmak üzere devamlı olarak mal bulunduranlar.

Bir kimsenin birkaç kişiyi aynı zamanda temsil etmesi, daimî temsilcilik vasfını değiştirmez.

iKiNCi KISIM

Muaflık ve istisnalar

BiRiNCi BÖLÜM

Esnaf muaflığı

Vergiden muaf esnaf:

Madde 9 — Ticaret ve sanat erbabından aşağıda yazılı şekil ve suretlerle çalışanlar Gelir Vergisinden muafıdır:

1. Elde, sırtta, başta, el veya ayak ile müteharrik el arabası veya hayvanla taşımak suretiyle köylerde, mahalle aralarında ve pazarlarda yenilecek, içilecek, yakılacak, zat ihtiyaçlarında veya evlerde kullanılacak madde ve malzemeleri perakende olarak satanlarla aynı suretle gazete, mecmua, kitap, piyango bileti, kartpostal, zarf, mektup kâğıdı, çocuk oyuncaklarını perakende satanlar;

2. Bir işyeri açmaksızın gezici olarak çalışan hallaçlar, kalaycılar, lehimciler, musluk tamircileri, çilingirler, camcılar, kundura boyacıları, berberler, nalbantlar, fotoğrafçılar, odun ve kömür kıranlar, çamaşır yıkayıcıları, hamallar;

3. Köylerde gezici olarak her türlü madde, malzeme ve eşyanın perakende satışı ve küçük sanat işleriyle iştigal edenler (Nüfusu 2 000 den "2 000 dâhil" aşağı olan köylerde yukarıda yazılı işleri işyeri açmak suretiyle yapanlar da bu fıkra hükmünden istifade ederler.);

4. Nehir, göl ve denizlerde ve su geçitlerinde toplamı 50 rüsum tonilâtoya (50 rüsum tonilâto dâhil) kadar makinatsız veya motorsuz taşıma vasıtası işletenler; hayvanla veya bir aded hayvan arabası ile nakliyecilik yapanlar (Bu bentte yazılı ölçüler, birlikte yaşayan eşlerle velayet altındaki çocuklar hakkında veya ortaklık halindeki işletmelerde, bu kimselerin veya ortaklığın işlettiği vasıtalar toplu olarak *nazara* alınmak suretiyle tesbiî edilir.);

5. *Ziraat* işlerinde kullandıkları hayvan, hayvan arabası, motor, traktör gibi vasıtalar veya sandallarla nakliyeciliği mütat hale getirmeksizin arasına ücret karşılığında eşya ve insan taşıyan çiftçiler;

6. Hariçten işçi almamak, muharrik kuvvet kullanmamak kayıt ve şartıyla oturdukları evlerde imal ettikleri havlu, örtü, çorap, halı, kilim, dokuma mamulleri, örgü dantelâ, nakış işlerini ve hasır, sepet, süpürge, yapma çiçek, ip ve organları dükkân açmaksızın satanlar; (Gelir veya Kurumlar vergilerine tabi mükelleflere bu gibi işleri ücret mukabilinde yapanlar hariç.);

7. Yukarıki 1 - 6 No. lu fıkralarda sözü edilen işlere benzerlik gösterdikleri, Danıştayın muvafık mütalâası üzerine, Maliye Bakanlığınca kabul ve ilân olunan ticaret ve sanat işleri ile iştigal edenler.

Ticari, zirai veya meslekî kazancı dolayısıyla gerçek usulde Gelir Vergisine tabi olanlar esnaf muaflığından faydalanamazlar.

İKİNCİ BÖLÜM

Vergiden muaf çiftçiler

Küçük çiftçi muaflığı:

Madde 10—Küçük Çiftçi Gelir Vergisinden muaftır.

Çiftçilerin bu vergi karşısında küçük çiftçi olup olmadıkları 12 nci ve 13 üncü maddelerde yazılı işletme büyüklüğüne ve yıllık satış tutarı esaslarına göre tâyin olunur. Bu şartlardan her hangi birini haiz bulunmayanlar küçük çiftçi muaflığından faydalanamazlar.

Aile reisi beyanına tabi zirai gelirlerde işletme büyüklüğü ve yıllık satış tutarları aile reisi, eş ve küçük çocuklar için toplu olarak nazara alınır. Ortaklıklarda da aynı esas caridir. Yarıcılık ortaklık sayılır.

Küçük çiftçi muaflığının hududu:

Madde 11—Küçük çiftçi muaflığı zirai kazançlara münhasırdır. Bu muaflıktan faydalananlar, varsa, diğer kazanç ve iratları üzerinden bu kanunun diğer hükümleri gereğince vergiye tabi tutulurlar.

Diğer ticari, sınai ve meslekî kazançları dolayısıyla gerçek usulde Gelir Vergisine tabi bulunanlar küçük çiftçi muaflığından faydalanamazlar.

İşletme büyüklüğü ölçüsü:

Madde 12 — Küçük çiftçi muaflığını tâyin bakımından, bir takvim yılı için, nazara alınacak işletme büyüklüğü ölçüleri şunlardır:

1 inci grup: Hububat, afyon, ayçiçeği ziraatinde ekilen arazinin yüzölçümü toplamı 150 dönümü;

2 nci grup: Bakliyat, pamuk, pancar, susam, tütün ve keten ziraatinde ekilen arazinin yüzölçümü toplamı 60 dönümü;

3 üncü grup: Çeltik ve sebze ziraatinde ekilen arazinin yüzölçümü toplamı 30 dönümü;

4 üncü grup: Meyva verebilecek hale gelmiş bağ, incir ve fındık ziraatinde yüzölçümü toplamı 30 dönümü;

5 inci grup: Meyva verebilecek hale gelmiş zeytinliklerde 800 ağacı veya narenciyede 400 ağacı;

6 nci grup: Diğer, meyva ve mahsul ziraatinde ekili arazinin yüzölçümü toplamı 15 dönümü;

7 nci grup: Büyükbaş hayvan sayısı 25 adedi veya küçükbaş hayvan sayısı 100 adedi;

Aşmamak.

Yukarıda yazılı ziraat gruplarından birkaçının bir arada yapılması halinde her bir grup için belirtilmiş olan ölçüler ayrı ayrı aşılmadığı takdirde muaflık devam eder.

Satış tutarı ölçüsü:

Madde 13 — Küçük çiftçi muaflığından istifade edebilmek için zirai mahsullerin bir takvim yılı içindeki satış bedelleri tutarının on beş bin lirayı geçmemesi lâzımdır.

Arazi üzerinde yapılmayan zirai faaliyetler ile kara ve su avcılığında ve 12 nci maddede işletme büyüklüğü ölçüsü gösterilmeyen zirai faaliyetlerde muaflık yalnız yıllık satış tutarı ölçüsüne göre tâyin olunur.

Muaflıktan mükellefliğe, mükelleflikten muaflığa geçiş:

Madde 14 — 12 ve 13 üncü maddelerde yazılı hadleri aşan çiftçiler bu durumun husule geldiği tarihi takibeden takvim yılı başından itibaren küçük çiftçi muaflığı kaybederler.

Bu suretle mükellefiyete girenler muafiyet şartlarının kalktığı tarihten itibaren keyfiyeti vergi dairesine bildirmeye ve mükellefiyetle ilgili ödevlerini Vergi Usul Kanunundaki esaslara göre yerine getirmeye mecburdurlar.

Mükellef durumunda iken muaflık şartlarını iktisabedenler mütaakıp vergilendirme dönemi başından itibaren küçük çiftçi muaflığından faydalanırlar.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Diğer muaflıklar

Diplomat muaflığı:

Madde 15 — Yabancı Devletlerin Türkiye'de bulunan elçi, maslahatgüzar ve konsolosları (Fahri konsoloslar hariç) ile elçilik ve konsolosluklara mensubolan ve o memleketin uyrukluğunda bulunan memurları, Türkiye'de resmî bir göreve memur edilenler bu sıfatlarından dolayı ve karşılıklı olmak şartıyla Gelir Vergisinden muafırlar.

Bu muaflığın menkul sermaye iradı üzerinden tevkif suretiyle alınan vergiye şümulü yoktur.

Ücret istisnası:

Madde 16 — Yabancı elçilik ve konsoloslukların 15 inci maddeye girmeyen memur ve hizmetlilerinin yalnız bu işlerinden dolayı aldıkları ücretler karşılıklı olmak şartıyla Gelir Vergisinden istisna edilir.

Göçmen ve mülteci muaflığı:

Madde 17 — iskân Kanunu hükümlerine göre göçmen mülteci sayılanlarla yerleştirilenlerin, mezkûr kanunda Kazanç Vergisi muaflığı için konulan kayıt, şart ve sürelerle bir takvim yılı içinde elde ettikleri kazanç ve iratların 6 000 lirası Gelir Vergisinden müstesnadır.

Bu istisnanın menkul sermaye iradı üzerinden alınacak verginin tevkif yoluyla kesilen kısmına şümulü yoktur.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Kazançlarda istisnalar

Serbest meslek kazançlarında:

Madde 18 — Müellif, mütercim, heykeltıraş, ressam, ve bestekârların kitap, resim, heykel ve nota halindeki eserlerini satmak veya bu eserler üzerinde mevcut haklarını devir ve temlik etmek veya kiralamak suretiyle, bir takvim yılı içinde elde ettikleri gayrisâfi kazanç ve iratların 5 000 lirası Gelir Vergisinden müstesnadır.

(Eserlerin neşir, temsil, icra teşhir gibi suretlerle değerlendirilmesi karşılığında alınan bedel ve ücretler istisnaya dâhildir.)

Zirai kazançlar istisnası:

Madde 19 — Bir vergilendirme döneminde elde edilen ve toplamı 10 000 liraya kadar olan zirai safi kazançların 5 000 lirası Gelir Vergisinden müstesnadır.

Gelirleri aile reisi tarafından beyan edilecek olanlar için 10 000 liralık had aile reisi ile eş ve velayet altındakiküçük çocuklara ait zirai safi kazançların toplamına göre hesaplanır. Bu toplam istisna haddini aşmadığı takdirde aile fertlerinden her biri istisnadan zirai gelirleri nisbetinde faydalanırlar.

Ticari veya meslekî kazancı dolayısıyla gerçek usulde Gelir Vergisine tabi olanlar bu istisnadan faydalanmazlar.

Maden suları kazançtan istisnası:

Madde 20—927 sayılı Kanunun I inci maddesine göre verilen sıcak ve soğuk maden suları imtiyazının işletilmesinden elde edilen kazançlar ihaleyi takip eden yıldan başlayarak beş yıl süre ile, gelir vergisinden müstesnadır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Sermaye iratlarında istisnalar

Gayrimenkul ve haklarda:

Madde 21—Gayrimenkullerin ve hakların kiralanmasından elde edilen ve bir takvim yılında toplamı 2 500 lirayı aşmayan kiralarla bir takvim yılı içinde toplamı 10 000 lirayı aşmayan kiraların 2 500 lirası Gelir Vergisinden müstesnadır.

Ticari, zirai veya meslekî kazancını yıllık beyanname ile bildirmek mecburiyetinde olanlar ile gelirleri bunlar tarafından bildirilecek olanlar bu istisnadan faydalanmazlar.

Menkul kıymetler ve mevduat:

Madde 22 — Aşağıda yazılı menkul sermaye iratları Gelir Vergisinden müstesnadır:

1. özel kanunları veya Devletle akdedilmiş mukavelelerle her türlü vergiden istisna edilmiş olan menkul kıymetlerin faiz, temettü ve ikramiyeleri;
2. Mevduat ve özel alacaklar karşılığında bir takvim yılında alınan faizlerin 200 lirası (Muhtelif müesseselerden veya bir müessesenin muhtelif şube veya ajanslarından alınan mevduat faizlerinde bu had her müessese veya her müessesenin muhtelif şube ve ajansları için ayrı ayrı nazara alınır.)

ALTINCI BÖLÜM

Müteferrik istisnalar

Ücretlerde:

Madde 23 — Aşağıdaki yazılı ücretler Gelir Vergisinden istisna edilmiştir:

1. Dilsiz, mefluç, iki gözü kör, el ve ayaklarının ikisinden veya birinden mahrum, birini veya ikisini kullanamıyacak derecede el ve ayakları sakat bulunan hizmet erbabının ücretleri (Sakatlık veya malûllüğün resmî hastanesi veya mümasil sıhhi teşekkülü bulunan yerlerde ilgili mütehasısın baştabiplikçe tasdik edilecek raporu ile, resmî hastanesi veya mümasil sıhhi teşekkülü olmıyan veya ilgili mütehasısı bulunmayan yerlerde resmî tabip raporu ile tevsiki şarttır.);
2. Gelir Vergisinden muaf veya götürü usulde vergiye tabi çiftçilerin ziraat işlerinde bilfiil çalışan işçilerin ücretleri;
3. Toprak altı işletmesi halinde bulunan madenlerde cevher istihsali ve bununla ilgili diğer bütün işlerde çalışan işçilerin yer altında çalıştıkları zamanlara ait ücretleri;
4. Ticari ve sınaî kazançları vergiden muaf bulunanların bu işlerinde çalıştırılan hizmet erbabının ücretleri;
5. Mahalle ve köy muhtarları ile köylerin kâtip, korucu, imam, bekçi ve benzeri müstahdemlerinin, mahalle ve çarşı bekçilerinin ücretleri;
6. Hizmetçilerin ücretleri (Hizmetçiler özel fertler tarafından evlerde, bahçelerde, apartmanlarda ve ticaret mahallî olmıyan sair yerlerde orta hizmetçiliği, uşaklık, sütünelik, dadılık, mürebbiyelik, bahçıvanlık kapıcılık gibi özel hizmetlerde çalıştırılanlardır.);
7. Sanat okulları ile bu mahiyetteki enstitülerde, ceza ve ıslâh evlerinde, darülcezelerin atelyelerinde çalışan öğrencilere, hükümlü ve tutuklara ve düşkünlere verilen ücretler;
8. Hizmet, erbabına iş yerinde bedava yemek vermek suretiyle sağlanan menfaatler (Bu yemeklerin iş veren tarafından hazırlanması şartı ile);
9. Genel olarak maden işletmelerinde ve fabrikalarda çalışan işçilere ve özel kanunlarına göre barındırılması gereken memurlarla müstahdemlere konut tedariki ve bunların aydınlatılması, ısıtılması ve suyunun temini suretiyle sağlanan menfaatler;
10. Hizmet erbabının toplu olarak iş yerlerine gidip gelmelerini sağlamak maksadiyle iş verenler tarafından yapılan taşıma giderleri;

11. Kanunla kurulan veya tüzel kişiliği haiz bulunan emekli sandıkları tarafından ödenen emekli, maluliyet, dul ve yetim aylıkları (Tüzel kişiliği haiz emekli sandıklarınca ödenen aylıklar, hizmet süresi ve aylık seviyesi aynı olan Devlet memurlarına ödenen miktardan fazla ise, aradaki fark, ücret olarak vergiye tabi tutulur.) (Genel, katma ve özel bütçelerden ödenen bu nevi aylıklar dahil).

Gider karşılıklarında:

Madde 24 — Gider karşılığı olarak yapılan aşağıda yazılı ödemeler Gelir Vergisinden istisna edilmiştir.

1. Kamu idareleri ve müesseseleri ve 3659 sayılı Kanuna tabi müesseseler ve kamu menfaatlerine yararlı dernekler tarafından verilen harcırahlar ve zaruri yol giderleri (Gündelikler dâhil);

2. Yukardaki fıkrada sayılanların dışında kalan müesseseler tarafından idare meclisi başkan ve üyeleri ile denetçilere, tasfiye memurlarına ve hizmet erbabına verilen gerçek yol giderlerinin tamamı ile yemek ve yatmak giderlerine karşılık olmak üzere verilen gündelikler (Bu gündelikler aynı aylık seviyesindeki Devlet memurlarına verilen gündeliklerden fazla ise veya Devletçe verilen gündeliklerin en yüksek haddini aşarsa, aradaki fark ücret olarak vergiye tabi tutulur.);

3. Kazai veya idari kararlara dayanarak tanıklara ve bilirkişilere verilen ücretler;

4. Özel kanunlarına göre verilen yakıt bedelleri;

5. Özel kanunlarla kurulan komisyonların memur olmıyan üyelerine bu görevleri dolay isiyile yapılan ödemeler.

Tazminat ve yardımlarda:

Madde 25— Aşağıda yazılı tazminat ve yardımlar Gelir Vergisinden müstesnadır:

1. Ölüm, sakatlık, hastalık ve işsizlik sebepleriyle verilen tazminat ve yapılan yardımlar;

2. Muhtaç olanlara belli bir süre için veya hayat kaydıyla yapılan yardımlar (Asker ailelerine yapılan yardımlarla hayır derneklerinin ve yardım sandıklarının yardımları mutlak olarak bu istisnaya girerler.);

3. Kanunla kurulan veya tüzel kişiliği haiz olan emekli sandıklarınca kendilerine zat aylığı bağlananlara aylıkları dışında, kanunları veya statüleri gereğince verilen emekli, dul, yetim ve evlenme ikramiyeleri veya iade olunan mevduatı ve sürelerini doldurmamış bulunanlarla dul ve yetimlerine toptan ödenen tazminatlar (Kamu idare ve müesseseleri ve 3659 sayılı kanuna tabi müesseseler dışında kalan tüzel kişiliği haiz emekli sandıkları tarafından ödenen tazminat ve yardımlar, hizmet süresi ve aylık seviyesi aynı olan Devlet memurlarına verilen miktardan fazla ise, aradaki fark ücret olarak vergiye tabi tutulur.);

4. Hizmet erbabına ödenen çocuk zamları 'Bu zamlar Devletçe verilen miktarları aştığı takdirde, fazlası vergiye tabi tutulur.);

5. Evlenme ve doğum münasebetiyle hizmet erbabına yapılan yardımlar (Bu istisna hizmet erbabının iki aylığına veya buna tekabül eden gündeliklerinin tutarına kadar olan yardım kısmına uygulanır.);

6. Sosyal sigorta kurumları tarafından sigortalılara yapılan ödemeler;

7. İşten çıkma tazminatı (işten çıkma veya çıkarılanlara verilen tazminatlardır. Şu kadar ki, bu suretle verilen tazminatın miktarı işten çıkan veya çıkarılanın 12 aylığını aştığı takdirde fazlası ücret olarak vergiye tabi tutulur. Hizmet ifa edilmeksizin ödenen ücretler tazminat sayılmaz.);

8. Genel olarak nafakalar (Alanlar için);

9. Yardım sandıkları tarafından statüleri gereğince kendi üyelerine ölüm, sakatlık, hastalık, doğum, evlenme gibi sebeplerle yapılan yardımlar ile üyelerinin geri verilen mevduatı.

Vatan hizmetleri yardımlarında:

Madde 26—Aşağıdaki yazılı vatan hizmetleri yardımları Gelir Vergisinden müstesnadır.

1. Harb malûllüğü zamları;
2. Harb malûllerine ve şehit, dul ve yetimlerine verilen tekel beyiyeleri;
3. Şehitlerin dul ve yetimlerine şehit, dul ve yetimi sıfatiyle yapılan bilûmum ödemeler (Bu hükmün tatbikında hususi kanunlarına göre kendilerine şehit sıfatı verilenlerle harb, isyan, eşkiya, kaçakçı takip ve müsademesi, sanıkların ve mahkûmların takibi, manevra, talim ve tatbikat esnasında görev başında veya görevden doğan sebeplerle ölenler şehit sayılır.);
4. Vatan hizmetleri tertibinden bağlanan aylıklar ile ödenen mükâfatlar.

Madde 27 — Aşağıda yazılı teşhizat ve tayin bedelleri Gelir Vergisinden müstesnadır:

1. özel kanunlara dayanarak verilen yemek ve hayvan yem bedelleri veya bu mahiyette yapılan ödemeler;
2. Demirbaş olarak verilen giyim eşyası (Resmî ve özel daire ve müesseselerce hizmet erbabına işin icabı olarak verilen ve bunların işten ayrılmaları halinde geri alınan giyim eşyası);
3. Tahsilde bulunanlar için yapılan giyim giderleri.

Tahsil ve tatbikat ödemelerinde:

Madde 28—Tahsil ve tatbikat giderleri karşılığı olarak yapılan aşağıda yazılı ödemeler Gelir Vergisinden istisna edilmiştir:

1. Resmî ve özel müesseseler ve şahıslar hesabına yabancı memleketlerde tahsilde veya stajda bulunan öğrenci ve memurlara gider karşılığı olarak verilen paralar (özel müesseseler tarafından yapılan ödemeler, benzeri Devlet öğrenci ve memurlarına verilen miktardan fazla olduğu takdirde, aradaki fark ücret olarak vergiye tabi tutulur). (Asli görev veya memuriyet dolayısıyla alınan ücretler bu istisnaya dâhil değildir);
2. Resmî ve özel müesseseler ve şahıslar hesabına Türkiye'de tahsilde bulunan öğrenciye iâşe, ibate ve tahsil gideri olarak ödenen paralar;
3. öğrencilere tatbikat dolayısıyla öğretim müesseseleri veya tahsil masraflarını deruhde edenler tarafından verilen paralar.

Teşvik ikramiye ve mükâfatları:

Madde 29—Teşvik gayesiyle verilen aşağıda yazılı ikramiye ve mükâfatlar Gelir Vergisinden müstesnadır:

1. ilim ve fenni, güzel sanatları, tarımı, hayvan yetiştirilmesini ve memleket bakımından faydalı olan diğer işleri ve faaliyetleri teşvik maksadiyle verilen ikramiyeler ve mükâfatlar;
2. Subay, astsubay ve erlere (Kıta onbaşı ve çavuştan dâhil) ve ordu hizmetinde bulunan sivil makinistlere, uçuş, dalış gibi hizmetleri dolayısıyla verilen gündelikler, ikramiyeler ve zamlar;
3. Spor müsabakalarına iştirak edenlere verilen ikramiye ve mükâfatlar (Sporculara transfer ücreti veya sair adlarla verilen paralar hariç);
4. Spor kulüplerinin kendi mensuplarına gider karşılığı olmak üzere yaptıktan ödemeler ve maç hakemlerine verilen paralar.

Sergi ve panayır istisnası:

Madde 30—Dar mükellefiyete tabi olanların:

1. Hükümetin müsadeseyle açılan sergi ve panayırlarda yaptıkları ticari faaliyetlerden elde ettikleri kazançlar (Türkiye'de başkaca iş yeri veya daimi temsilcileri bulunmamak şartıyla);
2. Bu sergi ve panayırlarda yaptıkları serbest meslek faaliyetlerinden elde ettikleri kazançlar; Gelir Vergisinden müstesnadır.

YEDİNCİ BÖLÜM

En az geçim indirimi

İndirim hadleri:

Madde 31 — Mükelleflerin günde 5 ayda 150, yılda 1 800 lirayı aşmayan gelirleri, vergiye tabi tutulmaz.

Mükellef evli ise bu miktara eş için günde 3, ayda 90, yılda 1 080 lira, çocukların her biri için günde 2, ayda 60, yılda 720 lira ilâve edilir.

(Haftalık ücretlerde yedi gün üzerinden indirim yapılır).

Ana ve babasını kaybetmiş torunlardan mükellefle birlikte oturan ve Gelir Vergisine tabi geliri bulunmayanlar bu maddenin uygulanmasında öz çocuklar gibi hesaba katılır.

Vergiye tabi gelirler yukarıda yazılı hadleri aştığı takdirde gelirin bu kısımları matraha alınmaz.

Medeni hal esası:

Madde 32 — 31 nci maddede yazılı indirim hadlerinin tâyininde mükellefin, gelirin elde edildiği takvim yılı başındaki medeni hali ve aile durumu esastır.

Şu kadar ki takvim yılı içinde bu durumda mükellef lehine husule gelen değişiklikler ayrıca nazara alınır.

En az geçim indiriminin uygulanmasında her ne suretle olursa olsun, evlilik bağı kalkmış olanların gelirlerine, ilk çocuk için eşe ait, diğer çocukların her biri için 31 inci maddede yazılı çocuklara ait indirim miktarları uygulanır.

İkisi de mükellef olan boşanmış eşlerden her biri hakkında yukarıki esaslar, nafakasını sağladıkları çocuk sayısına göre uygulanır.

31 inci madde ile bu madde gereğince hesaplanacak indirim miktarı 5 çocuklu evli mükelleflere ait indirim tutarını geçemez.

Çocuk tabiri:

Madde 33 — Yukarıki maddelerde sözü edilen çocuk tabiri, mükellefle birlikte oturan veya mükellef tarafından bakılan (Nafaka verilmek suretiyle bakılanlar dâhil) 18 yaşını veya tahsilde olup 25 yaşını doldurmamış evlâtları (Evlât edilenler dâhil) ifade eder.

Nafakanın ana ve babaya müştereken tahmil edilmesi halinde, çocuk, bunlardan hangisinin velayeti altında ise onun indirim haddinin tâyininde nazara alınır.

Daimi maluliyete duçar olduğu resmî bir hastanenin heyeti sıhhiyesi raporiyle tevsik olunan muhtaç evlâtlar hakkında yaş haddine bakılmaz.

Aile reisi esası:

Madde 34 — İndirim yalnız aile reisi sıfatıyla vergiye tabi tutulan mükellefler hakkında uygulanır.

Vergi karnesi esası:

Madde 35 — İndirimden faydalanmak isteyenler, Vergi Usul Kanununun esaslarına göre vergi karnesi almak ve bunu saklamak zorundadırlar.

Vergi Usul Kanunu ile karne almaktan muaf tutulmuş olanlardan karne aranmaz.

İndirimin uygulanmayacağı gelirler:

Madde 36 — Muhtelif yerlerden ücret alan hizmet erbabı için, indirim bunlardan yalnız en yüksek olanına uygulanır. Hizmet erbabının vergi karnesi varsa, indirimin uygulanacağı ücret bu karneyi muhafaza eden işverenden aldığı ücrettir.

En az geçim için indirim, dar mükellefiyete tabi kimselere şâmil değildir.

ÜÇÜNCÜ KISIM
Gelir unsurlarının tesbiti
BİRİNCİ BÖLÜM
Ticari kazanç

Ticari kazancın tarifi:

Madde 37— Her türlü ticari ve sınai faaliyetlerden doğan kazançlar ticari kazançtır.

Bu kanunun uygulanmasında aşağıda, yazılı kazançlar ticari kazanç sayılır:

1. Maden, taş ve kireç ocakları, kum ve çakıl istihsal yerleri ile tuğla ve kiremit harmanlarının işletilmesinden;
2. Coberlik işlerinden;
3. Özel okul ve hastanelerle benzeri yerlerin işletilmesinden;
4. Gayrimenkullerin, alım, satım ve inşa işleriyle devamlı olarak uğraşanların bu işlerinden;
5. Kendi nam ve hesaplarına menkul kıymet alım, satımı ile işiğal edenlerin bu faaliyetlerinden;
6. Satın alınan veya trampa suretiyle iktisap olunan arazinin parsellenerek kısmen veya tamamen satılmasından; elde edilen kazançlar.

Kollektif ortaklıklarda ortakların, âdi ve eshamlı komandit ortaklıklarda komandite ortakların ortaklık kârından aldıkları paylar şahsi ticari kazanç hükmündedir. (66 ncı madde hükmü mahfuzdur.)

Ticari kazanç, Vergi Usul Kanunu hükümlerine ve bu kanunda yazılı gerçek (bilanço veya işletme hesabı esası) veya götürü usullere göre tesbit edilir.

özel okul ve hastanelerle benzeri yerleri işleten serbest meslek erbabı, serbest meslek kazançlarını da işletmenin kayıtlarına ithal edebilirler.

Bilanço esasında ticari kazancın tesbiti:

Madde 38 — Bilanço esasına göre ticari kazanç, teşebbüsteki öz sermayenin hesap dönemi sonunda ve başındaki değerleri arasındaki müspet farktır. Bu dönem zarfından sahip veya sahiplerce:

1. işletmeye ilâve olunan değerler bu farktan indirilir;
2. işletmeden çekilen değerler ise farka ilâve olunur.

Ticari kazancın bu suretle tesbit edilmesi sırasında, Vergi Usul Kanununun değerlemeye ait hükümleri ile bu kanunun 40 ve 41 inci maddeleri hükümlerine uyulur.

Ticari bilançooya dâhil olup iratları vergiden müstesna bulunan menkul kıymetlerin iratları ticari kazançtan indirilir.

işletme hesabı esasında ticari kazancın tesbiti:

Madde 39 — işletme hesabı esasına göre ticari kazanç, bir hesap dönemi içinde elde edilen hasılat ve giderler arasındaki müspet farktır.

(Elde edilen hasılat, tahsil olunan paralarla tahakkuk eden alacakları; giderler ise, tedaviye olunan ve borçlanılan meblâğları ifade eder.)

Emtia alım ve satımı ile uğraşanlarda ticari kazancın bulunması için hesap dönemi sonundaki emtia mevcudunun değeri hasılat, dönem başındaki emtia mevcudunun değeri ise giderlere ilâve olunur.

Ticari kazancın bu suretle tesbit edilmesi sırasında Vergi Usul Kanununun değerlemeye ait hükümleri ile bu kanunun 40 ve 41 inci maddeleri hükümlerine uyulur.

İndirilecek giderler:

Madde 40 — Safi kazancı tesbit edilmesi için aşağıdaki giderlerin indirilmesi kabul edilir:

1. Ticari kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi için yapılan genel giderler.
2. Hizmetli ve işçilerin iş yerinde veya iş yerinin müstemilâtında iâşe ve ibate giderleri, tedavi ve ilâç giderleri, sigorta primleri ve emekli aidatı (Bu primlerin ve aidatın istirdat edilmemek üzere Türkiye'de kâin sigorta şirketlerine veya emekli ve yardım sandıklarına ödenmiş olması ve emekli ve yardım sandıklarının tüzel kişiliği haiz bulunmaları şartıyla), 28 inci maddede yazılı giyim giderleri;
3. İşle ilgili olmak şartıyla. mukavelenameye veya ilâma veya kanun emrine istinaden ödenen zarar, ziyan ve tazminatlar;
4. İşle ilgili ve yapılan işin ehemmiyeti ve genişliği ile mütenasip seyahat ve ikamet giderleri (Seyahat maksadının gerektirdiği süreye maksur olmak şartıyla);
5. İşte kullanılan taşıtların giderleri;
6. İşletme ile ilgili olmak şartıyla; Bina, arazi, gider, istihlâk vergileri, damga ve belediye resimleri, harçlar ve kaydiyeler gibi aynı vergi, resim ve harçlar;
7. Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre ayrılan amortismanlar (Değeri bin lirayı aşmıyan peştemalıklar ile işletmede kullanılan ve değeri bin lirayı aşmıyan Alât ve demirbaşlar amortismanına tabi tutulmıyarak doğrudan doğruya gider yazılabilir.)

Gider kabul edilmeyen ödemeler:

Madde 41 —Aşağıda yazılı ödemelerin gider olarak indirilmesi kabul olunmaz:

1. Teşebbüs sahibi ile eşinin ve çocuklarının işletmeden çektikleri paralar veya aynen aldıkları sair değerler (Aynen alınan değerler emsal bedeli ile değerlenerek teşebbüs sahibinin çektiklerine ilâve olunur.)
2. Teşebbüs sahibinin kendisine, eşine, küçük çocuklarına işletmeden ödenen aylıklar, ücretler, ikramiyeler, komüsyonlar ve tazminatlar;
3. Teşebbüs sahibinin işletmeye koyduğu sermaye için yürütülecek faizler;
4. Teşebbüs sahiplerinin, eşinin ve küçük çocuklarının işletmede cari hesap veya diğer şekillerdeki alacakları üzerinden yürütülecek faizler;
5. Her türlü para cezalan ve vergi cezaları ile teşebbüs sahibinin suçlarından doğan tazminatlar (Akitlerde ceza şartı olarak derpiş edilen tazminatlar, cezai mahiyette tazminat sayılmaz.)

Bu maddenin uygulanmasında kolektif şirketlerin ortakları ile âdi ve eshamlı komandit şirketlerin komandite ortakları teşebbüs sahibi sayılır.

Birden fazla takvim yılına sirayet eden inşaat ve onarma işleri:

Madde 42 — Birden fazla takvim yılına sirayet eden inşaat ve onarma işlerinin kâr ve zararı aşağıda yazılı usullerden birine göre tesbit edilir. Mükellefler işin bitiminde bu usullerden birini seçmekte serbesttirler. Tercih edilen usul aynı yılda biten işlerin hepsine şâmil olur. Bu takdirde, her iş, beyannameye bağlı ayrı bir ek yaprakta gösterilir.

1. Kâr veya zarar, işin bittiği yıl katî olarak tesbit edilir ve tamamı o yılın geliri sayılarak, mezkûr yıl beyannamesinde gösterilir.
2. Kâr veya zarar, işin bittiği yıl katî olarak tesbit edilir ve işin devam ettiği yıllar zarfında, bu işe ait olmak üzere, yapılan işçilik ve malzeme sarfiyatının tutarları nispetinde o yıllara dağıtılır ve o yılların kazancı olarak vergilendirilir. Evvelce başka işler dolayısıyla beyanname verilmiş ise, bu beyannamelerde gösterilmiş bulunan kâr veya zararlar bu dağıtıma göre düzeltilir. İkmal veya reddedilecek vergilerin hesabında, tevkif yoluyla ödenmiş olan vergiler ayrıca nazara alınır.

Mükellefler her iki halde de her inşaat ve onarma işinin hasılat ve giderlerini ayrı bir defterde veya tutmakta oldukları defterlerin ayrı sayfalarında göstermeye ve düzenliyecekleri beyannameleri, işlerin ikmâl edildiği takvim yılını takibeden yılın Mart ayı sonuna kadar vermeye mecburdurlar.

Bu madde şümulüne giren işlerde, geçmiş takvim yıllarına ait tarhiyatın düzeltilmesi ve vergi alacağının doğumu bakımından zamanaşımı için neticelendiği tarihi takibeden yıldan başlar.

Müşterek genel giderler ve amortismanların dağıtılması:

Madde 43— Birden fazla takvim yılına sirayet eden inşaat ve onarma işlerinde veya bu işlerin diğer işlerle birlikte yapılması halinde müşterek genel giderler ve amortismanlar aşağıdaki esaslara göre dağıtılır.

1. Yıl içinde birden fazla inşaat ve onarma işinin birlikte yapılması halinde, her yıla ait müşterek genel giderler tahsil olunan istihkak bedellerinin birbirine olan nispeti dahilinde;
2. Yıl içinde tek veya birden fazla inşaat ve onarma işinin bu madde şümulüne girmeyen işlerle birlikte yapılması halinde, her yıla ait müşterek genel giderler tahsil olunan istihkak bedelleriyle diğer işlere ait satış veya hasılat tutarlarının birbirine olan nispeti dahilinde;
3. Birden fazla inşaat ve onarma işlerinde veya bu işlerle sair işlerde müştereken kullanılan tesisat, makina ve ulaştırma vasıtalarının amortismanları, bunların her işte kullanıldıkları gün sayısına göre.

İnşaat ve onarma işlerinde işin bitimi:

Madde 44 — İnşaat ve onarma işlerinde:

1. Muvakkat ve katı kabul usulüne tabi olan işlerde muvakkat kabulün yapıldığı yıl;
2. Muvakkat ve katı kabul usulüne tabi olmıyan diğer inşaat ve onarma işlerinde işin fiilen tamamlandığı yıl;

bitim tarihi kabul edilir.

Muvakkat kabulden sonra, katı kabulü sağlamak maksadiyle yapılan giderler dağıtım usulüne tabi olmaz; bunlar katı kabulün yapıldığı yıl hesaplarına intikal ettirilir.

Ulaştırma işlerinde matrah:

Madde 45 — Dar mükellefiyete tabi olanların Türkiye ile yabancı memleketler arasında yaptıkları ulaştırma işlerinde elde ettikleri kazançlar, Kurumlar Vergisine tabi yabancı ulaştırma kurumlarının kazançlarının tâyinine ait esaslara göre tesbit olunur.

Götürü usulde ticari kazancın tesbiti:

Madde 46 — 47 ve 48 inci maddelerde yazılı şartları topluca haiz olanların ticari ve sınai işlerinden sağladıkları safi kazançlar, Maliye Bakanlığınca tanzim edilecek iş cetvellerinde belirtilen iş nevelerine göre ve Vergi Usul Kanunundaki esaslar dairesinde, götürü olarak tesbit olunur.

Aynı işlerde ortak olarak çalışanlar hakkında 47 nci maddede yazılı iş yerleri gayrisâfi iratları ile 48 inci maddede yazılı iş hacmi ölçüleri, toplu olarak, diğer şartlar, ortakların her biri için ayrı ayrı aranır.

Ortaklarından birisi gerçek usule göre Gelir vergisine tabi bulunan ortaklıklarda diğer ortakların sınai ve ticari kazancı da gerçek usule göre tesbit olunur.

Âdi ortaklık halinde çalışanlardan aynı zamanda diğer bir şahsi işle de iştigal edenlerin gerçek veya götürü usullerden hangisine göre vergilendirileceğinin tâyininde, şahsi işine ait iş hacmi ve gayrisâfi irat ölçüleri, ortaklığın iş hacmi ve gayrisâfi irat ölçülerinden hissesine düşen miktarların da eklenmesi suretiyle nazara alınır.

Ortaklıktan hissesine düşen miktarın tesbitinde, ortaklık mukavelesinde yazılı hisse nispetleri, böyle bir mukavele yoksa ortak sayısına bölünmek suretiyle bulunacak miktarlar esastır.

Götürü usule tabi olmanın genel şartları:

Madde 47 — Götürü usule tabi olmanın genel şartları şunlardır:

1. Kendi işinde bilfiil çalışmak veya bulunmak (İşinde yardımcı, işçi ve çırak kullanmak, seyahat, hastalık, ihtiyarlık, askerlik, tutukluluk ve hükümlülük gibi zaruri ayrılmalar dolayısıyla geçici olarak bilfiil işinin başında bulunmamak, bu şartı bozmaz, ölüm halinde iş sahibinin dul eşi veya küçük çocukları namına işe devam olunduğu takdirde, bunların bilfiil işin başında bulunup bulunmamasına bakılmaz);

2. İş yerlerinin yıllık gayrisâfi iratlarının toplamı 180 lirayı aşmamak;

3. Gerçek kazancı veya iradı dolayısıyla yıllık Gelir Vergisi beyannamesi vermek mecburiyetinde olmamak,

2 ve 3 numaralı bent hükümleri, takvim yılı başındaki ve yeniden işe başlıyanlarda işe başlama tarihindeki duruma göre uygulanır.

Gayrisâfi iradı belli olmıyan iş yerleri için tadilât komisyonu kararlarının kesinleşmesine kadar, gayrisâfi irad şartı mevcut sayılır.

Götürü usule tabi olmanın özel şartları:

Madde 48 — Götürü usule tabi olmanın özel şartları şunlardır:

1. Alım, satımı işleri ile imal, inşa tamir ve küçük sanat işlerinde, bir takvim yılı içinde satın alınan veya ithal edilen emtianın, iptidai maddenin ve malzemenin mubayaa bedelleri tutarı 40 000 lirayı aşmamak,

2. Bir takvim yılı içinde satılan veya ihracedilen emtianın, iptidai maddenin ve malzemenin satış bedelleri tutarı 48 000 lirayı aşmamak;

3. İptidai madde, yardımcı malzeme ve işçilik müşteriye ait olarak ücretli durumuna girmeksizin yapılan imalât, tamirat, basın, inşaat ve küçük sanat işleri karşılığında bir takvim yılı içinde alınan gayrisâfi ücret tutarı 8 000 lirayı aşmamak;

4. İptidai madde ve malzeme müşteriye, işçilik kendisine ait olarak yapılan imalât, tamirat, basın, inşaat ve küçük sanat işlerinde yıllık gayrisâfi hasılat tutarı 30 000 lirayı aşmamak;

5. Bir ve üç numaralı bentlerde yazılı işlerin memzucen yapılması halinde, bir takvim yılı içinde alınan ücret veya hasılatın altı katı ile mubayaa bedellerinin yıllık tutarı toplamı 45 000 lirayı aşmamak;

6. Bir ve dört numaralı bentlerde yazılı işlerin memzucen yapılması halinde, bir takvim yılında sağlanan gayrisâfi hasılatın üçte bir fazlasıyla emtia, iptidai madde ve malzemenin mubayaa bedellerinin tutarı toplamı 40 000 lirayı aşmamak;

7. Üç ve dört numaralı bentlerde yazılı işlerin memzucen yapılması halinde alınan gayrisâfi ücretlerin tutarlarının dört katı ile sağlanan yıllık gayrisâfi hasılatın toplamı 30 000 lirayı aşmamak;

8. Otel, sinema, plaj, dansing ve emsali eğlence ve istirahat yerleri işletenlerde, bu hizmetler karşılığında bir takvim yılı içinde sağlanan yıllık gayrisâfi hasılat tutarı 8 000 lirayı aşmamak;

9. Maden işletmeleri ile taş ve kireç ocaklarında, kum ve çakıl istihsal yerlerinde, tuğla ve kiremit harmanlarında bir takvim yılı içindeki satışların mecmu bedeli 48 000 lirayı aşmamak;

10 — Sahibi veya işleticisi sıfatıyla birden fazla motorlu kara nakil vasıtası veya beşten fazla araba veya su üzerinde müteharrik 18 rüsum tonilâtodan fazla makinalı, 90 rüsum tonilâtodan fazla makinasız nakil vasıtası işletmemek, (Su üzerinde müteharrik vasıtaların memzucen işletilmesi halinde, makinalı olanların rüsum tonilâtoları toplamının beş katı ile makinasızların rüsum tonilâtoları toplamı 90 rüsum tonilâtoyu aşmamak) ve bir takvim yılı içinde alınan taşıma ücretleri tutan 15 000 lirayı aşmamak (bu bentte yazılı ölçüler, birlikte yaşayan eşlerle velayet altındaki çocuklar hakkında veya ortaklık halindeki işletmelerde, bu kimselerin veya ortaklığın işlettikleri vasıtalar toplu olarak nazara alınır).

Taşıma vasıtalarının sahip ve işleticisi durumunda olmaksızın taşıma işi yapanlar tavassut işi yapmış sayılır.

Tekele tabi maddelerle, damga pulu, millî piyango bileti, akaryakıt, şeker ve bunlar gibi kâr hadleri emsallerine nazaran bariz şekilde düşük olarak tesbit edilmiş bulunan emtada, ilgili bakanlıkların mütalâası alınmak suretiyle, bu maddenin 1, 2, 5 ve 6 numaralı bentlerinde yazılı alım, satım hadleri Maliye Bakanlığınca tâyin olunur.

Özel şartlar gösterilmeyen işler:

Madde 49 — Özel şartlan gösterilmeyen işlerle uğraşanların götürü usulden faydalanıp faydalanmayacakları 47 nci maddede yazılı genel şartlara göre tâyin olunur.

Götürü usule tabi olmanın şartlarını takvim yılı içinde kaybedenler.

Madde 50 — Götürü usule tabi olmanın şartlarından her hangi birini takvim yılı içinde kaybedenler, ertesi takvim yılı başından itibaren gerçek usulde vergilendirilirler.

Götürülük şartlarını haiz olanlardan, bu usulden faydalanmak istemediklerini yazı ile bildirenler, taleplerini takibeden takvim yılı başından; yeni işe başlıyanlar işe başlama tarihinden itibaren; gerçek usulde teklif olunurlar.

Götürülük şartlarını kaybetmek suretiyle veya kendi talepleri üzerine gerçek usulde teklif edilecek olanlar, aynı işe devam ettikleri müddetçe bu usulden dönemezler.

Götürü usulün hududu:

Madde 51 — Aşağıda yazılı olanlar, götürü usulden faydalanamazlar:

1. Kollektif şirket ortakları ile, komandit şirketlerin komandite ortakları;
2. İkrazat işleriyle uğraşanlar;
3. Sarraflar ile kıymetli maden ve mücevherat alım satımı ile uğraşanlar;
4. Gelir ve Kurumlar Vergisine tabi inşaat, onarma ve ulaştırma müteahhitlerine karşı derece derece tahaddüdatta bulunanlar;
5. Sigorta prodüktörleri;
6. Her türlü ilân ve reklâm işleriyle uğraşanlar veya bu işlere tavassut edenler;
7. Gayrimenkul ve gemi alım satımı ile uğraşanlar;
8. Tavassut işi yapanlar.

İKİNCİ BÖLÜM

Zirai kazanç

Zirai kazanç, zirai faaliyet, zirai işletme, çiftçi ve mahsulün tarifi:

Madde 52 — Zirai faaliyetten doğan kazanç zirai kazançtır.

Zirai faaliyet; arazide, deniz, göl ve nehirlerde, ekim, dikim, pakım, üretme, yetiştirme ve ıslâh yollarıyla veyahut doğrudan doğruya tabiatın istifade etmek suretiyle nebat, orman, hayvan, balık ve bunların mahsullerinin istihsalini, avlanmasını, avcılar ve yetiştiricileri tarafından muhafazasını, taşınmasını, satılmasını veya bu mahsullerden sair bir şekilde faydalanılmasını ifade eder.

Bazı nebat ve hayvan nevelerinde istihsalin doğrudan doğruya arazi üzerinde yapılmaması zirai faaliyetin mahiyetini değiştirmez.

Mahsullerin, değerlendirmeleri maksadiyle ve zirai istihsale müteferri olarak işlenmesi de zirai faaliyete girer. Ancak, bu ameliye, aynı teşebbüsün bir cüz'ünü teşkil eden bir işletmede vuka geliyorsa, işletmenin sınıai bir müessese ehemmiyet ve genişliğinde olmaması ve faaliyetini, cüz'ünü teşkil ettiği teşebbüs mahsullerine hasretmesi şarttır.

Satışların dükkân ve mağaza açılarak yapılması halinde mahsullerin dükkân veya mağazaya gelinceye kadar geçirdikleri safhalar zirai faaliyet sahasında kalır. Çiftçiler tarafından doğrudan doğruya zirai faaliyetleri ile ilgili alım satım işlerinin tedviri için açılan yazıhaneler, faaliyetleri bu mevzua münhasır kalmak şartıyla, dükkân ve mağaza sayılmaz.

Aşım yaptırmak maksadiyle erkek damızlık beslenmesi, çiftçiye ait her türlü ziraat makina ve aletlerinin başka çiftçilerin zirai istihsal işlerinde çalıştırılması da zirai faaliyetlerden sayılır.

Yukarıda yazılı faaliyetlerin içinde yapıldığı işletmelere zirai işletme, bu işletmeleri işletenlere, vergiye tabi olsun veya olmasınlar, çiftçi ve bu faaliyetler neticesinde istihsal olunan maddelere de mahsul denir.

Kolektif şirketlerle komandit şirketler, zirai faaliyetle iştiğal etseler dahi, çiftçi addedilmeyecekleri gibi ortakların bu şirketlerden aldıkları hisseler de ticari kazanç sayılır.

Zirai kazancı tesbit şekilleri:

Madde 53 — Yıllık hasılat tutarı 100 000 liradan aşağı olan çiftçilerin kazançları götürü gider esasına, 100 000 lira veya daha fazla olan çiftçilerin kazançları ise gerçek kazanç esasına göre tesbit olunur.

Bu hükmün tatbikında, ortaklık halindeki işletmelerde ortaklığın satış hasılatı tutarı nazara alınır.

Yeni işe başlayanların veya muafiyetten mükellefiyete geçenlerin işe başladıkları veya intikalin husule geldiği yıl içerisindeki kazançları götürü gider usulüne göre tesbit olunur.

Kazançları götürü gider esasına göre tesbit edilecek çiftçilerden bu usulden faydalanmak istemediklerini yazı ile vergi dairesine bildirenler, mütaakıp vergilendirme dönemi başından; yeni işe başlayanlar, işe başlama tarihinden itibaren gerçek kazanç esasına geçebilirler. Bu şekilde gerçek kazanç usulünü kabul edenler iki yıl geçmedikçe bu usulden dönemezler.

Götürü gider usulü:

Madde 54 — Götürü gider usulünde zirai kazanç, mükellefin bildireceği hasılatın götürü olarak hesaplanan gider tutarının indirilmesi suretiyle vergi dairesince tesbit olunur.

Götürü gider, Vergi Usul Kanununa göre tâyin edilen gider emsallerinin hasılat tutarına tatbiki suretiyle bulunan miktardır.

Zirai faaliyette kullanılan arazi ve binalarla ilgili bulunan aşağıda yazılı giderler hasılatın ayrıca ve gerçek miktarları üzerinden indirilir:

- a) Kiralar;
- b) Aynî mahiyetteki vergi, resim ve harçlar.

Gerçek zirai kazanç usulü:

Madde 55 — Gerçek zirai kazanç, 59 uncu maddedeki hükümler mahfuz kalmak şartıyla, zirai işletme hesabı esasına göre tesbit edilir.

Bu esasa göre zirai kazanç, bir hesap dönemi içinde elde edilen hasılat ile yapılan giderler arasındaki müspet farktır.

Gerçek ve götürü usulde hasılat:

Madde 56 — Tahsil edilen veya edilecek olan meblâğları ihtiva eden hasılat aşağıda yazılı unsurlardan terekkübeder:

1. Bircümlü mahsullerin satış bedelleri;
2. Mahsullerin, idrak edilmeden evvel veya idrak edildikten sonra, hasara uğraması sebebiyle alınan sigorta tazminatları;

3. Ziraat makina ve aletlerinin başka çiftçilerin zirai istihsal işlerinde çalıştırılması mukabilinde alınan ücretler;

4. 57 nci maddede gösterilen iktisadi kıymetlerin satılması halinde, satış bedelleri,
Satılmaksızın mütaakıp yıla devreden mahsul hasılat meyanına ithal edilmez. Bunlar, nevi ve miktar itibarıyla, beyannamede gösterilmekle iktifa olunur.

Gerçek ve götürü usulde giderler:

Madde 57—Tediye edilen veya borçlanılan meblâğları ihtiva eden giderler aşağıda yazılı unsurlardan terekkübeder:

1. Zirai kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi için yapılan genel giderler;
2. işletmede çalıştırılan işçilere, çoban sığırtmaç ve saireye ödenen ücretler;
3. İşletme için alınan ve işletmeye harcanan borç paraların faizi;
4. Ziraat makina ve aletlerinin çalıştırılması ve bakımı için lüzumlu yakıt, yedek parça ve buna benzer giderler ile istihsalde kullanılan hayvanların beslenmesi, hastalıklarının tedavisi için yapılan giderler;
5. işletme için satın alınan gübre, tohum fide ve benzerinin bedelleri;
6. işletme ile ilgili olmak şartıyla sözleşmeye, mahkeme ilâmına veya kanun emrine dayanarak ödenen zarar, ziyan ve tazminatlar;
7. işletmede kullanılan motorlu taşıtların işletme ve bakım giderleri;
8. İşletme ile ilgili olmak şartıyla, ödenen aynî mahiyetteki vergi, resim ve harçlar;
9. Vergi Usul Kanununun hükümlerine göre ayrılan amortismanlar (işletmede kullanılan ve değeri 1 000 liraya kadar olan alet ve demirbaşlar amortismanına tabi tutulmuyarak doğrudan doğruya gider kaydolunabilirler.)

Götürü gider usulünde yukarıda yazılı giderlerden kabili hesap olmıyanlar *nazara* alınmaz.

Hasılattan indirilemeyecek giderler:

Madde 58 — 41 inci maddede yazılı giderler hasılattan indirilemez.

Bilanço esası:

Madde 59—Yıllık hasılatının tutan 500 000 lirayı geçenler bilanço esasına göre defter tutmaya mecburdurlar.

Çiftçiler, diledikleri takdirde, işletme hesabı veya götürü gider usulleri yerine bilanço esasına tabi tutulmalarını isteyebilirler.

Yazı ile yapılacak talep, mütaakıp vergilendirme dönemi başından yeni işe başlayanlardan ise işe başlama tarihinden itibaren kabul edilir. Talepleri bu suretle kabul edilenler iki yıl geçmedikçe bilanço esasından dönemezler.

Zirai kazancın bilanço esasına göre tesbitinde ticari kazancın bu husustaki hükümleri uygulanır.

Götürü gider usulünden gerçek kazanç esasına veya bu usulden diğerine intikal:

Madde 60—Götürü gider usulüne tabi olanlardan hasılatlarının tutarı 53 üncü maddedeki muayyen haddi aşanlar mütaakıp vergilendirme dönemi başından itibaren gerçek kazanç esasına tabi tutulurlar.

Gerçek kazanç esasına tabi olanlardan hasılatlarının tutarı aynı haddin dununda kalanlar mütaakıp vergilendirme dönemi başından itibaren götürü gider usulüne tabi tutulurlar. (53 üncü maddenin son fıkrası hükmü mahfuzdur.)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Ücretler

Ücretin tarifi:

Madde 61 Ücret, işverene tabi ve muayyen bir iş yerine bağlı olarak çalışanlara hizmet karşılığı verilen para ve ayınlar ile sağlanan ve para ile temsil edilebilen menfaatlerdir.

Bu kanunun uygulanmasında, aşağıda yazılı ödemeler de ücret sayılır:

1. 23 üncü maddenin 11 numaralı bendine göre istisna dışında kalan emeklilik, maluliyet, dul ve yetim aylıkları;
2. Evvelce yapılmış hizmetler karşılığında verilen para ve ayınlarla sağlanan menfaatler;
3. Milletvekillerine, il genel meclisi ve belediye üyelerine, kurumların idare meclisi başkan ve üyelerine, denetçilerine, tasfiye memurlarına ve bunlara benziyen diğer kimselere bu sıfatları dolayısıyla ve aylık, ödenek, tahsisat, aidat, huzur hakkı, ücret, ikramiye, prim, temettü hissesi gibi muhtelif adlarla yapılan ödemeler.

İş verenin tarifi:

Madde 62 — İş verenler, hizmet erbabını işe alan, emir ve talimatları dahilinde çalıştıran gerçek ve tüzel kişilerdir.

61 inci maddenin 1, 2 ve 3 numaralı bentlerinde yazılı ödemeleri yapanlar bu kanunda yazılı ödevleri yerine getirmek bakımından, iş veren hükmündedir.

Gerçek ücretler:

Madde 63 — Ücretin gerçek safi değeri iş veren tarafından verilen para ve ayınlarla sağlanan menfaatler toplamından aşağıdaki indirimler yapıldıktan sonra kalan miktardır.

1. Günde 3, ayda 90, yılda 1 080 lira götürü gider;
2. Emekli aidatı veya sosyal sigorta primleri (Emekli Sandığının veya Sosyal Sigorta Kurumunun Türkiye'de olması şartıyla);
3. Emekli aidatı ve sosyal sigorta primi kesilmeyen hallerde, ücretin % 5 ini geçmemek şartıyla, hayat, Ölüm, kaza, hastalık, sakatlık ve işsizlik gibi şahıs sigortalı için hizmet erbabı tarafından doğrudan doğruya veya vasıta ile ödenen primler (Sigortanın Türkiye'de kâin veya Türkiye'de temsil edilen bir şirket nezdinde akdedilmiş olması şartıyla.)

Ücretin gerçek değerinin tâyininde, Gelir Vergisi gibi şahsi vergiler ücretten indirilmez.

Yabancı parasiyle ödenen ücretler ödeme gününün borsa rayiciyle Türk parasına çevrilir.

Hizmet erbabına verilen ayınlar, verildiği gün ve yerdeki ortalama perakende fiyatlarına göre; konut tedariki ve sair suretle sağlanan menfaatler, konutun emsal kirasına veya menfaatin emsal bedeline göre değerlendirilir.

Götürü usul:

Madde 64 — Aşağıda yazılı hizmet erbabının safi ücretleri, Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre götürü olarak tesbit edilir:

1. Kazançları götürü usulde tesbit edilen ticaret, sanat ve serbest meslek erbabı yanında çalışanlar;
2. Özel hizmetlerde çalışan şoförler,
3. Özel inşaat sahiplerinin ücretle çalıştırdığı inşaat işçileri;
4. Götürü gider usulünü kabul eden gayrimenkul sermaye iradı sahipleri yanında çalışanlar;
5. Gerçek ücretlerinin teshiline imkân olmaması sebebiyle, Danıştayın müspet mütalâasıyla, Maliye Bakanlığınca götürü ücret usulüne alınanlar.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Serbest meslek kazançları

Serbest meslek kazancının tarifi:

Madde 65 — Arızı veya devamlı her türlü serbest meslek faaliyetinden doğan kazançlar serbest meslek kazancıdır.

Serbest meslek faaliyeti, bir iş verene bağlı olmaksızın ve sermayeden ziyade şahsi mesaiye, ilmî ve mesleki bilgiye veya ihtisasa dayanan ve ticari mahiyette olmıyan işlerin ifasıdır.

Tahkim işleri dolayısıyla hakemlerin aldıkları ücretler ile kolektif, âdi komandit ve âdi şirketler tarafından yapılan serbest meslek faaliyeti neticesinde doğan kazançlar serbest meslek kazancı sayılır. ;

Serbest meslek erbabı:

Madde 66 — Serbest meslek faaliyetini mûtat meslek halinde ifa edenler, serbest meslek erbabıdır. Serbest meslek faaliyetinin yanında meslekten başka bir iş veya görev ile devamlı olarak uğraşılması bu vasfı değiştirmez.

Bu maddenin uygulanmasında:

1. Gümrük Komisyoncuları, bilûmum borsa ajan ve acentalar, noterler, noterlik görevini ifa ile mükellef olanlar;
2. Bizzat serbest meslek erbabı tarifine girmemekle beraber serbest meslek erbabını bir araya getirerek teşkilât kurmak veya bunlara sermaye temin etmek suretiyle veya sair suretlerle serbest meslek kazancından hisse alanlar.
3. Serbest meslek faaliyetinde bulunan kollektif ve âdi şirketlerde ortaklar, âdi komandit şirketlerde komanditeler;

Bu işleri dolayısıyla serbest meslek erbabı sayılırlar.

Serbest meslek kazancının tesbiti:

Madde 67 — Serbest meslek kazancı bir hesap dönemi içinde serbest meslek faaliyeti karşılığı olarak tahsil edilen para ve ayınlar ve diğer suretlerle sağlanan ve para ile temsil edilebilen menfaatlerden bu faaliyet dolayısıyla yapılan giderler indirildikten sonra kalan farktır.

Müşteri veya müvekkilinden, serbest meslek faaliyeti ile ilgili olmak üzere para ve ayın şeklinde alınan gider karşılıkları kazanca ilâve edilir.

Vergi, resim, hare, keşif, şahitlik, bilirkişilik ve ekspertiz gibi hususlara harcanmak üzere müşteri veya müvekkilden alınan ve tamamen bu hususlara sarf edilen para ve ayınlar kazanç sayılmaz.

Serbest meslek erbabı, mesleki kazançlarını, Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre tuttıkları "Serbest meslek kazanç defteri" üzerinden, serbest meslek erbabı olmıyan diğer serbest meslek kazancı sahipleri ise, aynı kanuna göre muhafazaya mecbur oldukları vesikalara müsteniden tesbit ederler. (69 uncu madde hükmü mahfuzdur.)

65 inci maddenin son fıkrasında yazılı şirketler de mesleki kazançlarını "Serbest meslek kazanç defteri" üzerinden tesbit ederler. Bu şirketlerin bilanço esasına göre tuttıkları defterler serbest meslek kazancı defteri yerine geçer.

Serbest meslek erbabı için,

1. İttıla hâsıl etmeleri kaydıyla, namlarına, kamu müessesesine, icra dairesine, bankaya, notere veya postaya para yatırılması;
2. Serbest meslek kazancı olarak doğan alacağın başka bir şahsa temliki (Temlikin ivazlı olup olmadığına bakılmaz, ivazlı temliklerde ivazın tahsil şartı aranmaz). Veya müşterisine olan borcu ile takası;

Tahsil hükmündedir.

Yabancı parasiyle yapılan ödemeler, ödeme gününün borsa rayici ile borsada, rayici yoksa Maliye Bakanlığınca tesbit edilecek kur üzerinden Türk parasına çevrilir.

Mesleki giderler:

Madde 68 — Serbest meslek kazancının tesbitinde aşağıda yazılı giderler hasılatından indirilir:

1. Mesleki faaliyetin icrasına tahsis edilen iş yerinin kirası (ikametgâhlarının bir kısmını iş yeri olarak kullananların, ikametgâhının tamamı için ödedikleri kira ile sair masrafların yarısı indirilebilir);
2. Mesleki faaliyetin elde edilmesi ve idame ettirilmesi için yapılan aydınlatma, ısıtma, telefon, kırtasiye, muhabere ve saire gibi mûtat ve müteferrik giderler ve müstahdem ücretleri;
3. Mesleki faaliyetin ifasında başkalarına gördürülen hizmetler için ödenen paralar;
4. Alınan meslek kitapları, dergiler, gazeteler gibi neşriyat için yapılan giderler ve mesleki teşekküllere ödenen aidat;
5. Mesleki faaliyetle ilgili seyahat ve ikamet giderleri (Seyahat maksadının gerektirdiği süreye maksur olmak şartıyla);
6. Meslekin ifasına lüzumlu aletlerin, eczaların ve sair maddelerin tedariki için yapılan giderler;
7. Mesleki faaliyette kullanılan tesisat ve demirbaş eşya için Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre ayrılan amortismanlar (Mesleki faaliyette kullanılan ve değeri 1 000 liraya kadar olan tesisat ve demirbaşlar amortismanına tabi tutulmuyarak doğrudan doğruya gider kaydolunabilir);
8. Gayrisâfi kazancın % Sini geçmemek üzere mesleki teşekküller tarafından kurulan emekli sandıklarına ödenen aidat;
9. Mesleki faaliyet ile ilgili olarak kanun, ilâm ve mukaveleye müsteniden ödenen tazminatlar.

Sebebi ne olursa olsun para cezaları ve vergi cezaları gider olarak indirilemez.

Götürü usul:

Madde 69—Ebeler, sünnetçiler, sağlık memurları, arzuhalciler ve muakkiplerle gerçek kazançlarının tesbitinde zorluk bulunmasından dolayı Maliye Bakanlığınca tâyin edilecek olan ve mesleklerinin ifası yüksek tahsili icabettirmiyen benzeri serbest meslek erbabının safi kazançları götürü olarak tesbit olunur.

(Bu madde hükmü borsa, ajan ve acentaları, gümrük komisyoncuları, dâva vekilleri müşavirler ve musiki konseri verenlere şâmil değildir).

BEŞİNCİ BÖLÜM

Gayrimenkul sermaye iradı

Gayrimenkul sermaye iradının tarifi:

Madde 70 — Aşağıda yazılı mal ve hakların sahipleri, mutasarrıfları, zilyetleri, irtifak ve intifa hakkı sahipleri veya kiracıları tarafından kiraya verilmesinden elde edilen iratlar gayrimenkul sermaye iradıdır:

1. Arazi, bina (Döşeli olarak kiraya verilenlerde döşeme için alınan kira bedelleri dâhildir.), maden suları, menba suları, madenler, taş ocakları, kum ve çakıl istihsal yerleri, tuğla ve kiremit harmanları, tuzlalar ve bunların mütemmim cüzileri ve teferruatı;
2. Voli mahalleri ve dalyanlar;
3. Gayrimenkullerin, ayrı olarak kiraya verilen, mütemmim cüzileri ve teferruatı ile bilûmum tesisatı, demirbaş eşyası ve döşemeleri;

4. Gayrimenkul olarak tescil edilen haklar;
5. İmtiyaz, ihtira, işletme hakları ile ticaret unvanı, alâmeti farika gibi sair bilûmum hakları;
6. Telif hakları (Bu gibi hakların müellifleri tarafından kiralanmasından doğan kazançlar, serbest meslek kazancıdır.);
7. Gemiler ve gemi payları (Motorlu olup olmamalarına veya tonilatolarına bakılmaz).

Yukarıda yazılı mallar ve haklar ticari veya zirai bir işletmenin bilançosuna dâhil bulunduğu takdirde bunların iratları ticari ve zirai kazancın tesbitine mütaallik hükümlere göre hesaplanır.

Tüccarlara ait olsa dahi, bilançoya dâhil bulunmayan gayrimenkullerle haklar hakkında bu bölümdeki hükümler uygulanır.

Vakfın veya tesisin gelirinden hizmet karşılığı olmıyarak alınan hisseler bu kanunun tatbikinde gayrimenkul sermaye iradı addedilir.

Safi irat:

Madde 71 — Gayrimenkul sermaye iradında safi irat, gayrisâfi hasıllardan iradın sağlanması ve idamesi için yapılan giderler indirildikten sonra kalan müspet farktır.

Gayrisâfi hasılat:

Madde 72 — Gayrimenkul sermaye iratlarında, gayrisâfi hasılat, 70 inci maddede yazılı mal ve hakların kiraya verilmesinden bir takvim yılı içinde o yıla veya geçmiş yıllara ait olarak naklen veya aynen tahsil edilen kira bedellerinin tutarıdır.

Aynı olarak tahsil edilen kiralar, Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre emsal bedeli ile paraya çevrilir.

Kiracı tarafından gayrimenkulu genişletecek veya iktisadi değerini devamlı suretle artıracak şekilde gayrimenkule ilâve edilen kıymetler, kira müddetinin hitamında bedelsiz (Kıymetlerin emsal bedelinden düşük değerle devri halinde, aradaki fark bedelsiz devir sayılır.) olarak kiracıya devrolduğu takdirde, mezkûr kıymetler kiracıya bakımından, bu tarihte aynen tahsil olunmuş addolunur.

Gelecek yıllara ait olup peşin tahsil olunan kiralar, ilgili buldukları yılların hasılatı sayılır. Şu kadar ki, ölüm ve memleketi terk hallerinde mükellefiyetin kalktığı tarihi takibeden zamanlara ait olmak üzere peşin tahsil olunan kiralar, mükellefiyetin kalktığı dönemin hasılatı addolunur.

Gayrimenkul iradı sahipleri için,

1. İttıla hasil etmeleri kaydıyla, namlarına, kamu müessesesine, icra dairesine, bankaya, notere veya postaya para yatırılması;

2. Kira olarak doğan alacağın başka bir şahsa temlik (Temlikin ivazlı olup olmadığına bakılmaz, ivazlı temliklerde ivazın tahsil şartı aranmaz.) veya kiracısına olan borcu ile takası; tahsil hükmündedir.

Yabancı parasıyla yapılan ödemeler, ödeme gününün borsa rayici ile, borsada rayici yoksa Maliye Bakanlığınca tesbit edilecek kur üzerinden Türk Parasına çevrilir.

Emsal kira bedeli:

Madde 73 — Kiraya verilen mal ve hakların kira bedelleri ile emsal kira bedellerinden hangisi yüksek ise o miktar hasılat kaydolunur. Bedelsiz olarak başkalarının intifasına bırakılan mal ve hakların emsal kira bedeli, mezkûr mal ve hakların kirası addolunur. Binalarda emsal kira bedeli Vergi Usul Kanununa göre taayyün eden gayrisâfi irattır. Arazide, Vergi Usul Kanununa göre taayyün eden kıymetin % 10 udur. Diğer mal ve haklarda emsal kira bedeli, bu mal ve hakların maliyet bedelinin, bu bedel malûm değilse Vergi Usul Kanununun servetlerin değerlendirilmesi hakkındaki hükümlerine göre tâyin olunan değerlerinin % 10 udur.

Aşağıda yazılı hallerde emsal kira bedeli esası uygulanmaz:

1. Boş kalan gayrimenkullerin muhafazaları maksadiyle bedelsiz olarak başkalarının ikametine bırakılması;
2. Gayrimenkullerin mal sahiplerinin usul veya furuunun ikametine tahsis edilmesi (Usul veya fürudan her birinin ikametine birden fazla konut tahsis edilmişse bu konutların yalnız birisi hakkında emsal kira bedeli hesaplanmaz);
3. Mal sahibi ile birlikte akrabaların da aynı evde veya dairede ikamet etmesi.

Giderler:

Madde 74 — Safi iradın bulunması için gayrisâfi hasıllattan aşağıda yazılı giderler indirilir:

1. Kiraya veren tarafından ödenen aydınlatma, ısıtma, su ve asansör giderleri;
2. Kiraya verilen malların idaresi için yapılan ve gayrimenkulün ehemmiyeti ile mütenasip olan idare giderleri;
3. Kiraya verilen mal ve haklara mütâallik sigorta giderleri;
4. Kiraya verilen mal ve haklar dolayısıyla yapılan ve bunlara sarf olunan borçların faizleri;
5. Kiraya verilen mal ve haklar için ödenen vergi, resim ve harçlarla (Şerefiyeler dâhil) kiraya verenler tarafından ödenmiş olmak şartıyla belediyelere ödenen harcamalara iştirak payları;
6. Kiraya verilen mal ve haklar için ayrılan amortismanlar (Amortismana tabi değer, malûm ise maliyet bedeli, malûm değilse, bina ve arazi için vergi değeri, diğer mallar için Vergi Usul Kanununun 267 nci maddesinin 3 üncü sırasına göre tesbit edilen emsal değeridir);
7. Kiraya verenin yaptığı onarım giderleri (Emlâkin iktisadi değerini artıracak surette tevsi, tadili veya bunlara ilâveler yapılması için ihtiyar olunan giderler onarım gideri sayılmaz);
8. Kiraya verilen mal ve haklara ait bakım ve idame giderleri;
9. Kiraladıkları mal ve hakları kiraya verenlerin ödedikleri kiralar ve diğer gerçek giderler;
10. İkametgâhlarını nakledenlerin kiraladıkları konutların kira bedeli (Bu kira, sahip oldukları ve evvelce oturdukları konutun gayrisâfi iradını aştığı takdirde, fazlası indirilmez).

Gayrimenkul sermaye mahiyetindeki mal ve hakların kısmen kiraya verilmesi halinde, yukarıda yazılı giderlerden yalnız bu kısma isabet edenler hasıllattan indirilebilir.

Elde ettikleri yıllık gayrisâfi irat tutarı 10 000 lirayı geçmiyen mükellefler diledikleri takdirde, kiraya verilen mal ve hakların umumuna şâmil olmak üzere, yukarıda zikredilen giderlere karşılık olarak hasıllatlarından bina ve arazi için % 40 mı, diğer mal ve haklar için % 20 sini götürü olarak indirebilirler. Götürü gider usulünü kabul edenler iki yıl geçmedikçe bu usulden vazgeçemezler.

Bu madde hükmünün uygulanmasında para cezaları ve vergi cezaları hasıllattan gider olarak indirilemez.

ALTINCI BÖLÜM Menkul sermaye iradı

Tarifi:

Madde 75 — Sahibinin ticari, zirai veya mesleki faaliyeti dışında, nakdî sermaye veya para ile temsil edilen değerlerden müteşekkül sermaye dolayısıyla elde ettiği temettü, faiz, kira ve benzeri iratlar, menkul sermaye iradıdır.

Kaynağı ne olursa olsun aşağıda yazılı iratlar, menkul sermaye iradı sayılır:

1. Her nevi hisse senetlerinin temettüleri (Müessis ve intifa hisseleri dâhil);
2. Her nevi tahvilât faizleri (Yıllık ödeme faizle birlikte tahvilin itfa akçesini de ihtiva ettiği takdirde, itfa akçesine tekabül eden kısım irat sayılmaz);
3. İştirak hisselerinden doğan kazançlar (Limited şirket ortaklarıyla komanditerlerin kâr hisseleri, kooperatif şirketlerin dağıttıkları kazançlar bu zümreye dahildir. Kooperatif şirketlerin ortakları ile yaptıkları muamelelerden tahassül eden kârların ortaklara, ortaklıkla yaptıkları muameleleri nispetinde tevzii, kazanç dağıtım sayılmaz.)

4. Her nevi alacak faizleri (Âdi, imtiyazlı, rehinli, senetli alacaklarla cari hesap alacaklarından doğan faizdir. Hazine tahvili ve bonoları da dâhil olmak üzere kamu tüzel kişilerin borçlanılan ve senete bağlanmış olan meblâğlar için verilen faizler dahildir);

5. Mevduat faizleri (Bankalara, tasarruf sandıklarına, tevdiat kabul eden diğer müesseselere yatırılan vadeli, vadesiz paralara ödenen faizler).

trat sayılan ve sayılmıyan haller:

Madde 76 — Aşağıda yazılı muameleler karşılığında alınan paralar ve iskonto bedelleri de menkul sermaye iradı hükmündedir:

1. Esham ve tahvilâtın vâdesi gelmemiş kuponlarının satılması;
2. İştirak hisselerinin sahibi namına henüz tahakkuk etmemiş olan kâr hisselerinin devir ve temlik;
3. Her türlü senetlerin iskonto edilmesi.

Menkul kıymetin kuponlu veya kuponsuz olarak satılması, iştirak hisselerinin devir ve temlik, menkul kıymetlerle iştirak hisselerinin tamamen veya kısmen itfa olunması karşılığında alınan paralarla itfa dolayısıyla verilen ikramiyeler menkul sermaye iradı sayılmaz.

Ticari kazançta alınan iratlar:

Madde 77 — 75 inci maddenin 1-5 numaralarında yazılı iratlar, bunları sağlayan sermaye sahibinin ticari faaliyetine bağlı bulunduğu takdirde, yalnız ticari kazancın tesbitinde *nazara* alınır.

Safı irat:

Madde 78 — Safı iradın bulunması için menkul sermaye iradından aşağıdaki giderler indirilir:

1. Depo etme ve sigorta ücretleri gibi menkul kıymetlerin muhafazası için yapılan giderler;
2. Temettü hisseleri ile faizlerin tahsil giderleri (Şirket toplantılarına bizzat veya bilvekkâle iştirak gibi sermayenin idaresi için yapılan giderler irattan indirilmez);
3. Menkul kıymetler ve bunların iratları için ödenen her türlü vergi, resim ve harçlar (Gelir Vergisi irattan indirilmez).

Yabancı parası ile ödenen faiz ve temettüleri:

Madde 79 — Menkul sermaye iratları, yabancı parası ile tahsil edildiği veya yabancı parası olarak kayıtlara intikal ettirildiği veya bu iratlara yabancı parası olarak tasarruf edildiği takdirde, mezkûr iratlar tahsil edildikleri veya kayıtlara intikal ettirildikleri veya tasarruf olunduğu günün borsa rayici üzerinden, borsada rayici yoksa, Maliye Bakanlığınca tâyin olunacak kur üzerinden Türk Parasına çevrilir.

YEDİNCİ BÖLÜM

Sair kazanç ve iratlar

Gelire giren sair kazanç ve iratlar:

Madde 80 — Aşağıda yazılı olup geçen bölümlerin dışında kalan kazanç ve iratlar bu bölümdeki hükümlere göre vergiye tabi gelire dâhildir.

1. Gayrimenkullerin ve hakların, menkul kıymetlerin satışından iştirak hisselerinin devir ve temlikinden doğan kazançlar;
2. Arızı kazançlar.

Cayrimenkullerin ve hakların menkul kıymetlerin satışından, hisselerin devir ve temlikinden doğan kazançlar:

Madde 81 — Gayrimenkullerin, hakların ve menkullerin satışından, iştirak hisselerinin devir ve temlikinden doğan vergiye tabi kazançlar şunlardır:

1. Satın alınan, inşa edilen veya trampa suretiyle iktisabolunan gayrimenkullerin, gayrimenkul olarak tescil edilen hakların, gemi ve gemi paylarının, hastalık ve ikametgâh nakli veya işin tasfiyesi gibi sebepler dışında, alım inşa veya trampa tarihlerinden başlayarak dört yıl içinde satılmaları, trampa veya istimlâk edilmeleri halinde elde edilen ve bir takvim yılı içinde 10 000 lirayı aşan kazançlar (Kooperatif şirket ortaklarına bu sıfatları dolayısıyla şirketçe tahsis olunan gayrimenkuller, ortaklar tarafından tahsis tarihinde satın alınmış sayılır);

2. Satın alınan menkul kıymetlerin iktisap tarihinden başlayarak bir yıl içinde veya iktisaptan evvel satılmalarından elde edilen ve bir takvim yılındaki tutarı 2 000 lirayı aşan kazançlar;

3. Her ne suretle olursa olsun (İmtiyaz, ihtira, telif, işletme, ticaret unvanı ve alâmeti farika gibi) edebî, sınai ve ticari haklarla maden arama ve işletme haklarının satışından, devir ve temlikinden elde edilen ve bir takvim yılındaki tutarı 5 000 lirayı aşan kazançlar (Edebî hakların müellifi tarafından satılmasından doğan kazançlar serbest meslek kazancıdır);

4. Bir işletmenin faaliyetini durdurduktan sonra kısmen veya tamamen satılmasından, ortaklıklardaki ortaklık haklarının veya hisselerinin devir ve temlikinden doğan kazançlar.

1, 2 ve 3 numaralı bentlerde yazılı satış hadleri aşıldığı takdirde, kazancın bu hadleri aşan kısmı vergiye tabidir.

Safi kazanç; satış veya devir, temlik ve istimlâk bedelinden, maliyet değerleri ile satış ve devir dolayısıyla yapılan ve satıcının uhdesinde kalan giderlerin indirilmesiyle bulunur.

Maliyet değeri tesbit edilemeyen gayrimenkuller için bu değer yerine vergi değeri, ticari kazancı bilanço esasına göre tesbit edilen işletmelerde maliyet bedeli yerine son bilançoda yazılı değerler esas tutulur.

Aşağıda belirtilen şekillerde elde edilen kazançlar, ticari kazanç sayılır ve bunlara ticari kazanç hakkındaki hükümler uygulanır:

1. Faaliyetine devam eden bir işletmenin (Kısmen veya tamamen) veya işletmeye dâhil amortismanına tabi iktisadi kıymetlerin satılmasından doğan kazançlar;

2. İşletmenin bilançosuna dâhil gayrimenkullerin, hakların, işletme ve iştirak hisselerinin satış, devir ve temliklerinden veya istimlâk olunmasından doğan kazançlar.

Ârizi kazançlar:

Madde 82 — Aşağıda yazılı kazançlar ârizi kazançtır:

1. Ârizi olarak ticari muamelelerin icrasından veya ticari muamelelere tavassuttan elde edilen ve her bir muamelede 500 lirayı aşan kazançlar;

2. Ticari bir faaliyetin durdurulması için alınan her türlü paralar ve menfaatler;

3. 500 lirayı aşan peştemallıklar ve gayrimenkulün tahliyesi veya kiracılık hakkının devri için alınan tazminatlar;

4. Sporculara transfer ücreti veya sair adlarla verilen paralar.

Ârizi kazançların safı miktarı aşağıdaki şekilde tesbit olunur:

1. Alım, satım işlerinde: Malın satış bedelinden maliyet bedeli ve satış dolayısıyla yapılan giderler indirilir.

2. Tavassut ve diğer ticari hizmet işlerinde: Tavassut veya hizmet karşılığında alınan paralardan veya menfaat değerlerinden bu iş dolayısıyla yapılan giderler indirilir;

3. Ticari bir faaliyetin durdurulması için alınan paralar ile ayınların ve elde edilen menfaatlerin değerleri, peştemallıkların tahliye ve devir tazminatlarının, transfer ücreti ve emsali paraların tutarları, bunların safı miktarı sayılır;

4. Dar mükellefiyete tabi olanların yabancı memleketlere ârizi olarak yaptıkları ulaştırma işlerinden elde ettikleri kazançlar 45 inci maddedeki esaslara göre tesbit edilir.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Verginin tarhı

BİRİNCİ BÖLÜM

Beyan esası

Beyan esası:

Madde 83 — Hilâfına hüküm olmadıkça, Gelir Vergisi mükellefin veya vergi sorumlusunun beyanı üzerine tarh olunur.

Beyanname çeşitleri:

Madde 84 — Gelir Vergisi beyanları:

1. Yıllık;
2. Muhtasar;
3. Münferit;

Beyanname ile yapılır.

1. Yıllık beyanname, muhtelif kaynaklardan bir takvim yılı içinde elde edilen kazanç ve iratların bir araya getirilip toplanmasına ve bu suretle hesaplanan gelirin vergi dairesine bildirilmesine mahsustur.

Gelirin takvim yılının belli bir dönemine taallûk etmesi, beyannamenin yıllık vasfım değiştirmez.

2. Muhtasar beyanname, iş verenler veya vergi tevkifatı yapan diğer kimseler tarafından kesilen vergilerin matrahları ile birlikte, toplu olarak vergi dairesine bildirilmesine mahsustur.

3. Münferit beyanname, dar mükellefiyete tabi olanların yıllık beyanname ile bildirmeye mecbur olmadıkları kazanç ve iratlardan, vergisi tevkif suretiyle alınmamış olanların bildirilmesine mahsustur.

İKİNCİ BÖLÜM

Gelirin toplanması ve yıllık beyanname

Gelirin toplanması:

Madde 85 — Mükellefler ikinci maddede yazılı kaynaklardan bir takvim yılı içinde elde ettikleri kazanç ve iratları (Götürü usulde tesbit edilen kazanç ve ücretler dahil) için bu kanunda aksine hüküm olmadıkça yıllık beyanname vermeye ve bu kazanç ve iratları bir araya getirerek yıllık beyannamelerinde toplamaya mecburdurlar.

İstisna hadleri içinde kalan kazanç ve iratlar için beyanname verilmez. (En az geçim indirimi istisnadan madut değildir.)

Tacirlerle serbest meslek erbabı, ticari ve mesleki faaliyetlerinden kâr temin etmemiş olsalar bile, yıllık beyanname verirler. Bu hüküm, şirketlerin faaliyet ve tasfiye devrelerine şâmil olmak üzere kolektif şirket ortaklarıyla komanditeler hakkında da uygulanır.

Yabancı memleketlerde elde edilen kazanç ve iratlar:

1. Mükellefin bunları Türkiye'de hesaplarına intikal ettirdiği yılda;
2. Türkiye'de hesaplara intikal ettirilmemesinin mükellefin iradesi dışındaki sebeplerden ileri geldiği tevsik olunan hallerde, mükellefin bunlara tasarruf edebildiği yılda;

Elde edilmiş sayılır.

Toplama yapılmıyan haller:

Madde 86 — Aşağıda yazılı hallerde gelir toplanmaz:

a) Tam mükellefiyette, vergiye tabi gelir sadece:

1. Ücretlerden;

2. Götürü olarak tesbit edilen ticari, zirai veya meslekî kazançlardan veya bunlarla ücretlerden ibaret ise;

b) Dar mükellefiyette, vergiye tabi gelir sadece:

1. Ücretlerden;

2. Serbest meslek kazancından;

3. Menkul sermaye iradından;

4. Gayrimenkullerin, hakların, menkul kıymetlerin satışından, ortaklık hisselerinin devir ve temlikinden elde edilen kazançlardan;

5. Arızı kazançlardan veya bunların bir kaçından ibaret ise.

İhtiyari toplama ve beyan:

Madde 87 — Tam mükellefiyette, yıllık gayrisâfi kazanç ve iratlarının toplamı 5 000 lirayı aşmıyan mükelleflerin, bu kazanç ve iratlarından tevkif yolu ile vergisi kesilmiş bulunanları beyannameye ithal etmeleri ihtiyaridir.

Ücretler ve götürü usulde tesbit olunan kazançlar ile kazanç ve iratların istisna hadleri içinde kalan kısımları 5 000 liralık haddin hesabında nazara alınmaz.

Ticari, zirai veya meslekî kazançlarını yıllık beyanname ile bildirmek mecburiyetinde olanlar yukarıda yazılı ihtiyari toplama hakkından faydalanmazlar.

Yıllık gelirinin tamamı tevkif suretiyle vergisi kesilmiş ücret ve toplamı 5 000 lirayı aşmıyan menkul sermaye iradından ibaret bulunanlar diledikleri takdirde bu ücret ve iratlarını yıllık beyanname ile beyan edebilirler.

Zararların kârlara takas ve mahsubu:

Madde 88 — Gelirin (Aile reisi beyanlarında eş ve çocukların geliri dâhil) toplanmasında, gelir kaynaklarının bir kısmında hâsil olan zararlar (81 inci maddenin 1 ve 2 numaralı bentlerinde yazılı muamelelerden doğanlar hariç), diğer kaynakların kazanç ve iratlarına mahsubedilir.

Bu mahsup neticesinde kapatılamıyan zarar kısmı, mütaakıp yılların gelirinden indirilir. Arka arkaya üç yıl içinde mahsup edilemiyen zarar bakiyesi mütaakıp yıllara naklolunamaz.

Menkul ve gayrimenkul sermaye iratlarında, masraf fazlalığından doğanlar hariç, sermayede vukua gelen eksilmeler zarar addolunmaz.

Sigorta primi, teberru ve iane indirimleri:

Madde 89 — Mükellefler yıllık beyanname ile bildirecekleri gelirlerden aşağıdaki indirimleri yapabilirler:

1. Mükellefin şahsına, eşine ve küçük çocuklarına ait hayat, sakatlık, hastalık, analık, doğum, tahsil gibi şahıs sigortalarının primleri (Her sigortalı için yılda 200 lirayı aşmamak, gelirin elde edildiği yılda ödenmiş olmak, beyannameye alınmış ücretler varsa bunların safi miktarlarının hesaplanması sırasında ayrıca indirilmemiş bulunmak şartıyla; eşlerin ve çocukların kendi gelirleri için ayrı beyanname vermeleri halinde, bunlara ait sigorta primleri aile reisi gelirinden indirilmez.)

Dar mükellefiyete tabi olanlar sigorta primi indirimi yapamazlar.

2. Kamu menfaatlerine yararlı derneklere makbuz karşılığında yapılan bağış ve yardımlar (Yıllık gelirin % 5 ini aşmamak şartıyla.)

Matrahtan indirilmiyecek paralar:

Madde 90 — Gelir Vergisi ile diğer şahsi vergiler ve her ne şekilde olursa olsun vergi cezaları ve para cezaları Gelir Vergisinin matrahından ve gelir unsurlarından indirilmez.

Yıllık beyannamenin şekil ve muhtevası:

Madde 91 —Yıllık beyanname, mükellefin kimliğine, şahsi ve medeni durumuna, gelir ve giderlerine ve 42-44 üncü ve 114 üncü maddelere göre yapılacak bildirimlere ait malûmatı ve bu kanunun uygulanması bakımından lüzumlu sair malûmatı ihtiva eder.

Yukarıda yazılı esaslar dahilinde, yıllık beyannamelerin şekil, muhteva ve ekleri Maliye Bakanlığınca tertip ve tanzim olunur. Mükellefler beyanların; bu beyanname ile yapmaya veya bu beyannamelerde yazılı bilgilere mütenazır olarak bildirmeye mecburdurlar.

Tam mükellefiyete tabi olanların yıllık beyannamelerinde gösterecekleri gider bildirimleri şunlardır:

1. ikametgâh yıllık kirası;
2. Sayfiye masrafları (Yol masrafları dâhil);
3. Hususi otomobil ve sair kara, su ve hava taşıma vasıtaları ve bunların takribi yıllık giderleri (Bu vasıtalar için ödenen vergi, resim ve harçlar dâhil);
4. Hizmetçi ve mürebbiye sayısı ve bunların takribi yıllık giderleri;
5. Çocukları ve diğer kimseler için deruhde edilen tahsil masraflarının yıllık tutarı (Kati miktarının tâyini mümkün değilse takribi miktarı).

Ticari kazançlarını bilanço esasına göre tesbit eden mükellefler, beyannamelerine bilanço, kâr ve zarar cetveli bağlamaya ve emtia üzerine iş yapan ticaret erbabı bu hesapların muvazenelerini gösterir malûmatı beyannamelerine dercetmeye veya ayrı bir cetvel halinde beyannamelerini rapretmeye mecburdurlar.

Beyannamelerine dâhil kazanç ve iratları üzerinden tevkif suretiyle vergi ödemiş olanlar, vergi kesenlerin ad ve soyadlarını ve varsa ticaret unvanlarını ve kendilerince malûm ise adreslerini, kestiren vergilerin miktarlarını gösterir bir cetveli beyannamelerine bağlarlar.

Âdi ve kollektif şirket ortakları ile komandit şirketlerde komanditeler beyannamelerine şirketin bilançosunu, kâr ve zarar cetvelini veya işletme hesabı hulâsasını bağlarlar ve şirket mukavelesine göre sermayelerini, şirket kârındaki hisselerini beyannamelerinde ayrıca gösterirler.

Yıllık beyannamenin verilmesi:

Madde 92 — Her takvim yılına ait beyanname ertesi yıl başından Mart ayı sonuna kadar:

1. Tam mükellefiyette 106 ncı madde gereğince vergiyi tarha yetkili Vergi Dairesine;
2. Dar mükellefiyette, Türkiye'de vergi muhatabı mevcutsa, onun Türkiye'de oturduğu yerin, Türkiye'de vergi muhatabı yoksa iş yerinin (iş yeri birden fazla ise, vergi muhatabınca tâyin edilecek iş yerinin) bulunduğu mahal vergi dairesine verilir veya taahhütlü olarak posta ile gönderilir.

Takvim yılı içinde memleketi terk edenlerin beyannameleri memleketi terke takaddüm eden 15 gün, ölüm halinde, ölüm tarihinden itibaren 4 ay içinde verilir.

Aile reisi beyanı:

Madde 93 — Tam mükellefiyette, aile reisi ile birlikte yaşayan eşlerin ve velayet altındaki çocukların yıllık beyanname ile bildirilmesi icabeden gelirleri aşağıdaki esaslara göre, aile reisi tarafından tek beyanname ile bildirilir:

1. Eşlerin ve çocukların her birinin geliri beyannamede ayrı gösterilir;
2. Geliri olan eşler beyannameyi ayrıca imzalarlar;
3. Beyannamede gösterilen bütün gelirler birleştirilmek suretiyle toplam yapılı ve bu toplam üzerinden vergi aile reisi namına tarh olunur.

Eşlerin her biri yalnız kendi gelirine isabet eden vergi kısmından sorumludur. Verginin eşlere isabet eden kısımları, bunların aile geliri içindeki hisseleri nispetinde hesaplanır.

Bu madde hükmünün uygulamasında, aile reisi eşler için koca velayet altındaki küçük çocuklar için baba, baba ölmüş veya velayeti nezedilmişse anadır.

Medeni Kanunun cevaz verdiği hallere münhasır olmak üzere, ayrı yaşayan eşin geliri hakkında bu madde hükmü uygulanmaz.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Vergi tevkifatı ve muhtasar beyanname

Kazanç ve ücretlerde vergi tevkifatı:

Madde 94 — Kamu idare ve müesseseleri, ticaret şirketleri, iktisadi Kamu müesseseleri, dernekler, tesis ve vakıflar, dernek, tesis ve vakıfların iktisadi işletmeleri, gerçek gelirlerini beyan etmeye mecbur olan tüccar ile serbest meslek erbabı:

1. Hizmet erbabına ödenen ücretlerden (istisnadan faydalanan ücretler hariç) ve 82 nci maddenin 4 numaralı bendine giren ödemelerden;

2. 61 inci maddede yazılı olup ücret sayılan ödemelerden (İstisnadan faydalananlar hariç);

3. Yaptıkları serbest meslek işleri dolayısıyla bu işleri icra edenlere yapılan ödemelerden (18 inci maddede yazılı olanlarla kazançları götürü olarak tesbit edilen serbest meslek erbabına ve noterlere serbest meslek faaliyetlerinden dolayı yapılan ödemeler hariç);

4. 42 nci madde şümulüne giren işler dolayısıyla bu işleri yapanlara (Kurumlar dâhil) ödenen istihkak bedellerinden;

istihkak sahiplerinin Gelir vergilerine mahsuben (Avans olarak ödenenler dâhil) tevkifat yapmaya mecburdurlar.

Tüccarın ve serbest meslek erbabının yukardaki hükümlere göre yapacakları tevkifat ticari ve mesleki işlerle ilgili ödemelere münhasırdır.

Tevkifi gereken verginin tediyeyi yapan tarafından deruhte edilmesi halinde bu vergi, bilfiil ödenen miktar ile tediyeyi yapanın yüklendiği verginin toplamı üzerinden hesaplanır.

Tevkifata tabi olmıyan ücretler:

Madde 95 — Aşağıda yazılı hizmet erbabının ücretleri hakkında vergi tevkif usulü cari olmaz:

1. Ücretlerini yabancı bir memleketteki iş verenden doğrudan doğruya alan hizmet erbabı;

2. 16 nci maddede yazılı istisnadan faydalanmıyan yabancı elçilik ve konsolosluk memur ve hizmetlileri;

3. Maliye Bakanlığınca yıllık beyanname ile bildirilmesinde zaruret görülen ödemeler.

Bunlar gelirlerini, bu kısmın 2 nci bölümündeki hükümlere göre, yıllık beyanname ile bildirirler.

İratlarda vergi tevkifatı:

Madde 96 — Aşağıda yazılı menkul sermaye iratları vergi tevkifatına tabidir:

1. Sermaye şirketlerinin ve kooperatif şirketlerinin safi kazançları (Kooperatif şirketlerde, ortakların şirketle yaptıkları muamele nispetinde dağıtılacak kazanç kısmı hariç);

2. Âdi komandit şirketlerin safi kazançlarından komanditerlere isabet eden kâr hisseleri;

3. Gerçek kişilere ödenen tahvilât faizleri ile 1 numaralı bend dışında kalan temettüleri (22 nci maddenin 1 numaralı bendinin şümulüne girenler hariç);

4. Gerçek kişilere ödenen mevduat faizlerinin istisna haddini aşan kısımları.

Bu maddenin uygulanmasında 1 ve 2 numaralı bentlerde sözü geçen safi kazanç, bu kanuna ve Kurumlar Vergisi Kanununa göre tesbit edilen vergiye tabi safi kazançlardan aşağıda yazılan indirim ve ilâveler yapılmak suretiyle tesbit olunur:

A) indirimler:

- a) Şirketlerin ödiyecekleri Kurumlar Vergisi (Kurumlar Vergisine tabi olmıyanlar indirim yapamazlar);
- b) Genel menfaatlere yararlı derneklere makbuz karşılığında yapılmış olan yardımlar (Kurum kazancının tesbitinde bu neviden bir indirim yapılmış ise, bu miktar hariç);
- c) Ticaret Kanunu ve özel kanunlarındaki mecburiyete dayanarak ayrılmış olan ihtiyat akçeleri ve provizyonlar;
- ç) Ödenmiş olan vergi cezaları;
- d) Şirketlerin mali bilançolarına göre tahassup edip 5422 sayılı kanunun 14 üncü maddesinin 7 numaralı bendi ile bu kanunun 88 inci maddesinin 2 nci fıkrası hükümleri muvacehesinde mahsup edilemiyen geçmiş yıllar zararları;
- e) Vergi tevkifatı yapılmadan evel ortaklığın safi kazancından ortaklara dağıtılmış olan kâr hisseleri;
- f) Şirket tarafından bilinmekte ise, Gelir Vergisine tabi olmıyan tüzel kişiliği haiz ortaklara şirketin safi kazancından isabet eden kâr hisseleri;

B) ilâveler;

- a) Kurumlar Vergisinden istisna edilmiş olan menkul kıymet faiz ve temettüleri;
- b) Kurumlar Vergisinden istisna edilmiş olan iştirak kazançları,

Vergi tevkifatı, yukarıda 1 ve 2 numaralı bendlerde yazılı iratlardan, sermaye şirketleri ile kooperatif şirketlerce Kurumlar Vergisi Beyannamesinin, âdi komandit şirketlerde komandite-lerin Gelir Vergisi beyannamelerinin verileceği süre içinde, 3 ve 4 numaralı bendlere giren iratlardan da nakten veya hesaben ödenmesi sırasında, tevkifatı yapacak şirketler veya ödiyenler tarafından kesilir. Bu fıkrada sözü geçen hesaben ödeme, iratları ödiyenleri istihkak sahiplerine karşı borçlu durumda gösteren her türlü muhasebe kayıt ve muamelelerini ifade eder.

Şirketlerin safi kazançları üzerinden tevkif ve vergi dairesine ödenmiş olan mebâliğden, Kurumlar Vergisine tabi olmıyan ortakların (Kazancı menkul sermaye iradından ibaret olan dar mükellefiyete tabi yabancı kurumlar hariç) kâr hisselerine tekabül eden kısmı tevkifatı yapan şirketin talebi üzerine terkin ve şirkete iade olunur.

Vergi tevkifatının gösterilmesi:

Madde 97 — İş verenler, hizmet erbabına ödedikleri ücretlerden 94 üncü madde gereğince yaptıkları vergi tevkifatını Vergi Usul Kanununda yazılı ücret bordrosunda veya bordro yerine geçen diğer kayıtlarda göstermeye mecburdurlar.

94 üncü maddede yazılı ödemelerden ve 96 ncı maddede yazılı iratlardan yapılan vergi tevkifatı, vergi kesenin kayıt ve hesaplarında ayrıca gösterilir.

96 ncı maddede yazılı mevduat faizlerinden yapılan vergi tevkifatı takvim yılının sonunda, mevduat hesabı yıl içinde kapatılmışsa, hesabın kapatıldığı tarihte vergi kesenin kayıt ve hesaplarında gösterilir.

Muhtasar beyanname:

a) Verilme zamanı:

Madde 98 — 94 ve 96 ncı maddeler gereğince vergi tevkifatı yapmaya mecbur olanlar, bir ay içinde yaptıkları ödemeler veya tahakkuk ettirdikleri kârlar ve iratlar ile bunlardan tevkif ettikleri vergileri ertesi ayın 20 nci günü akşamına kadar, ödeme veya tahakkukun yapıldığı yerin bağlı olduğu vergi dairesine bildirmeye mecburdurlar. Mevduat faizlerinden kesilecek vergilerin bildirilmesi için bu süre bir ay uzatılır.

Aynı belediye hudutları içinde muhtelif yerlerde yapılan ödemelerin ve tahakkukların ve bunlara ait vergilerin bir merkezden bildirilmesi caizdir.

Çalıştıkları hizmet erbabının sayısı ona kadar olan iş verenler, 94 üncü maddeye göre yapacakları bilcümle tevfikatla ilgili muhtasar beyannamelerini, bağlı oldukları vergi dairesine evvelden bildirmek şartıyla her ay yerine üç ayda bir verebilirler.

Muhtasar beyanname:

b) Muhteviyatı:

Madde 99 — Muhtasar beyannamede aşağıdaki malûmatın gösterilmesi lâzımdır:

- a) Tevkifat yapanın adı ve soyadı veya unvanı ile adresi;
- b) Muhtasar beyannamenin ilgili bulunduğu ay veya aylar;
- c) Aylık ücret bordrolarının icmali:
 1. Hizmet erbabının sayısı;
 2. Hizmet erbabına verilen ücretler tutan;
 3. Ücretlerden yapılan vergi tevkifatının tutarı (Üç aylık muhtasar beyannamelerde her aya ait bordronun icmali ayrı gösterilir);
- d) Vergi tevkifatına tabi diğer ödemeler:
 1. İstihkak sahibinin adı ve soyadı ile iş adresi;
 2. Ödemenin nev'i;
 3. Ödemenin miktarı;
 4. Ödemeden yapılan vergi tevkifatı;
- e) Muhtasar beyannamenin tanzim tarihi ve yetkili imza,
96 ncı maddede yazılı kârlar ve iratlar ve bunlardan yapılan vergi tevkifatı, nev'i itibariyle icmalen ayrı bir muhtasar beyannameye alınır.

Muhtasar beyanname verilmeyecek haller:

Madde 100 — Genel bütçeye dâhil idare ve müesseseler yaptıkları vergi tevkifatı için beyanname vermezler.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Özel haller ve münferit beyanname

Münferit beyannamenin verileceği haller:

Madde 101—Dar mükellefiyete tabi mükelleflerden yıllık beyanname vermeye mecbur olmıyanlar:

1. Gayrimenkullerin satışından trampa veya istimlâk edilmesinden elde ettikleri kazançlarını, gayrimenkulun bulunduğu;
 2. Gayrimenkul sermaye mahiyetinde olan hakların satışından trampa edilmesinden, devir ve temlikinden elde ettikleri kazançlarını, satışın, devir ve temlikin Türkiye'de yapıldığı;
 3. Bir işletmenin kısmen veya tamamen satılmasından, ortaklıklardaki ortaklık haklarının veya hisselerinin devir ve temlikinden elde ettikleri kazançlarla ticari bir faaliyetin durdurulması karşılığında veya gayrimenkulun tahliyesi veya kiracılık hakkının devri için aldıkları paralar, menfaatleri ve peştemallıkları, işletmenin bulunduğu;
 4. Arızı olarak ticari işlerin icrasından elde ettikleri kazançlarını, ticari işin yapıldığı;
 5. Serbest meslek faaliyetinden doğan ve vergisi tevkif suretiyle alınmamış kazançlarını serbest meslek işinin yapıldığı;
 6. Vergisi tevkif suretiyle alınmamış menkul sermaye iratlarını, ödemenin yapıldığı;
- Yerin vergi dairesinde bir münferit beyanname ile bildirmeye mecburdurlar.

1, 2, 3, 4 ve 6 numaralı bentlerde yazılı kazanç ve iratlara ait beyannamelerin, bu kazanç ve iratların iktisap olunduğu; 5 numaralı bentte yazılı kazançta ait beyannamenin ise, serbest meslek işinin sona erdiği, tarihten itibaren 15 gün içinde, ilgili vergi dairesine verilmesi mecburidir.

Münferit beyannamenin muhteviyatı:

Madde 102 — Münferit beyannamede aşağıda yazılı malûmatın gösterilmesi lâzımdır:

1. Mükellefin adı ve soyadı, varsa unvanı ile adresi;
2. Beyanname mükellef adına Türkiye'de başka bir kimse tarafından verilmişse, beyannameyi verenin adı ve soyadı, varsa unvanı ile adresi;
3. Muamelenin yapıldığı tarih veya tarihler;
4. Elde edilen kazançların nev'i;
5. Elde edilen kazançların tutarı.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Verginin nispeti

Esas tarife:

Madde 103 — Gelir Vergisi aşağıdaki nispetlerde alınır:

Gelir dilimleri	Verginin nispeti %	
İlk	2 500 Lira için	10
Sonra gelen	7 500 Lira için	20
Sonra gelen	1 5 000 Lira için	30
Sonra gelen	30 000 Lira için	40
Sonra gelen	70 000 Lira için	50
Sonra gelen	1 57 500 Lira için	60
Sonra gelen	217 500 Lira için	70

500 000 lira ve daha fazla matrahlara % 60 nispeti uygulanır.

Vergi cetvelleri:

Madde 104—Gelir Vergisinin hesaplanmasında bağlı cetvellerde yazılı gelir kademeleri ile bunların hizasında yazılı ortalama meblağlar esas tutulur.

Vergi, bu meblâğlardan 31 inci maddede yazılı indirimler yapıldıktan sonra hesaplanır.

A) Gelirlerini yıllık ve münferit beyanname ile bildirmeye mecbur olan mükelleflerin vergileri (1) numaralı cetvele;

B) Ücretlerden ve ücret sayılan ödemelerden alınacak vergiler:

1. Aylıklar için (2) numaralı cetvele;
2. Haftalıklar için (3) numaralı cetvele;
3. Gündelikler için (4) numaralı cetvele;

Göre hesaplanır.

Muhtelif ücret ödemelerinde; vergi cetvelleri her ödeme ayrı ayrı gözönünde tutularak uygulanır.

Yıllık olarak ödenen ücretlerin vergileri (1) numaralı cetvele göre hesaplanır.

Yıllık verginin hesaplanmasında, 50 kuruşa kadar olan matrah ve vergi kesirleri atılır, 50 kuruş ve daha fazla olan kesirler liraya çıkarılır.

Aylık vergilerin hesaplanmasında, 50 kuruşa kadar olan matrah kesirleri ile 5 kuruştan aşağı olan vergi kesirleri nazara alınmaz, 50 kuruş ve daha fazla olan matrah kesirleri liraya çıkarılır.

Haftalık ve gündelik vergilerin hesaplanmasında, 50 santimden aşağı olan matrah ve vergi kesirleri atılır, 50 santim ve daha fazla olan kesirler kuruşa çıkarılır.

Gündelik, haftalık, aylık ve yıllık ücret; ücretin günlük, haftalık, aylık veya yıllık bir devre için hesaplanarak ödenmesini ifade eder.

Saat veya parça başına veya sair esaslara göre hesaplanmakla beraber bir günlük devre için yapılan ücret ödemeleri gündelik, haftalık devre için yapılan ücret ödemeleri haftalık, aylık devreler için yapılan ücret ödemeleri aylık sayılır.

Aydan veya haftadan küçük devreler için yapılan ücret ödemeleri gündelik ücret sayılır ve bu suretle yapılan ödemeler, ödemelerin taallük ettiği gün sayısına bölünerek gündelik ödeme bulunur.

Yukarıda belirtilen şekiller dışında ve devreler tâyin edilmeksizin yapılan bilûmum ücret ödemeleri yıllık ödeme sayılır.

Vergi tevkifatı nispetleri:

Madde 105 — 94 üncü maddenin 4 numaralı bendine göre yapılacak tevkifatın nispeti % 3,3 numaralı bendine göre % 15,96 ncı maddeye göre % 20 dir.

ALTINCI BÖLÜM

Tarh muamelesi

Tarh yeri:

Madde 106—Gelir Vergisi, mükellefin ikametgâhının bulunduğu mahal vergi dairesince tarh edilir. Şu kadar ki;

1. İş yeri ve ikametgâhı ayrı vergi daireleri bölgesinde bulunan mükelleflerin vergileri, Maliye Bakanlığınca uygun görüldüğü takdirde ve mükellefe de evvelden bildirilmek kaydıyla iş yerinin bulunduğu;

2. Götürü usulde tesbit edilen ücretlerle, gezici olarak çalışanların ticaret ve serbest meslek kazançlarının vergileri, bu ücret ve kazanç sahiplerinin ikametgâhlarının bulunduğu yerin vergi dairesince tarh edilmemişse, faaliyetlerini icra ettikleri;

3. Dar mükellefiyete tabi olanların vergileri, beyannamelerini vermeye mecbur oldukları; Yerin vergi dairesince tarh olunur.

Tarhiyatın muhatabı:

Madde 107 —Gelir Vergisi, bu vergiyle mükellef olan gerçek kişiler namına tarh edilir. Şu kadar ki;

1. Küçüklerle kısıtlılarda, bunların nam ve hesabına kanuni temsilcileri;

2. Aile reisi beyanlarında, gelir sahibi eş ve çocuklar hesabına aile reisi;

3. Verginin tevkif suretiyle alınması halinde, mükellef hesabına tevkifat yapmaya mecbur olanlar;

4. Dar mükellefiyette, mükellefin Türkiye'de daimî temsilcisi mevcutsa mükellef hesabına daimî temsilci (Türkiye'de birden fazla daimî temsilcinin mevcudiyeti halinde, mükellefin tâyin edeceği, tarhiyat tarihine kadar böyle bir tâyin yapılmamışsa temsilcilerden her hangi birisi):

Tarhiyata muhatap tutulurlar.

Vergilendirme dönemi:

Madde 108 —Gelir Vergisinde vergilendirme dönemi geçmiş takvim yılıdır. Şu kadar ki:

1. Mükellefiyetin takvim yılı içinde kalkması halinde, vergilendirme dönemi, takvim yılı başından mükellefiyetin kalkması tarihine kadar geçen süreye inhisar eder;

2. Götürü usulde tesbit olunan ücretlerde vergilendirme dönemi, hizmetin ifa olduğu bütçe yılıdır. Götürü ücretlerini yıllık beyannameye ithal mecburiyetinde olanlar mezkûr ücretlerini, bütçe yılının bittiği takvim yılının geliri meyanında bildirirler.

3. Tevkif yoluyla ödenen vergilerde, istihkak sahipleri ayrıca yıllık beyanname vermeye mecbur değillerse tevkifatın ilgili bulunduğu dönemler vergilendirme dönemi sayılır ve kesilen veya kesilmesi icabeden vergiler yıllık verginin yerine geçer;

4. Münferit beyanname ile bildirilmesi gereken kazançların vergilendirilmesinde, vergilendirme dönemi yerine kazancın iktisap tarihi esas tutulur.

Tarh zamanı:

Madde 109 — Gelir Vergisi aşağıda yazılı zamanlarda tarh edilir:

1. Beyanname ile bildirilen gelirlerin vergisi, beyannamenin verildiği günde; beyanname posta ile gönderilmişse vergiyi tarh edecek daireye geldiği tarihi takibeden 7 gün içinde;

2. Götürü usulde tesbit edilen ücretlerin vergisi, hizmetin ifa olduğu bütçe yılının I inci ayında; bütçe yılı içinde işe başlıyanların vergileri ise, işe başlama tarihinden itibaren bir ay zarfında;

3. Götürü usulde tesbit edilen ticaret ve serbest meslek kazançlarının vergisi, ticari ve mesleki faaliyetin icra olduğu takvim yılından sonra gelen bütçe yılının I inci ayında.

2 ve 3 numaralı bentlerde yazılı kazanç ve ücret sahipleri, tarh zamanlarında, vergi karnelerini bağlı oldukları vergi dairelerine ibraz ve vergilerini tarh ettirmeye mecburdurlar.

Vergilendirme dönemi içinde de işe başhyan götürü kazanç ve ücret sahiplerinin vergi matrahı ve vergileri:

Madde 110— 1. Bütçe yılı içinde işe başhyan götürü ücret sahiplerinin vergi matrahı, yıllık götürü matrahtan, işe başlama ayı tam sayılmak suretiyle o yılın sonuna kadarki, aylara isabet eden miktardır.

Bütçe yılının birinci yarısı içinde işini bırakan götürü ücret sahiplerinden, keyfiyeti, yılın ikinci yarısı girmeden haber verenlerin ikinci taksite isabet eden vergileri, silinir.

2. Takvim yılı içinde işe başhyan veya işi bırakan götürü ticaret ve serbest meslek kazancı sahiplerinin vergi matrahı, yıllık götürü matrahtan, işe başlama ve işi bırakma ayları tam sayılmak suretiyle, çalışılan aylara isabet eden miktardır.

YEDİNCİ BÖLÜM

Ortalama kâr ve gider esaslarına göre gelir takdiri

Ortalama kâr haddi esası:

Madde 111—Yapılan vergi incelemelerinde, satışlarının % 50 den fazlası perakende olan ticaret erbabı ile yaptıkları imalâtın % 50 sinden fazlasını perakende olarak satan imalâtçılar, otel, pansiyon, bar, gazino, lokanta, kahvehane, kır bahçesi, plaj ve emsali eğlence ve istirahat yerleri işletenlerin ve her nevi taşıma işleriyle işigal edenlerin beyannamelerinde gösterdikleri safi kazançları, Vergi Usul Kanununa göre tesbit edilen ortalama kâr hadlerinin, perakendecilerle imalâtçılarda satılan emtianın maliyet bedeline; otel, pansiyon ve duhuliye ile girilen eğlence yerleri işletenlerde, iş hâsılatına; bunlar dışında kalanlarda, işletme giderlerine, tatbiki neticesinde bulunacak miktarlara nazaran açık bir şekilde düşük bulunduğu takdirde, beyan edilen bu kazançların yerine takdir komisyonlarınca tesbit edilecek kazançlar esas tutulur.

Komisyonca kazanç takdiri yoluna gidilmesi için,

1. Düşüklüğün, mükellef tarafından haklı sebepler ile izah olunamaması.

2. Düşüklük sebeplerinin, inceleme ile meydana çıkarılmamış bulunması;

Şarttır.

Komisyonda takdir oluncak kazançlar, ortalama kâr hadlerini, perakendecilerin satışlarıyla imalatçıların perakende satışları için, satılan emtianın maliyet bedeline; otel, pansiyon ve duhuliyeye ile girilen eğlence ve istirahat yerleri işletenler için iş hasılatına; bunlar dışında kalanlar için işletme giderlerine uygulanması suretiyle elde edilecek miktardan fazla olamaz.

İşletme giderleri, eğlence ve istirahat yerlerinin eğlence ve istirahat maksatları için açık bulunduğu müddetle yapılmış olup, hasılatın elde edilmesine matuf bulunan ve umumi masraflarla idare giderleri dışında kalan giderlerden ibarettir.

Taşıma işlerinde işletme giderleri; yakıt, tamir, bakım, yazıhane ve idarehane giderleri amortismanlar, hizmetlilere ödenen ücretler ve işletme ile alâkalı vergi, resim, harç ve trafik sigorta primlerinden ibarettir.

Zirai kazançlarda asgari kazanç esası:

Madde 112 Zirai kazançlar üzerinden vergiye tabi bulunanların beyan ettikleri veya götürü gider usulüne göre hesaplanmış olan kazançları. Vergi Usul Kanunu hükümleri mucibince, yapılan ekim ve sayım beyanları nazara alınmak (Bu konuda idarece bir tahkikat yapılmışsa bu tahkikat neticeleri ayrıca nazara alınır.) Ve aynı kanunda sözü edilen zirai kazanç ölçüleri esas tutulmak suretiyle hesaplanacak kazanç miktarlarından açık bir surette düşük bulunduğu takdirde, bu kazançlar yerine takdir komisyonunca tâyin olunan kazançlar vergi tarhına esas alınır.

Komisyonda kazanç takdiri yoluna gidilebilmesi için:

- a) Düşüklüğün mükellef tarafından haklı sebeplerle izah olunamaması;
- b) Düşüklük sebeplerinin inceleme ile meydana çıkarılmamış bulunması;

Şarttır.

Yukardaki sebepler dolayısıyla komisyonca takdir edilecek kazançlar, mükellefin beyanından az olamaz.

Komisyonlar, takdirlerin icrası sırasında, Bakanlar Kurulunun tasdikına iktiran etmiş cetvellerdeki hadlere istinat etmeye mecburdurlar. Hâdisenin arz ettiği hususiyete binaen, cetvellerde yazılı hadlerden gayri hadlere istinat edilmesi zarureti hasıl olduğu takdirde, komisyonlar, bu durumun mucip sebeplerini belirtmeye ve tevsike mecburdurlar.

Gider esası:

Madde 113 Mükelleflerin yıllık gelir beyannamelerinde gösterdikleri gelir ile bildirilen veya vergi incelemeleri sırasında tesbit olunan 91 inci maddeye göre beyanı mecburi giderler arasmd ı açık bir düşüklük bulunduğu takdirde, beyan olunan gelir yerine, Takdir Komisyonunca takdir olunacak gelir, tarhiyata esas tutulur.

Bu madde hükmüne göre işin komisyona sevk edilebilmesi ve komisyonca takdir yapılabilmesi için,

1. Beyanname incelenmesinin Maliye Müfettişi veya Hesap Uzmanı tarafından yapılması;
2. Açığın, servetten yapılan sarfiyatla, borçla veya başka bir kaynaktan kapatıldığının, mükellef tarafından izah olunamaması;
3. Gerçek gelirin, inceleme ile tesbit edilememiş bulunması şarttır.

Vergi incelenmesinde; gerçek gelirin mükellefin beyanından fazla olduğu tesbit edildiği ahvalde, giderlerle mukayesede, mükellefin beyanı yerine, tesbit olunan gelir esas tutulur.

Komisyonda takdir olunacak gelir, mükellefin bildirdiği veya inceleme ile tesbit olunan giderden az ve iki katından çok olamaz.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Servet beyanı

Beyanda bulunacaklar:

Madde 114 — Yıllık beyanname vermek mecburiyetinde bulunan gerçek kişiler, her yıl verecekleri gelir beyannamelerinde 116 ncı maddede yazılı servet unsurlarını bildirmeye mecburdurlar.

Ancak, dar mükellefiyete, tabi olanlarla, beyan edilecek gelirleri gayrimenkul sermaye iradı, ücret, götürü usulde tesbit edilen ticari, zirai veya mesleki kazançlardan veya bunların toplamından ibaret olanlar servet beyanına tabi değildirler.

Beyanın esası:

Madde 115 — Bu bölüm hükümlerine göre bildirilen veya maddi delillere dayanılarak tesbit edilen servetin mecmu değeri, bir evvelki yıl beyannamesinde gösterilen veya maddi delillere dayanılarak tesbit edilen servetin değerinden fazla olduğu ve bu fazlalık iki beyanname arasındaki süre içinde beyan olunan (ikmalen veya re'sen matrah tesbitleri yapılmışsa bu tesbitler ayrıca nazara alınır) gelir toplamını aştığı takdirde aşan miktar, gelir beyannamesinin taallük ettiği devre içinde elde edilmiş ve Gelir Vergisi ödenmemiş gelir sayılır.

Bu suretle tesbit olunan gelir üzerinden taallük ettiği yıl için ikmalen vergi tarh edilir.

Bu hükme göre ikmalen tarhiyat yapılabilmesi için:

1. Servetteki artışın Gelir Vergisine tabi gelir unsurlarının dışındaki kaynaklardan tevellüt ettiği için mükelleflerce izah ve ispat edilememiş olması,

2. Servet beyanlarının Maliye Müfettişleri veya Hesap Uzmanlarınca incelenmiş bulunması, Şarttır.

Bu madde gereğince yapılacak tarhiyat dolayısıyla mükellefler adına kaçakçılık cezası kesilmez.

Beyanın şekli ve muhtevası:

Madde 116 — Servet beyanında aşağıda yazılı servet unsurları, gösterilir:

I — Ticari, sınai, zirai ve mesleki işlere tahsis edilen sermaye ile ortaklık ve iştirak hisseleri:

1. Ticari, sınai, zirai ve mesleki işlere ve işletmelere dâhil bilûmum kıymetlerin (Alacaklar ve borçlar dâhil) cins ve neveleri ile mukayyet değerleri;

2. Ortaklık ve iştirak hisseleri (İştirak edilen müesseseler ile her birindeki hisse miktarı ve mukayyet değerleri hisse nakitten gayri kıymetlerden tereküp ediyorsa miktarları ile birlikte cins ve neveleri.)

II — I numaralı fıkra şümulü dışında kalan:

1. Gayrimenkul mallarla gayrimenkul olarak tescil edilen haklar (Cinsi, bulunduğu ve kayıtlı olduğu mahal, sicil veya bina vergisi hesap numarası, hisse miktarları, maliyet bedelleri, alım inşa, tescil ve intikal tarihleri);

2. Esham ve tahvilât (Cinsi, nev'i, miktarı, herbirinin satmalına bedelleri satmalına tarihleri);

3. Mevduat kabul eden müesseselerdeki para mevcudu (Bulunduğu müesseseler itibariyle);

4. Mevduat dışındaki para mevcudu (Yerli veya yabancı)

5. Sikke veya külçe halindeki altın ve diğer kıymetli madenler mevcudu (Cinsi, nevi ve miktarları veya sikicileri ile satmalına bedelleri, satılma veya intikal tarihleri);

6. Mücevherat (Cinsi, nev'i, miktarı, satılma bedelleri, satılma veya intikal tarihleri);

7. Kara, deniz ve hava taşıma vasıtaları (Cinsi, nev'i, miktarı satılma bedelleri, satılma veya itikal tarihleri);

8. Alacaklar (Miktarı, borçluların adı, soyadı ve adresleriyle alacakların senetli veya senetsiz oldukları);

9. Borçlar (Miktarı, alacaklıların adı, soyadı ve adresleriyle borçların senetli veya senetsiz oldukları).

II numaralı fıkranın 5, 6, 8 ve 9 numaralı bentlerinde yazılı servet unsurlarından her bende dâhil olanların toplamı ayrı ayrı 5 000 lirayı aşmadığı takdirde beyanı ihtiyaridir.

Servet unsurlarının değer veya bedelleri mevcut değilse veya bilinmemekte ise gerçek bedel veya değerleri yerine bunların mükelleflerce tahmin olunan değerleri yazılabileceği gibi, mükellefler Vergi Usul Kanununun 267 inci maddesine göre bedel takdirini de isteyebilirler.

Yapılan vergi incelemelerinde mükelleflerin tahmininin hatalı olduğu tesbit edilirse, tesbit olunan bedel esas alınmakla beraber, bu tahmin hatasından dolayı mükellefler adına ceza kesilmez.

Aile topluluğuna dâhil eş ve çocukların servetleri beyannamede ayrı ayrı gösterilir.

Servet beyannamesinde yukarıda yazılı mal ve kıymetlerden bu beyannamenin taallük ettiği devrenin son gününde Türkiye içinde ve dışında mevcut bulunanları gösterilir.

Servet beyannamelerin şekil ve servet unsurları dışında kalan başkaca ne gibi bilgileri ihtiva edeceği Maliye Bakanlığınca tayin ve tesbit olunur.

BEŞİNCİ KISIM

Verginin ödenmesi

BİRİNCİ BÖLÜM

Taksitler

Yıllık beyanname ve götürü kazançta taksitler:

Madde 117 — Yıllık beyanname ve serbest meslek ve ticaret erbabının götürü kazançları üzerinden tahakkuk ettirilen Gelir Vergisi, biri Mart diğeri Eylül ayında olmak üzere iki eşit taksitte ödenir.

Maliye Bakanlığı, gelirlerinin büyük kısmını zirai kazanç teşkil eden mükellefler hakkında, lüzum görülen hallerde, iki taksitten fazla olmamak üzere muayyen istihsal mıntıklarına ve ziraat mahsullerine göre hususi ödeme zamanları tâyin edebilir.

Götürü usulde tesbit edilen ücretlerde ödeme:

Madde 118 — Götürü usulde tesbit edilen ücretlerin vergisi:

1. Öteden beri işe devam edenlerde, yıllık verginin yarısı bütçe yılının birinci, diğeri yarısı, 7 nci ayında;

2. Bütçe yılının birinci yarısı içinde işe başlayanlarda, yıllık verginin yarısı, verginin karneye yazıldığı günde, ikinci yarısı ise, bütçe yılının 7 nci ayında;

3. Bütçe yılının ikinci yarısı içinde işe başlayanlarda, ikinci taksit vergisi, verginin karneye yazıldığı günde;

Ödenir.

Vergi tevkifatının yatırılması:

Madde 119 — 94 ve 96 nci maddeler gereğince yapılan vergi tevkifatı vergi kesenler tarafından beyanname verecekleri süre içinde bağlı buldukları vergi dairesine yatırılır.

Münferit beyanname ile bildirilen kazançların vergisi:

Madde 120 — Münferit beyanname ile bildirilen kazançların vergisi, beyanname verme süresi içinde vergi dairesine ödenir.

İKİNCİ BÖLÜM

Mahsuplar

Vergi tevkifatının mahsubu:

Madde 121 — Yıllık beyannamede gösterilen gelire dâhil kazanç ve iratlardan bu kanuna göre kesilmiş veya götürü usulde tesbit edilmiş olan kazanç ve ücretler dolayısıyla ödenmiş bulunan vergiler, beyanname üzerinden hesaplanan Gelir Vergisine mahsubedilir.

Mahsubu yapılan miktar Gelir Vergisinden fazla olduğu takdirde, aradaki fark vergi dairesince mükellefe bildirilir ve mükellefin tebliğ tarihinden itibaren bir yıl içinde müracaatı üzerine kendisine ret ve iade olunur. Bir yıl içinde müracaat etmiyen mükelleflerin bu farktan doğan alacakları düşer.

Götürü ücret vergisinin mahsubu:

Madde 122 — Ücretleri götürü olarak tesbit edilen hizmet erbabı muhtasar beyannameye tabi iş verenler nezdinde çalışmaya başladıkları takdirde, bu tarihten sonraki aylara ait olmak üzere peşin ödenmiş oldukları vergiler gerçek ücretleri üzerinden hesaplanan vergilere mahsup edilir ve mahsubu yapılan miktar hizmet erbanının vergi karnesine iş veren tarafından kaydolunur.

Yabancı memleketlerde ödenen vergilerin mahsubu:

Madde 123 — Tam mükellefiyete tabi mükellefleri yabancı memleketlerde elde ettikleri kazanç ve iratlardan mahallinde ödedikleri benzeri vergiler, Türkiye'de tarh edilen gelir Vergisinin yabancı memleketlerde elde edilen kazanç ve iratlara isabet eden kısmından indirilir.

Birinci fıkraya hükmünce indirilecek miktar Gelir Vergisinin yabancı memleketlerde elde edilen kazanç ve iratlara isabet eden kısmından fazla olduğu takdirde, aradaki fark nazara alınmaz.

Gelir Vergisinin yabancı memlekette elde edilen kazanç ve iratlara isabet eden kısmı, bunların gelire olan nispeti üzerinden hesaplanır.

Birinci fıkrada yazılı vergi indiriminin yapılması için:

1. Yabancı memlekette ödenen vergilerin gelir üzerinden alınan şahsi bir vergi olması;
2. Yabancı memlekette vergi ödendiğinin yetkili makamlardan alınan ve mahallindeki Türk elçilik veya konsoluklukları, yoksa orada Türk menfaatlerini koruyan memleketin aynı mahiyetteki temsilcileri tarafından tasdik olunan vesikalarla tevsik edilmesi;

Şarttır.

2 numarada yazılı vesikalar taksit zamanına kadar gelmemiş olursa, yabancı memlekette elde edilen kazanç ve iratlara isabet eden vergi kısmı bir yıl süre ile ertelenir.

Aranan vesikalar bu süre zarfında vergi dairesine ibraz edildiği takdirde vergi tenzil edilir; süre geçtikten sonra erteleme hükmü kalkar ve vesikalar ibraz edilse bile nazara alınmaz. Vergi Usul Kanununda yazılı mücbir sebeplere ait hükümler mahfuzdur.

Yabancı memleketlerde ödenen vergilerin ilgili buldukları kazanç ve iratlar mükellefler tarafından hangi yılın gelirine ithal edilmişse, bu vergiler de o gelire ait vergiden indirilir.

Bu madde gereğince yapılan vergi indiriminde yabancı para ile ödenen vergilere, bunların ilgili bulunduğu kazanç ve iratlara uygulanan kambiyo rayici uygulanır.

Son hükümler

Kaldırılan hükümler:

Madde 124 — 5421 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ile mezkûr kanunun değiştiren 5820, 6247, 6582,6838 ve 6908 sayılı kanunlar 1/1/1961 tarihinden, 2897,3343,4750 ve 5818 sayılı kanunlarla 4040, 4226 sayılı kanunların Hayvanlar Vergisini ilgilendiren hükümleri de 1/1/1962 tarihinden itibaren yürürlükten kaldırılmıştır.

Geçmiş yıllara ait vergiler:

Geçici Madde 1 — a) 1961 takvim yılından evvelki zamanlarda vuku bulan faaliyetlerle aynı yıldan evvelki sürelerle taallük eden ücretlere;

b) 1961 malî yılından evvelki sürelerle taallük edip götürü usulde vergiye tabi olan kazanç ve ücretlere ait vergiler eski hükümlere göre alınır.

Bu madde gereğince tarh ve tahsil olunan vergiler Gelir Vergisinin matrahından, matrah unsurlarından veya Gelir Vergisinden indirilemez.

Kanunun ilk uygulama yılında esnaf muaflığının tâyini:

Geçici Madde 2 — a) 1960 takvim yılında genel ve özel şartlar bakımından esnaf muaflığını kaybedenler 1961 takvim yılı başından itibaren gerçek usulde Gelir Vergisine tabi tutulurlar.

b) 1960 takvim yılında esnaf muaflığı şartlarını haiz olup da bu kanunla mükellefiyete girecek olan ticaret ve sanat erbabı, genel şartlar bakımından 1 Ocak 1961 tarihindeki durumları, özel şartlar bakımından da 1960 takvim yılındaki muamele ve faaliyetleri nazara alınmak suretiyle, bu kanunda belirtilen ölçüleri aşmadıkları takdirde götürü usulde, ölçüleri aşmış bulunmaları halinde de gerçek usulde vergiye tabi tutulurlar.

c) Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir ay içinde götürü usulden faydalanmak istemediklerini vergi dairesine yazı ile bildirenler 1961 takvim yılı başından itibaren gerçek usulde vergilendirilirler.

Birden fazla takvim yılına sirayet eden taahhütler:

Geçici Madde 3—1 Ocak 1960 tarihinden evvel mukaveleye bağlanmış ve işe başlanılmış olan birden fazla takvim yılına sari inşaat, onarım ve ulaştırma işlerinin kâr ve zararları, eski hükümlere göre tesbit ve vergilendirmelerine devam olunur.

Bu işler dolayısıyla 1/1/1961 tarihinden sonra ödenecek istihkak bedellerinden 94 üncü madde gereğince vergi kesilmez.

Gayrisâfi iratlarda zam ve tenziller:

Geçici Madde 4— Yeniden yapılacak tahrir neticelerinin uygulanacağı tarihe kadar, bu kanunun 47 ve 73 üncü maddelerinde sözü geçen gayrisâfi iratların hesabında:

a) 1/1/1940 tarihinden önce takdir edilmiş olan iratlar, iş yerleri için % 50, konutlar için % 20 fazlasıyla;

b) 28/2/1947 tarihinden sonra takdir edilmiş olan iratlar % 35 noksaniyle nazara alınırlar.

En az geçim indirimi hadleri:

Geçici Madde 5— a) 1961 ve 1962 takvim yıllarında vergilendirilecek kazanç ve iratlarla 1961 ve 1962 takvim yılı ücretlerinin, 1961 ve 1962 malî yılı götürü ücretlerinin vergilendirilmesinde 5421 sayılı kanunun 6908 sayılı kanunla değiştirilmiş 32 nci maddesinde yazılı hadler ve aynı kanunun 33 üncü maddesiyle kabul edilmiş esaslar;

b) 1963-1964 takvim yıllarında vergilendirilecek kazanç ve iratlarla 1963-1964 takvim yılı ücretlerinin, 1963-1964 malî yılı götürü ücretlerinin vergilendirilmesinde, bu kanunun 31 ve 32 nci maddeleri ile tâyin edilen esaslar nazara alınmak suretiyle, mükellef için günde 3, ayda 90, yılda 1080 lira; eşler için günde 2, ayda 60, yılda 720 lira; her çocuk için günde 1, ayda 30, yılda 360 lira en az geçim indirimi;

c) Bu kanunun 31 ve 32 inci maddelerinde yazılı en az geçim indirimi hadleri 1 Ocak 1965 tarihinden (Götürü ücretler için 1965 malî yılı başından) itibaren uygulanır.

Ücretlerden götürü indirim:

Geçici Madde 6 — Bu kanunun 63 üncü maddesinin 1 numaralı bendinde yazılı götürü indirim 1961 takvim yılında uygulanmaz; 31/12/1961 tarihinden sonraki devreye taallük eden istihkaklar için 1963 takvim yılı sonuna kadar, mezkûr bendde yazılı götürü indirim miktarlarının yarısı uygulanır.

Vergi nispeti:

Geçici Madde 7 — Bu kanunun 103 üncü maddesinde yazılı vergi nispetleri ücretler hakkında 1/3/1962, diğer kazanç ve iratlar hakkında da 1/1/1962 tarihinden itibaren uygulanır. Bu tarihlere kadar, vergilendirmede, 5421 sayılı kanunun 6908 sayılı kanunla değiştirilmiş 89 uncu maddesinde yazılı nispetler esas tutulur.

Cezalar:

Geçici Madde 8 — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren üç yıl içinde, ticari veya zirai kazançları dolayısıyla ilk defa Gelir Vergisine tabi olacak mükelleflerden götürü usulde veya işletme hesabı esasına göre vergilendirecekler adına, mükellefiyete girdikleri vergilendirme dönemi ile ilgili olarak bu kanun ile Vergi Usul Kanunu hükümlerine aykırı hareketlerinden dolayı kaçakçılık, kusur ve usulsüzlük cezalan kesilmez. Hileli vergi suçu ve hileli vergi suçuна teşebbüsten dolayı ceza uygulanmaz.

Faaliyetlerini vergi dairesinin ıttılağı dışında bırakanlar bu hükümden faydalanmazlar.

tik iki yılda yapılacak servet beyanı:

Geçici Madde 9 — Bu kanunun 114 üncü maddesi mucibince 1961 de 1962 yıllarında yapılacak servet beyanları, beyanın yapılacağı süre içinde, üzerinde mükellefin soyadı, adı, ikametgâh ve işyeri adresleri bağılı bulunduğu vergi dairesi, mükellefin hesap numarası yazılı bulunan bir zarf içine konulup kapatılır ve zarf vergi dairesine mühür mumu ile mühürlentirildikten sonra Vergi Usul Kanununun 223 üncü maddesinde yazılı notere veya noter görevini ifa edenlere mükellef tarafından tevdi olunur.

Noter veya noter görevlisi zarfı tevdi edene, Maliye Bakanlığınca tâyin edilecek numuneye uygun 2 nüsha makbuz verir.

Mükellef, yukarıda bahsi geçen makbuzun bir nüshasının nezdinde saklayıp ikinci nüshasını da, alındı karşılığında, bağılı olduğu vergi dairesine tevdi eyler.

Bu suretle noter veya noter görevlisine tevdi olunan servet beyanları 1963 yılı Nisan ayından evvel vergi daireleri ve incelemeye yetkili olanlar veya adlî, idarî, askerî makamlar tarafından noterden alınamaz. Beyanları ihtiva eden zarflar 1963 yılı Mayıs ayında bir bordro ile ilgili vergi dairesine verilir.

Bu servet beyanları için bu kanunun 115 inci maddesine göre ikmalen vergi tarhı gerektiği taktirde tarh zamanaşımı 1964 yılından itibaren işlemeye başlar.

Bu maddede bahsi geçen makbuz ve alındılar damga resmine tabi değildir.

Yürürlük maddeleri.

Madde 125 — Bu kanun 1 Ocak 1961 tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 126 — Bu kanun hükümlerini Maliye Bakanı yürütür.

3/1/1961

CETVELLER

Vergi cetveli No: I

(Yıllık ve münferit beyanname ile bildirilen gelirlere mahsus)

GELİR			GELİR		
Sıra No :	Kademeler Lira	Ortalama meblâğ Lira	Sıra No :	Kademeler Lira	Ortalama meblâğ Lira
364	100251 -	100 750	406	121 251	121 500
365	100 751 -	101 250	407	121 751	122 250
366	101 251 -	101 750	408	122 251 -	122 750
367	101 751 -	102 250	409	122 751	123 250
368	102251 -	102 750	410	123 251	123 750
369	102 751 -	103 250	411	123 751 -	124 250
370	103 251 -	103 750	412	124 251	124 750
371	103 751 -	104 250	413	124 751	125250
372	104 251 -	104 750	414	125 251	125 750
373	104 751 -	105 250	415	125 751	126250
374	105 251 -	105 750	416	126 251	126 750
375	105 751 -	106250	417	126 751	127 250
376	106 251	106 750	418	127 251	127750
377	106 751 -	107 250	419	127 751	128 250
378	107 251	107 750	420	128 251	128 750
379	107 751 -	108 250	421	128 751	129250
380	108 251 -	108 750	422	129251	129 750
381	108 751 -	109 250	423	129 751	130250
382	109251 -	109 750	424	130 251	130 750
383	109 751 -	110 250	425	130 751	131 250
384	110251 -	110 750	426	131 251 -	131 750
385	110 751 -	111 250	427	131 751 -	132250
386	111 251 -	111 750	428	132 251 -	132 750
387	111 751 -	112 250	429	132 751	133 250
388	112 251 -	112 750	430	133 251 -	133 750
389	112 751 -	113 250	431	133 751 --	134 250
390	113 251 -	113 750	432	134251	134 750
391	113 751 -	114250	433	134751 --	135 250
392	114251 -	114 750	434	135 251 -	135 750
393	114 751 -	115 250	435	135 751	136250
394	115 251 -	115 750	436	136 251 —	136 750
395	115 751 -	116250	437	136 751 -	137 250
396	116251 -	116 750	438	137 251 --	137 750
397	116 751 -	117250	439	137 751	138250
398	117251 -	117 750	440	138 251	138 750
399	117 751 -	118 250	441	138 751	139250
400	118 251 -	118 750	442	139 251	139750
401	118 751 -	119250	443	139 751	140250
402	119251 -	119 750	444	140 251	140 750
403	119 751 -	120250	445	140 751 -	141 250
404	120 251 -	120 750	446	141 251 -	141 750
405	120 751 -	121 250	447	141 751	142 250

GELİR			GELİR		
Sıra No :	Kademeler Lira	Ortalama meblâğ Lira	Sıra No :	- Kademeler Lira	Ortalama meblâğ Lira
448	142 251 – 142 750	142 500	494	165 251 – 165 750	165 500
449	142 751 – 143 250	143 000	495	165 751 – 166 250	166 000
450	143 251 – 143 750	143 500	496	166251 – 166 750	166 500
451	143 751 – 144250	144 000	497	166 751 – 167 250	167 000
452	144251 – 144750	144 500	498	167251 – 167 750	167 500
453	144751 – 145 250	145 000	499	167 751 – 168 250	168 000
454	145 251 – 145 750	145 500	500	168 251 – 168 750	168 500
455	145 751 – 146 250	146 000	501	168 751 – 169 250	169000
456	146251 – 146 750	146 500	502	169 251 – 169 750	169 500
457	146751 – 147 250	147 000	503	169 751 – 170250	170000
458	147 251 – 147 750	147 500	504	170 251 – 170 750	170 500
459	147 751 – 148 250	148 000	505	170751 – 171 250	171 000
460	148 251 – 148 750	148 500	506	171 251 – 171 750	171 500
461	148 751 – 149 250	149 000	507	171 751 – 172 250	172000
462	149 251 – 149 750	149 500	508	172251 – 172 750	172 500
463	149 751 – 150250	150000	509	172751 – 173 250	173 000
464	150 251 – 150750	150 500	510	173 251 – 173 750	173 500
465	150751 – 151 250	151 000	511	173751 – 174 250	174000
466	151 251 – 151 750	151 500	512	174251 – 174 750	174 500
467	151 751 – 152250	152000	513	174 751 – 175 250	175 000
468	152 251 – 152 750	152 500	514	175 251 – 175 750	175 500
469	152751 – 153 250	153 000	515	175751 – 176 250	176 000
470	153 251 – 153 750	153 500	516	176 251 – 176 750	176 500
471	153 751 – 154250	154000	517	176751 – 177 250	177 000
472	154251 – 154750	154 500	518	177251 – 177 750	177 500
473	154751 – 155 250	155000	519	177 751 – 178 250	178 000
474	155251 – 155750	155 500	520	178 251 – 178 750	178 500
475	155 751 – 156250	156000	521	178 751 – 179 250	179 000
476	156251 – 156 750	156 500	522	179 251 – 179 750	179 500
477	156751 – 157 250	157000	523	179 751 – 180250	" 180 000
478	157 251 – 157 750	157 500	524	180251 – 180 750	180 500
479	157751 – 158 250	158 000	525	180751 – 181 250	181 000
480	158 251 – 158 750	158 500	526	181 251 – 181 750	181 500
481	158 751 – 159 250	159000	527	181 751 – 182250	182 000
482	159 251 – 159 750	159 500	528	182251 – 182 750	182 500
483	159 751 – 160 250	160 000	529	182751 – 183 250	183 000
484	160 251 – 160 750	160 500	530	183 251 – 183 750	183 500
485	160 751 – 161 250	161 000	531	183 751 – 184250	184 000
486	161 251 – 161 750	161 500	532	184251 – 184 750	184 500
487	161 751 – 162 250	162 000	533	184751 – 185 250	185 000
488	162251 – 162 750	162 500	534	185 251 – 185 750	185 500
489	162 751 – 163 250	163 000	535	185 751 – 186 250	186000
490	163 251 – 163 750	163 500	536	186251 – 186 750	186 500
491	163 751 – 164 250	164 000	537	186751 – 187 250	187 000
492	164251 – 164 750	164 500	538	187 251 – 187 750	187 500
493	164 751 – 165 250	165 000	539	187 751 – 188 250	188 000

GELİR

Sıra No :	Kademeler		Ortalama meblâğ
	Lira		Lira
540	188 251	188 750	188 500
541	188 751	1 89 250	1 89 000
542	189251	189 750	189 500
543	189 751	190 250	190 000
544	190 251	190 750	190 500
545	190 751	191 250	191 000
546	191 251	191 750	191 500
547	191 751	192 250	192000
548	192251	192 750	192 500
549	192 751	193 250	193 000
550	193 251	1 93 750	193 500
551	193 751	194 250	194 000
552	194 251	194 750	194 500
553	194 751	195 250	195 000
554	195 251	195 750	195 500
555	195 751	196250	196 000
556	196 251	196 750	196 500
557	196 751 --	197 250	197 000
558	197 251	197 750	197 500
559	197751	198 250	198 000
560	1 98 25 1	198 750	198 500
561	198 751	199 250	199 000
562	199 251	199 750	199 500
563	199 751	200 250	200 000
564	200 251	200 750	200 500
565	200 751	201 250	201 000
566	201 251	201 750	201 500
567	201 751 -	202 250	202 000
568	202 251	202 750	202 500
569	202 751	203 250	203 000
570	203 25 1	203 750	203 500
571	203 751	204 250	204 000
572	204251	204 750	204 500
573	204 75 1	205 250	205 000
574	205 251	205 750	205 500
575	205 751	206 250	206 000
576	206 251	206 750	206 500
577	206751	207 250	207 000
578	207 251	207 750	207 500
579	207 751	208 250	208 000
580	208 251 --	208 750	208 500
581	208 751 -	209 250	209 000
582	209 251 -	209 750	209 500
583	209 751	210250	210000
584	210251 -	210 750	210 500

GELİR

Sıra No :	Kademeler		Ortalama meblâğ
	Lira		Lira
585	210 751 --	211 250	211 000
586	211 251	211 750	211 500
587	211 751 -	212 250	212 000
588	212 251	212 750	212 500
589	212751 -	213 250	213 000
590	213 251	213 750	213 500
591	213 751	214250	214000
592	214251	214 750	214 500
593	214 751 -	215 250	215 000
594	215 251	215 750	215 500
595	215 751	216250	216000
596	216251	216 750	216 500
597	216 751	217 250	2 1 7 000
598	217251 »-	217 750	217 500
599	217751	218 250	218 000
600	218251	218 750	218 500
601	218 751	219 250	219000
602	219 251 -	219 750	219 500
603	219751	220 250	220 000
604	220251	220 750	220 500
605	220751	221 250	221 000
606	221 251	221 750	221 500
607	221 751	222 250	222 000
608	222251 -	222 750	222 500
609	222 751 -	223 250	223 000
610	223 251 - -	223 750	223 500
611	223 751	224 250	224 000
612	224251 -	224 750	224 500
613	224 751	225 250	225 000
614	225 251 --	225 750	225 500
615	225 751	226 250	226 000
616	226251	226 750	226 500
617	226 751	227 250	227 000
618	227 251	227 750	227 500
619	227 751 - -	228 250	228 000
620	228251 -	228 750	228 500
621	228 751 -	229 250	229 000
622	229 251 -	229 750	229 500
623	229 751 -	230 250	230 000
624	230251	230 750	230 500
625	230 751	231 250	231 000
626	231 251	231 750	231 500
627	231 751 --	232 250	232 000
628	232251 -	232 750	232 500
629	232 751 -	233 250	233 000

GELİR**GELİR**

Sıra No :	Kademeler Lira	Ortalama meblâğ Lira	Sıra No :	Kademeler Lira	Ortalama meblâğ Lira
63	233 251 – 233 750	233 500	675	255 751 – 256 250	256 000
63	233 751 – 234 250	234 000	676	256 251 – 256 750	256 500
63	234 251 – 234 750	234 500	677	256 751 – 257 250	257 500
63	234 751 – 235 250	235 000	678	257 251 – 257 750	257 500
63	235 251 – 235 750	235 500	679	257 751 – 258 250	258 000
63	235 751 – 236 250	236 000	680	258 251 – 258 750	258 500
63	236 251 – 236 750	236 500	681	258 751 – 259 250	259 000
63	236 751 – 237 250	237 000	682	259 251 – 259 750	259 500
63	237 251 – 237 750	237 500	683	259 751 – 260 250	260 000
63	237 751 – 238 250	238 000	684	260 251 – 260 750	260 500
64	238 251 – 238 750	238 500	685	260 751 – 261 250	261 000
64	238 751 – 239 250	239 000	686	261 251 – 261 750	261 500
64	239 251 – 239 750	239 500	687	261 751 – 262 250	262 000
64	239 751 – 240 250	240 000	688	262 251 – 262 750	262 500
64	240 251 – 240 750	240 500	689	262 751 – 263 250	263 000
64	240 751 – 241 250	241 000	690	263 251 – 263 750	263 500
64	241 251 – 241 750	241 500	691	263 751 – 264 250	264 000
64	241 751 – 242 250	242 000	692	264 251 – 264 750	264 500
64	242 251 – 242 750	242 500	693	264 751 – 265 250	265 000
64	242 751 – 243 250	243 000	694	265 251 – 265 750	265 500
65	243 251 – 243 750	243 500	695	265 751 – 266 250	266 000
65	243 751 – 244 250	244 000	696	266 251 – 266 750	266 500
65	244 251 – 244 750	244 500	697	266 751 – 267 250	267 000
65	244 751 – 245 250	245 000	698	267 251 – 267 750	267 500
65	245 251 – 245 750	245 500	699	267 751 – 268 250	268 000
65	245 751 – 246 250	246 000	700	268 251 – 268 750	268 500
65	246 251 – 246 750	246 500	701	268 751 – 269 250	269 000
65	246 751 – 247 250	247 500	702	269 251 – 269 750	269 500
65	247 251 – 247 750	247 500	703	269 751 – 270 250	270 000
65	247 751 – 248 250	248 000	704	270 251 – 270 750	270 500
660	248 251 – 248 750	248 500	705	270 751 – 271 250	271 000
66	248 751 – 249 250	249 000	706	271 251 – 271 750	271 500
66	249 251 – 249 750	249 500	707	271 751 – 272 250	272 000
66	249 751 – 250 250	250 000	708	272 251 – 272 750	272 500
664	250 251 – 250 750	250 500	709	272 751 – 273 250	273 000
665	250 751 – 251 250	251 000	710	273 251 – 273 750	273 500
666	251 251 – 251 750	251 500	711	273 751 – 274 250	274 000
667	251 751 – 252 250	252 000	712	274 251 – 274 750	274 500
668	252 251 – 252 750	252 500	713	274 751 – 275 250	275 000
669	252 751 – 253 250	253 000	714	275 251 – 275 750	275 500
670	253 251 – 253 750	253 500	715	275 751 – 276 250	276 000
671	253 751 – 254 250	254 000	716	276 251 – 276 750	276 500
672	254 251 – 254 750	254 500	717	276 751 – 277 250	277 000
673	254 751 – 255 250	255 000	718	277 251 – 277 750	277 500
674	255 251 – 255 750	255 500	719	277 751 – 278 250	278 000

GELİR

Sıra No :	Kademeler Lira	Ortalama meblâğ Lira
720	278251 - 278 750	278 500
721	278 751 - 279 250	279 000
722	279 251 - 279 750	279 500
723	279 751 - 280 250	280 000
724	280 251 - 280 750	280 500
725	280 751 - 281 250	281 000
726	281 251 - 281 750	281 500
727	281 751 - 282 250	282 000
728	282 251 - 282 750	282 500
729	282 751 - 283 250	283 000
730	283 251 - 283 750	283 500
731	283 751 - 284 250	284 000
732	284 251 - 284 750	284 500
733	284751 - 285 250	285 000
734	285 251 - 285 750	285 500
735	285 751 - 286 250	286 000
736	286 251 - 286 750	286 500
737	286 751 - 287 250	287 000
738	287 251 - 287 750	287 500
739	287 751 - 288 250	288 000
740	288 251 - 288 750	288 500
741	288 751 - 289 250	289 000
742	289 251 - 289 750	289 500
743	289 751 - 290 250	290 000
744	290 251 - 290 750	290 500
745	290751 - 291 250	291 000
746	291 251 - 291 750	291 500
747	291 751 - 292 250	292 000
748	292 251 - 292 750	292 500
749	292 751 - 293 250	293 000
750	293 251 - 293 750	293 500
751	293 751 - 294 250	294 000
752	294251 - 294 750	294 500
753	294 751 - 295 250	295 000
754	295 251 - 295 750	295 500
755	295 751 - 296 250	296 000
756	296 251 - 296 750	296 500
757	296 751 - 297 250	297 000
758	297 251 - 297 750	297 500
759	297 751 - 298 250	298 000
760	298 251 - 298 750	298 500
761	298 751 - 299 250	299 000
762	299251 - 299 750	299 500
763	299 751 - 300 250	300 000
764	300251 - 300 750	300 500

GELİR

Sıra No :	Kademeler Lira	Ortalama meblâğ Lira
765	300751 - 301 500	301 000
766	301 501 - 302 500	302 000
767	302 501 - 303 500	303 000
768	303 501 - 304 500	304 000
769	304 501 - 305 500	305 000
770	305 501 - 306 500	306 000
771	306 501 - 307 500	307 000
772	307 501 - 308 500	308 000
773	308 501 - 309 500	309 000
774	309 501 - 310 500	310000
775	310 501 - 311 500	311 000
776	311 501 - 312 500	312 000
777	312 501 - 313 500	313 000
778	313 501 - 314 500	314000
779	314 501 - 315 500	315 000
780	315 501 - 316 500	316000
781	316 501 - 317 500	317 000
782	317 501 - 318 500	318 000
783	318 501 - 319 500	319000
784	319 501 - 320 500	320 000
785	320 501 - 321 500	321 000
786	321 501 - 322 500	322 000
787	322 501 - 323 500	323 000
788	323 501 - 324 500	324 000
789	324 501 - 325 500	325 000
790	325 501 - 326 500	326 000
791	326 501 - 327 500	327 000
792	327 501 - 328 500	328 000
793	328 501 - 329 500	329 000
794	329 501 - 330 500	330 000
795	330 501 - 331 500	331 000
796	331 501 - 332 500	332 000
797	332 501 - 333 500	333 000
798	333 501 - 334 500	334 000
799	334 501 - 335 500	335 000
800	335 501 - 336 500	336 000
801	336 501 - 337 500	337 000
802	337 501 - 338 500	338 000
803	338 501 - 339 500	339 000
804	339 501 - 340 500	340 000
805	340 501 - 341 500	341 000
806	341 501 - 342 500	342 000
807	342 501 - 343 500	343 000
808	343 501 - 344 500	344 000
809	344 501 - 345 500	345 000

GELİR			GELİR		
Sıra No:	Kademeler Lira	Ortalama meblâğ Lira	Sıra No:	Kademeler Lira	Ortalama meblâğ Lira
810	345 501 – 346 500	346 000	855	390 501 – 391 500	391 000
811	346 501 – 347 500	347 000	856	391 501 – 392 500	392 000
812	347 501 – 348 500	348 000	857	392 501 – 393 500	393 000
813	348 501 – 349 500	349 000	858	393 501 – 394 500	394 000
814	349 501 – 350 500	350 000	859	394 501 – 395 500	395 000
815	350 501 – 351 500	351 000	860	395 501 – 396 500	396 000
816	351 501 – 352 500	352 000	861	396 501 – 397 500	397 000
817	352 501 – 353 500	353 000	862	397 501 – 398 500	398 000
818	353 501 – 354 500	354 000	863	398 501 – 399 500	399 000
819	354 501 – 355 500	355 000	864	399 501 – 400 500	400 000
820	355 501 – 356 500	356 000	865	400 501 – 401 500	401 000
821	356 501 – 357 500	357 000	866	401 501 – 402 500	402 000
822	357 501 – 358 500	358 000	867	402 501 – 403 500	403 000
823	358 501 – 359 500	359 000	868	403 501 – 404 500	404 000
824	359 501 – 360 500	360 000	869	404 501 – 405 500	405 000
825	360 501 – 361 500	361 000	870	405 501 – 406 500	406 000
826	361 501 – 362 500	362 000	871	406 501 – 407 500	407 000
827	362 501 – 363 500	363 000	872	407 501 – 408 500	408 000
828	363 501 – 364 500	364 000	873	408 501 – 409 500	409 000
829	364 501 – 365 500	365 000	874	409 501 – 410 500	410 000
830	365 501 – 366 500	366 000	875	410 501 – 411 500	411 000
831	366 501 – 367 500	367 000	876	411 501 – 412 500	412 000
832	367 501 – 368 500	368 000	877	412 501 – 413 500	413 000
833	368 501 – 369 500	369 000	878	413 501 – 414 500	414 000
834	369 501 – 370 500	370 000	879	414 501 – 415 500	415 000
835	370 501 – 371 500	371 000	880	415 501 – 416 500	416 000
836	371 501 – 372 500	372 000	881	416 501 – 417 500	417 000
837	372 501 – 373 500	373 000	882	417 501 – 418 500	418 000
838	373 501 – 374 500	374 000	883	418 501 – 419 500	419 000
839	374 501 – 375 500	375 000	884	419 501 – 420 500	420 000
840	375 501 – 376 500	376 000	885	420 501 – 421 500	421 000
841	376 501 – 377 500	377 000	886	421 501 – 422 500	422 000
842	377 501 – 378 500	378 000	887	422 501 – 423 500	423 000
843	378 501 – 379 500	379 000	888	423 501 – 424 500	424 000
844	379 501 – 380 500	380 000	889	424 501 – 425 500	425 000
845	380 501 – 381 500	381 000	890	425 501 – 426 500	426 000
846	381 501 – 382 500	382 000	891	426 501 – 427 500	427 000
847	382 501 – 383 500	383 000	892	427 501 – 428 500	428 000
848	383 501 – 384 500	384 000	893	428 501 – 429 500	429 000
849	384 501 – 385 500	385 000	894	429 501 – 430 500	430 000
850	385 501 – 386 500	386 000	895	430 501 – 431 500	431 000
851	386 501 – 387 500	387 000	896	431 501 – 432 500	432 000
852	387 501 – 388 500	388 000	897	432 501 – 433 500	433 000
853	388 501 – 389 500	389 000	898	433 501 – 434 500	434 000
854	389 501 – 390 500	390 000	899	434 501 – 435 500	435 000

GELİR			GELİR				
Sıra No :	Kademeler Lira		Ortalama meblâğ Lira	Sıra No :	Kademeler Lira		Ortalama meblâğ Lira
900	435 501	436 500	436 000	933	468 501	469 500	469 000
901	436 501	437 500	437 000	934	469 501	470 500	470 000
902	437 501	438 500	438 000	935	470 50 1	471 500	471 000
903	438 501	439 500	439 000	936	471 501	472 500	472 000
904	439 501	440 500	440 000	937	472 501	473 500	473 000
905	440 501	441 500	441 000	938	473 501	474 500	474 000
906	441 501	442 500	442 000	939	474 50 I	475 500	475 000
907	442 50i	443 500	443 000	940	475 501	476 500	476 000
908	443 501	444 500	444 000	941	476 501	477 500	477 000
909	444 50 1	445 500	445 000	942	477 501	478 500	478 000
910	445 501	446 500	446 000	943	478 501	479 500	479 000
911	446 501	447 500	447 000	944	479 501	480 500	480 000
912	447 50 i	448 500	448 000	945	480 501	481 500	481 000
913	448 50!	449 500	449 000	946	481 501	482 500	482 000
914	449 501	450 500	450 000	947	482 501	483 500	483 000
915	450 501	451 500	451 000	948	483 501	484 500	484 000
916	451 501	452 500	452 000	949	484 501	485 500	485 000
917	452 501	453 500	453 000	950	485 501	486 500	486 000
918	453 501	454 500	454 000	951	486 501	487 500	487 000
919	454 501	455 500	455 000	952	487 501	488 500	488 000
920	455 501	456 500	456 000	953	488 501	489 500	489 000
921	456 501	457 500	457 000	954	489 501	490 500	490 000
922	457 501	458 500	458 000	955	490 50 1	491 500	491 000
923	458 501	459 500	459 000	956	491 501	492 500	492 000
924	459 50 1	460 500	460 000	957	492 50 1	493 500	493 000
925	460 50 1	461 500	461 000	958	493 501	494 500	494 000
926	461 501	462 500	462 000	959	494 50 1	495 500	495 000
927	462 501	463 500	463 000	960	495 501	496 500	496 000
928	463 501	464 500	464 000	961	496 50 1	497 500	497 000
929	464 501	465 500	465 000	962	497 501	498 500	498 000
930	465 501	466 500	466 000	963	498 501	499 500	499 000
931	466 50 1	467 500	467 000	964	499 501	500 500	500 000
932	467 501	468 500	468 000				

500 500 lirayı aşan gelirler için ortalama meblâğ uygulanma/.

Vergi cetveli No: 2

(Aylık ücretlerden yapılacak tevkifata mahsus)

Sayfa 167'de 5421 sayılı Kanuna bağlı Vergi cetvelleri No: 2'nin "Gelir Kısmı"na bakınız,

ihhtar:

2.525 lirayı aşan ücretler,

1. Ücretin 12 misli alınır.
2. Bulunan miktarın (1) numaralı cetvelde tekabül ettiği ortalama meblağ tesbit olunur.
3. Bu ortalama meblâğ üzerinden hesaplanacak verginin 1/12 si ücretin aylık vergisidir.

Vergi Cetveli No: 3

(Haftalık ücretlerden yapılacak tevkifata mahsus)

Sayfa 171'de 5421 sayılı Kanuna bağlı Vergi cetvelleri No: 3'ün "Gelir Kısmı"na bakınız.

ihhtar:

302 50 lirayı aşan haftalıkların vergisi bu haftalıkların 52 mislinin bir numaralı cetvelde tekabül ettiği ortalama meblâğ üzerinden bulunacak verginin 1/52 si alınmak suretiyle hesaplanır

Vergi Cetveli No: 4

(Gündelik ücretlerden yapılacak tevkifata mahsus)

Sayfa 174'de 5421 Sayılı Kanuna bağlı Vergi cetvelleri No: 4'ün "Gelir Kısmı"na bakınız,

ihhtar:

50.50 lirayı aşan gündeliklerin vergisi gündeliğin 360 mislinin bir numaralı cetvelde tekabül ettiği ortalama meblâğ üzerinden bulunacak verginin 1/360 ı alınmak suretiyle hesaplanır.

No	Başlığı	Düster Tertip	Cilt	Sahife	Resmi Gazete Sayı
I—Kaldırılan Kanunlar (1/1/1961 de)					
5421	Gelir Vergisi Kanunu 9/6/1949	3	30	1125	7228
5820	Gelir Vergisi Kanununun 24 üncü maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında Kanun 2/8/1951	3	32	1854	7874
6247	Gelir Vergisi Kanununun 24 üncü maddesinin (1) No. lu bendi ile aynı kanunun 30 uncu maddesinin (2) No. lu bendinin değiştirilmesi hakkında Kanun 18/2/1954	3	35	354	8637
6582	5423 sayılı Esnaf Vergisi Kanununun kaldırılması ve 5421 sayılı kanunun bazı maddelerinin tadiline ve bazı maddelerine fıkralar ilâvesi hakkında Kanun 27/5/1955	3	36	1485	9013
6838	5423 sayılı Esnaf Vergisi Kanununun kaldırılması ve 5421 sayılı kanunun bazı maddelerinin tadili ve bazı maddelerine fıkralar ilâvesi hakkındaki 6582 sayılı kanunun bazı maddelerinin tadili ve bu kanuna bazı hükümler ilâvesine mütedair Kanun 10/9/1956	3	37	2503	9403
6908	Gelir Vergisi Kanununun 32. ve 89 uncu maddelerinin tadili hakkında Kanun 14/2/1957	3	38	400	9535
II—Kaldırılan Kanunlar (1/1/1962 de)					
2897	Hayvanlar Vergisi Kanunu 29/1/1936	3	17	300	3218
3343	Hayvanlar Vergisi Kanununun bazı hükümlerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bazı hükümler eklenmesine dair Kanun 30/7/1938	3	19	411	3869
4750	Bütçe yılının değiştirilmesi üzerine Kazanç, Hayvanlar, Muamele ve Bina Vergileri Kanunlarında değişiklik yapılmasına ve bunlara geçici maddeler eklenmesine dair Kanun 13/6/1945	3	26	1159	6030
5818	Hayvanlar Vergisi Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve bazı maddelerinin kaldırılması hakkında Kanun 2/8/1951	3	32	1850	7874
III—Sözü geçen Kanunlar:					
927	Sıcak ve soğuk maden sularının İstisnası ile kaplıcalar tesisatı hakkında Kanun 30/6/1926	3	7	1544	408

4040 Fevkalâde vaziyet dolayısıyla bazı vergi ve resimlere zam icrasına dair olan 3828 numaralı kanuna ek Kanun 31/5/1941 3	22	637 4822
4226 Fevkalâde vaziyet dolayısıyla bazı vergi ve resimlere zam icrasına dair olan 3828 ve 4040 numaralı kanunların bazı hükümlerinin değiştirilmesine ve bazı vergi ve resimlere yeniden zam icrasına dair Kanun 30/5/1942 3	23	580 5119